Přílohy

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru: představitel církve, poutní místo Svatý Kopeček, 17. 8. 2014 ... 126
Příloha č. 2: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Svatý Kopeček, 19. 8. 2014 ... 130
Příloha č. 3: Přepis rozhovoru: představitelka věřících, poutní místo Svatý Kopeček, 20. 8. 2014 ... 133
Příloha č. 4: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Svatý Kopeček, 19. 8. 2014 ... 137
Příloha č. 5: Přepis rozhovoru: představitel církve, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015 . 139
Příloha č. 6: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015 142
Příloha č. 7: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015 ... 145
Příloha č. 8: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Filipov, 11. 1. 2015 ... 149
Příloha č. 9: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Stará Boleslav, 10. 4. 2015 ... 151
Příloha č. 10: Přepis rozhovoru: představitel obce 2, poutní místo Stará Boleslav, 27. 6. 2013 ... 154
Příloha č. 11: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Stará Boleslav, 28. 6. 2013 ... 160
Příloha č. 12: Přepis rozhovoru: představitel věřících, poutní místo Stará Boleslav, 6. 7. 2013 ... 163
Příloha č. 13: Přepis rozhovoru: představitelka věřících, poutní místo Stará Boleslav, 14. 7. 2013 ... 166
Příloha č. 14: Přepis rozhovoru: představitelka církve, poutní místo Stará Boleslav, 31. 7. 2013 ... 169
Příloha č. 15: Osnova pro pozorování poutě ... 184
Příloha č. 16: Filipovská poutní píseň – Uzdravení nemocných ... 186
Příloha č. 17: Program varhanního festivalu ve Filipově 6. 7.–31. 8. 2014 ... 187
Příloha č. 18: Program adventního koncertu ve Filipově dne 20. 12. 2014 ... 188
Příloha č. 19: Dopravní opatření během Národní svatováclavské pouti 28. 9. 2014 ... 189
Příloha č. 20: Liturgický průvod na Národní svatováclavské pouti dne 28. 9. 2014 189

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru: představitel církve, poutní místo Svatý Kopeček, 17. 8. 2014

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel církve P. Bernard Petr Slaboch OPraem., farář na Svatém Kopečku
Datum, čas, místo: 17. 8. 2014, 14:00 hod., fara na Svatém Kopečku
Stopáž: 20:54 min.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak je podle vás, tady to poutní místo na Svatém Kopečku známé.
R: (...) Máte nějakou škálu?
T:((nádech))
R: =Tak známý je asi tady na Olomoucku, jo, potom na Moravě, a dál už míň, to nejde nějak, s přímou úměrou s tím územím tak se ztrácí ta významnost.
T: Mhm. Takže má spíš teda nějakej jako regionální význam, než národní.
R:Myslím.
T: A myslíte, že je to teda nějakej symbol regionu?
R: Asi, asi určitě, tady určitě, už tu, tou stavbou, že je takhle na kopci a odevšad je vidět, když jedete kolem, takže to jo no.
T: A jaký myslíte, že je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: Jaký si myslím, že je vztah obyvatel, hmm (.) přemýšlím, kdybych se vžil do, do role obyvatele, který žije někde pod Kopečkem, jaký bude vztah k němu, jednou mi říkala jedna maminka, když byla ještě jako děvče, tady někde bydlela pod kopečkem, tak říkala, že jí to připomínalo parník s dvěma s dvěma ee kom- s dvěma komínama, ty dvě věže. Nevim, asi, jakej vztah, no vědí, že tady je to poutní místo, že sem patří, že nějak žijou, já nechci říkat ve stínu, ale když někdo teda tam je někde dole a otočí se, tak to, to prostě to místo vidí. Kdyby byl chráněnej, nebo prostě že, chm ((pousmání)), no, jak to napsat ještě líp, takovej jako něslab- nežnějc nebo slabějš, že (..) prostě tady je, já myslím, že to ty lidi vědí, jo, že to vědí, že ho znaj, že tady minimálně jednou byli, ňák ňák, no, no takhle, jak by se to vyjádřilo slovně, to teďka marně hledám jako, to slovo nejlepší no. Třeba napadne vás nějaký lepší.
T: A myslíte si že ovlivňuje poloha toho místa poutního jeho nějakej rozvoj?
R: Poloha že ovlivňuje jeho rozvoj?
T: Uhm.
R: (.) Tak poloha je blízko města Olomouce, to spíš ovlivňuje vůbec (.) to kdo sem chodí, že to je takový výletní místo Olomouce (..) možná ta blízkost toho města, jo to určitě má vliv no, ale jak moc ho rozvíjí nevim.
T: A myslíte si, že je to poutní místo symbolem a nějakou chloubou tý obce nebo spíš naopak je nějakou zátěží přítěží?
R: To asi jak komu, že jo, když tady zvoněj zvony třeba ráno v šest tak pro někoho to může bejt přítěž, a jinak když bychom si ho odmysleli a ten ruch k tomu tak to by se asi chybělo všem, žejo, a ten zvyk už vůbec je je s ním spojen protože tady nic nebylo, tady byl les než se tady udělala ta první kaple, a potom ty stavby vlastně vznikaj buď přímo anebo nepřímo v souvi- v souvislosti s (.) tím kostelem místním a s tím ruchem žejo, to ten kostel je vlastně novostavba předtím tady nic nebylo a to tady nic staršího není, to znamená že to je vlastně, ee (.) i ta obec vlastně vděčí za svůj vznik tomu že tady je ten kostel. Nějak to oddělovat od sebe to je těžký protože to přirozeně potom se rozvíjí no, takhle, a sou na to hrdý myslím uplně normálně jako každej kdo má něco hezkýho ve svým okolí, že to k tomu patří. (.) jasně že jsou nějaký vyjímky, kterým se to třeba nelíbí nebo (.) to už záleží jak se k tomu kdo postaví.
T: A jaký myslíte, že je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: Přímo jako svatokopeckejch?

T: Uhm.
R: Tak nejbližší, Svatý Kopeček tak oni říkají, že (.) taková zajímavá vesnice bylo byla, že se to odráží na, já myslím že většina je taky za to ráda, možná jim to trochu ee (.) ((pousmání)) trochu naráží na jejich svědomí, že teda, mají tady nějakou památku, významnou, a že nějak nevědí vlastně co si s tím jako, žejo pokud nejsou věřící tak nevědí co s tím jako, žejo že je to taková výzva a teďka nějak se k tomu musím postavit, tak, když bych byl věřící chodil do kostela dobře, ale když nejsem, tak teďka jako, rozumíte, co co s tím vlastně dělat jako jo jak si s tím mám, že jo, když mám trochu rozum no tak to nemůžu uplně jako říct, že to je hloupost, no a že možná nevědí co s tím a nevědí co si s tím počít jako ty některý. (.) Dále.((do místnosti přišel člověk, který někoho hledal a pan farář mu radil, kde ho hledat))
T: Myslíte si, že teda těm lidem, co tady jako žijou, je jako lhostejný co se s tím poutním místem děje-
R: Né.
T: nebo jim na tom záleží?
R: Taky jim na tom záleží, oni se zastavujou a říkají jak proč to tu neni tamto opravený, jo, když se takhle vidíme, tak jsou, mi to říkaj, proč to neni opravený, to znamená chtěli by, aby to bylo hezký, aby to bylo ještě lepší než to, aby aby sem chodilo víc lidí, jo (.) to chtěj, to za- aspoň ty, který jako nějak osloví nebo žejo, já nedokážu říct, to by se musela udělat nějaká anketa, co si o tom kdo myslí ale (.) záleží na tom, to myslím, že je jako uplně normálně zdravě, jako každýmu kdo má něco, čím je ta to jeho místo známý že, jó to je tam, to známe vlastně, ať ať, když se tam něco dělá nebo tam odtud někdo pochází nebo se tam něco stalo, jo, že to.
T: A snažej se nějak jako pomáhat? (.) Třeba když řikaj, že jestli se to opraví nebo tak jestli se snažej?
R: To jim řikám, že jim dáme číslo na majitele, protože já jsem správce, a oni řikaj né to je dobrý to, to si zařiďte vy jo, takže zas tak do toho hrr nejsou, že by udělali aspoň to, že by naspali ee n-napsali karl- lístek, že že by se přimlouvali za to, ee no (..).
T: Uhm, co myslíte, že přináší to poutní místo obci?
R: (.) No přináší tu známost (.) a taky aspoň trochu peněz, přecejenom sem ty lidi přijdou, takže někam jdou, na jídlo jo, něco si tady koupěj i když málo, ono většinou to strhává ta zoologická zahrada, žejo ta je daleko větší magnet, dokonce prej, a to jsem slyšel od místních lidí dvou a starousedlíků, že v padesátejch letech to vzniklo aby to odlákalo právě lidi, kteří by měli jít sem do kostela, což mě samotnýho překvapilo, to mě nikdy nenapadlo, ale komunisti vymejšleli různý věci žejo, tak proč ne, je pravda teda, že zologická dneska jsou všechny zologický takový velký taháky, tak tady je to největší atrakce v kraji to znamená že bouzov má zhruba polovinu návštěvníků a to jich nemá málo, nevim ty čísla, takže to přináší daleko větší žejo (.) jako ten ekonomickej přínos: tý obci, když (.) ta obec ve vlastním slova smyslu sme a nejsme, protože to patří pod Olomouc, je to součást Olomouce, a i když mezitím není vlastně územně spojená, což asi nevadí, pře mezitím sou Samotišky tak, (.) i když možná to sousedí přes Droždín
T: [Hm, já myslím, že je to spojený.]
R: [Jo sem patří, (.) sem]
R: No to jsem si neuvědomil že Drožd- přes Droždín to je spojený, jo, ale Samotišky sou pod náma, jo to bude asi přes Droždín spojený, to je pravda, no, takže tu známost a (.) no asi hlavně tu známost to přináší.
T: Dobře. A myslíte, že teda, uhm je to zátěž pro to město nebo je to nějakej
R: =Tohle místo?
T: Uhm
R: Naopak, když ty: to je všude na nějakejch těch propagačních materiálech, je tam Kopeček, určitě to je vidět, a myslím že eště eště to město jako nedoceňuje, to vždycky záleží na lidech, že že by to ocenění mohlo bejt, a to ocenění by se teda mohlo promítnout, i i když nějakým způsobem přispívaj, zvlášť Matici tady, která občas něco opravuje, tak ale že by to ale mohlo bejt jako víc, no, teďka druhým rokem máme teda i peníze na na průvodcovskou službu,

což sme dřív neměli, měli to jenom čtyři olomoucký kostely, takže tam se to trochu spravilo ale (.) že takovej jako symbol, no tím, řikám to je skoro všude vidět takže to spíš je přínos než zátěž, jo.

T: Dobře. A žije si to poutní místo spíš nějakym svým vlastním životem, anebo je součástí toho dění v tom městě?

R: (..) To je zajímavá otázka, přemýšlím co je, jaké je dění v městě, jestli to je nějaký takový uchopitelný. Já bych řekl, že se to spíš tak dotýká, že se to nějak nežije tim jo, já já si nedovedu představit, co je život v městě, ale že že spíš se to nějak dotýká jenom, jo, že to není něco, nějakej proud, kterej by tam byl, no.

T: Dobře. Znamenalo to něco pro: tu obec, když to poutní místo navštívil papež?

R: Jo:, to určitě, když sem přijdou, zas to vidim teda z vnějšku, když sem přijdou tý cizi- ty lidi, tak poutníci a turisti tak si fotějí, tam jsou takový žulový kameny vsazený do fasády, kde je o té, že to je bazilika prohlášená ale- ((do místnosti přišel člověk a pan farář mu sděloval, že ho předtím někdo sháněl, pan farář poté sám pokračoval v hovoru)) jinak když tady chtěli, ee byl takovej návrh, že se to, my sme Sadové náměstí jo, což je tady ten plac a ještě za náma taky ( ) takže by se to přejmenovalo na náměstí Jana Pavla druhého, tehdy nebyl ještě blahořečen natož pak svatořečenej, tak em to sem já sem zahlídnul nějaký titulek v novinách nebo sem to slyšel až post, že nechtěli, že by to byla pro ně zátěž, s tím že by se museli měnit občanský průkazy, jo takže zas takový jako nadšený to nebylo, je to takový spíš, že tady žijou ve stínu něčeho, ti lidé, a je jim, pokuď nemaj nějaký vztah já nevim k Bohu, když to tak řeknu, tak je jim to jako jedno, což no, až, a to některý i i jako věřící lidé si řeknou a: dyť vlastně tady je krásný místo jo, že jim to hned nedochází, dokonce i kol- kolegova třeba jeden kolega, až když tady odsad odešel, tak si tak nějak mu došlo vlastně, jak to tady bylo pěkný, co tady všechno bylo jo, že to je, když to člověk má takhle před očima, tak to často jako nevidí no, takže jim to podle mě asi až tak nedochází, že že no.

T: A znamenalo to něco pro obec, anebo ty obyvatele, když to bylo jako povýšeno na tu baziliku minor?

R: Myslim, že to je to je menší pocta než ta návštěva, v tom vnímání, jo, takže když neznamenalo tamto, tak todle (.) takhle, já nevim já sem tady nebyl já se- teda na tý návštěvě sem byl, je to devatenáct let, ale nebyl jsem tady abych abych věděl, co to pro ty lidi znamenalo, to by bylo asi lepší se ptát bývalého pana faráře, to já se tak jako domnívám jo, nebo to tak vyvozuju, přemejšlím jak se ty lidi mění, c- jaký tady byly, co tady bylo, určitě pro některý žejo, prostě nebo zas zase řikám a tam u nás byl papež, tak když se to děje jo, teďka zrovna v tom čase, tak to je něco, že přijede k nám ne, že de ulicí kde, kde prostě já chodim ne, že kolikrát se tam takovej člověk dostane, žejo jednou v životě ne, že ho vidíte tady na tom místě, to vždycky asi veliká věc, ale jak dlou- jaký to má jako ná- ná- ná- následky nebo trvání, takhle myslim, no.

T: Přispívá nějak obec na udržení toho poutního místa nebo nějakou rekonstrukci?

R: Řikáme Matice, to je společenství lidí, kteří se snaží o nějaký kulturní ee (.) povznesení, a nejen kulturní a náboženský tohohle místa, tak ty žádaj o- opakovaně město nebo kraj dokonce, a i i my jako majitelé, to je Strahovský klášter, taky jsme opravovali část střechy a polovina peněž byla z kraje takže, tuším že to bylo z kraje ne z města, protože se to překrývá trochu, tak nějakým způsobem něco jo, no, já bych si představoval, že by to mohla bejt větší částka, chápu že peníze jsou potřeba v- jako všude, vždycky no, takže ňákym (.) nějakým způsobem, nějakou částku ano.

T: Ale mohlo by to bejt víc.

R: Jo.

T: ((pousmání)) Existuje nějaká spolupráce v tý správě toho místa mezi mezi církví a tou obcí?

R: (.) Správě to ani ne to, protože to sp- jak ta- jak ta budovy nebo ty budovy ten pozemek tak to patří nám, ale jako je tady výborná spolupráce, co se týká s: městskou částí, je to asi hlavně těma lidma, který tam jsou nebo který tam byli, třeba pan Řehák, kterej byl předseda té městské části nebo ta nová pani předsedkyně to tam tam je (.) po týhle stránce si nemůžu

stěžovat, to sou vstřícný a všímavý lidé, takže toje toje dobrý no, a přes ně potom oni zas žejo musej na to město přímo, že to to nějak dělaj jo, asi co mohou, no, víc myslim (.) ani ani ani to, že jsou takový tvůrčí a a a obětavý, no, jo.

T: Myslíte si, že to poutní místo slouží jenom pro nějaký ty církevní aktivity, anebo i pro nějaký světský nebo kombinace nějaká.

R: No světský moc bychom ani nech- asi nechtěli, aby to ne- ne- protože (..) aby to bylo dycky znamení, kvůli kterýmu to bylo postavený, a to bylo kvůli kvůli setkání Boha s člověkem jo, když to potom má jenom to světské, tak je otázka, proč vlastně se to jako dělá no, byly, teďka tady chtěli pouštět nějaký film, v pátek jako letní kino, ani jsme ani nám to nedali vědět, ale ale do Prahy, protože jim to patří jako pod Strahovský klášter, tak mi to převor volal, ee bylo tady zakončení byly tady: (.) akademický mistrovství světa v orientačním běhu, tak tady tuším v pátek nebo ve čtvrtek, ve čtvrtek byl konec jednoho závodu, sprintu, začínalo se u zoologický a končilo to tady, to je všechno tim místem no, myslim že tomu místu to nějak nepomůže, jo tedylencty světský jinak, no takže to není určený k tomu a ani to až tak není jakoby vyhledávaný pro nějakou tu světskou oblast, to jsou vyjímky.

T: Dobře. Myslíte si, že teda je v současný době vhodně využíváno?

R: Jo. Je využíváno to podle tak jak vzniklo a jo.

T: A jak si myslíte, že by mělo být využívaný do budoucna?

R: (.) No stejně, měli by tady lidé, a asi ne v nějakým masovým měřítku, když tak taky taky se to zvládne, prostě přicházet ee se setkat s Bohem, protože tak tak to vzniklo. Vzniklo jako místo, jako odpověď na nějakou lidskou snahu nebo žádost, kdy ten kupec Andrýsek se slíbil zavázal, že když se mu povede lépe finančně, tak postaví kapli ke cti Panny Marie, podle mě to byla taková móda tenkrát, jak dneska se chodí na kompostely ((compostely)) nebo jiná místa, tak tenkrát nebyli ještě jiný rozptýlení žejo, dneska by možná to dal někdo, tenkrát byla jiná doba no, do sportu nebo do nějaký jiný činnosti, tady hold tenkrát prostě stavěli takový věci a když to teda, kněz k penězům přišel, sice jiným způsobem, než než se domníval, tak na to zapomněl, tak mu to Matka Boží připomínala, až teda slib splnil, no a potom to sem začali chodit lidé, stal se tam zázrak a chodilo jich čím dál víc, že ti majitelé prostě rozhodli, že zbouraj tu kapli a postavěj kostel, protože se tama lidi nevešli no, takže to bylo (.) zase to emm souhra jako činnosti boží a lidsk- a lidské dohromady a z toho vzniklo todle todle místo, takže to, to myslím, že bude vždycky, že to je vepsáno do zákonu toho místa, a že nějakým způsobem se o to v uvozovkách Bůh postará, že vždycky ty lidi budou nějak sem lákáni, jako přicházet no. S tím, že záleží na těch podmínkách, jaký se jim dají, že, a jak se jim to tady nějak zpřístupní, ale to je potřeba správně chápat, jako nějak nabídne, to je otázka taky no, a co nabízet vlastně, jo, takhle asi.

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Svatý Kopeček, 19. 8. 2014

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel obce, RNDr. Ladislav Šnevajs, náměstek primátora statutárního města Olomouce
Datum, čas, místo: 19. 8. 2014, 11:00 hod., radnice Olomouc
Stopáž: 23:10 min.

T: Tak, já bych se nej- nejdřív zeptala, jak moc je podle vás ee poutní místo Svatý Kopeček známý?
R: Já si myslím, že to patří tak mezi středně známá poutní místa, samozřejmě pro Olomoučáky a lidi z nejbližšího okolí, ee všichni ví, o jaké poutní místo jde, ale možná ne všichni k němu mají stejný vztah, a (...) ((pousmání))
T: ((smích)) Dobře. Ee myslíte, že má spíš lokální význam nebo nějakej regionální nebo národní třeba?
R: No minimálně regionální význam a teď v poslední době, myslím tím hlavně návštěvu papeže Jana Pavla druhého, který byl na Kopečku v roce devatenáct set devadesát pět, tak ee jsem přesvědčený o tom, že Kopeček se dostal do povědomí (.) všech těch, kteří sledovali papežovu návštěvu. A jak my víme, tak Jan Pavel druhý byl ee znám a populární v celém světě. Jeho pastýřské cesty byly přenášeny mnoha televizemi do celého světa. Tak minimálně v tom okamžiku jeho návštěvy byl Svatý Kopeček světově známým poutním místem.
T: Uhm, a myslíte, že se dá říci, že je to symbol regionu?
R: Pro některé určitě, ale asi né pro všechny, je to symbolem regionu hlavně pro ty, kteří mají rádi historii, kteří mají rádi památky ee baroko, kteří mají v sobě i, nebo uznávají nějakou duchovní podstatu člověka, tak si myslím, že určitě Svatý Kopeček hraje významnou roli při tom, když se třeba rozhodovali, kde budou bydlet, nebo: kam chtějí jít o víkendu, nebo jak chtějí trávit volný čas ee, takže tito lidé ho považují za významný, samozřejmě pro lidi, kteří mají hodnoty uspořádaný trochu jinak, spíše fandí třeba sportu, nebo eee nebo nemají takový vztah k historii a k památkám, ee tak pro ně to není tak významná věc.
T: Uhm. Ee jaký je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: (.) To je dobrý. ((smích))
T: ((smích))
R: (.) V poslední době je takovým fenoménem, ee čím dál větší popularita poutí, tak asi to bylo odstartováno ee nejznámějším poutním místem, aspoň teda pro mě, a to je Santijágo de Kompostela ((míněno Santiago de Compostela)), kam se, ee kam ee chodí spousta lidí putovat pěšky na kolách nebo jiným způsobem, a teď v poslední době mi připadá, že: hodně: lidí z regionu se snaží jednak o obnovu poutních tradic směrem na Kopeček anebo z Kopečka k jiným poutním místům, například tady v Olomouci, nebo tady na Svatém Kopečku již tradičně chodí pouť, se chodí pouť ee Svatý Kopeček Hostýn a Velehrad, zrovna v těchto dnech ee má přicházet pout-, mají přicházet poutníci z Velehradu, ee pět dní putov- putovali z Velehradu přes Hostýn na Svatý Kopeček, ee takže tyto tři místa jsou spolu spřízněna, tyto tři poutní místa jsou spolu spřízněna, a čím dál víc lidí v jejich okolí ee považují za: takové symboly naší krajiny, symboly naší kultury, symboly ee takových vyšších hodnot v životě člověka.
T: Myslíte si, že poloha, nebo to, kde se nachází to poutní místo, ovlivňuje jeho rozvoj?
R: (..) Tak určitě ano (.) přemýšlím jak, jak konkrétně třeba, čím je specifický Svatý Kopeček od Svatého Hostýna, který které třeba není blízko tak velkého města nebo blízko krajského města (.), ale dá se říct, že: většina těch poutních míst má podobné charakteristiky, že sou na nějakém vyvýšeném místě (.) které (.) není uplně v zastavěné části města (.) a je to příležitost ee (.) když tam člověk příde, uhm, tak si třeba odpočinout od chaosu ( ) tak nějakého rychlého překotného ee (.) stylu života ve větších městech a Svatý Kopeček je zajímavý tím, že není daleko od Olomouce, ale zároveň je v krajině, která s:, která není moc

zastavěná a která má takovou jakoby specifickou (.) specifického duchu nebo specifickou atmosféru.

T: Uhm. Je to poutní místo ee symbolem obce nebo nějakou jeho chloubou, nebo naopak spíš je to pro něj přítěž, pro to město?

R: Určitě jsme rádi, že to poutní místo: ee tady je, ee nejenom ono, ale i celá řada barokních kostelů ve městě Olomouci ee, lákala do Olomouce turisty a určitým způsobem dotváří atmosféru města, a myslím si, že i v tom každodenním životě, minimálně podvědomě většina občanů Olomouce vnímá církevní stavby, a Svatý Kopeček je často vyhledáván jako místo kde: se lidé rozhodnou uzavřít sňatek, kam ee chodí večer na procházku, nebo kde se koná celá řada kulturních akcí, které vždycky ee sou spojena s tím, že se konají na Svatém Kopečku a už i v ná- názvu té místní části Olomouce to slovo svatý znamená že: (.) v podstatě při každém vyslovení názvu toho místa si tak člověk uvědomuje, že to místo je výjmečné tím, že je poutní.

T: Ee, jaký je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?

R: (..) Tak to byste se musela zeptat jich ((smích))

T: ((pousmání))

R: Kolem, kolem toho poutního místa je spousta občanských aktivit, tady funguje nějaká Matice svatokopecká, která má několik a set letou historii, samozřejmě náplň její činnosti se v průběhu dějin měnil, zatímco na začátku měla spíš za úkol starat se o poutníky, tak dnes se spíš stará o to doprovodné a kulturní program toho poutního místa, o provoz místního muzea, a řek bych, že určitě většinou ten vztah je kladný, a samozřejmě jsou asi vyjímky, kterým třeba vadí já nevím nějaký zvýšený pohyb návštěv a turistů v některém období, ale to je zanedbatelné.

T: Uhm, jaký je pro ně význam toho poutního místa, nebo jaký má pro ně to poutní místo význam pro ty obyvatele místní?

R: (.) Pro každýho asi nějaký jiný jo, to se asi nedá paušalizovat (...) někteří jsou přímo spojeni, s tím že poutní místo na Kopečku je, že třeba provozují nějakou živnost, která souvisí nebo zajišťuje nějaké služby pro poutníky, někteří naopak to berou jenom jako kulisu, kerá je v okolí jejich bydliště (.) to je asi všechno. ((pousmání))

T: ((pousmání)) Dobře. Ee Myslíte si, že těm lidem místním je lhostejné, co se s tím místem děje nebo se o něj nějak zajímají?

R: Myslím si, že uplně lhostejné jim to není, ale samozřejmě někteří mají větší zájem víc promlouvat do toho jak (.) jaké aktivity se: v okolí kostela: a v samotném areálu, poutním areálu, odehrávají, tak jsou třeba členy té Matice svatokopecké, naopak někteří tomu nepřikládají takovou důležitost a neangažují se v těch aktivitách okolo poutního místa.

T: Uhm. Co přináší to poutní místo obci?

R: Obci?

T: Uhm.

R: (...) Tak v prvé řadě to přináší možnost prezentovat se jako: místo s dlouhou, hlubokou a významnou kulturní a duchovní tradicí, a (.) ee (.) věřím že při rozhodování některých institucí třeba o tom, kde uspořádají nějakou akci nebo nějaký doprovodný program pro: bude pro: účastníky nejrůznějších kongresů, které v Olomouci probíhají, tak většina z nich se jdou právě do areálu klášterního a a poutního areálu Svatého Kopečka podívat, a berou to za významnou věc, kterou se Olomouc může a právem chlubí.

T: Uhm. Ee myslíte si, že si to poutní místo žije spíš nějakým svým vlastním životem, nebo je součástí nějakejch aktivit toho města?

R: Já si myslím, že v současné době je hodně otevřeno nejrůznějším aktivitám, především kulturním, duchovním, ale teď například před týdnem tam bylo vyhlášení vítězů přímo před katedrálou, na palouku před katedrálou bylo vyhlášení vítězů devatenáctého akademického mistrovství světa v orientačním běhu, ee takže posloužilo svým způsobem jako jakási kulisa této významné mezinárodní sportovní akci.

T: Uhm. Ee znamenalo to něco pro obec a její obyvatele, když to poutní místo navštívil papež Jan Pavel druhý?
R: O tom jsem mluvil no, že to bylo jakoby významná věc a myslím si nejenom v tom okamžiku, ale že to zanechalo stopu v (.) mysli všech těch, kteří se zúčastnili setkání mládeže s papežem na Kopečku, a (.) vlastně všichni průvodci nebo: i místní obyvatelé, když se snaží nějakým způsobem těm, kteří přijedou na Kopeček přiblížit to moust- mou- to poutní místo tak nezapomenou tento fakt, tuto známou událost historie zmínit.
T: Uhm. Myslíte, že to něco znamenalo pro obec a její obyvatele když to poutní místo bylo povýšeno na baziliku minor?
R: (..) Umm to si myslím, že (.) jaksi je (.) většina Olomoučanů ee nedokáže prakticky vyhodnotit, jestli to má význam nebo nemá význam, takže to si troufám tvrdit, že většina Olomoučáků tomu nerozumí, co to znamená.
T: Uhm. Přispívá nějak obec na udržení, rekonstrukci nebo rozvoj toho poutního místa?
R: My se snažíme podporovat konkrétní aktivity, které tam právě ee realizuje Matice svatokopecká, spolupracujeme i s premonstráty, kteří mají nyní Svatý Kopeček na starosti, ve smyslu že se snažíme sehnat nebo pomáhat sehnat třeba nějaké dotační peníze na opravu a údržbu celého areálu (...) a v případě, že, řikám koná se třeba v Olomouci nějaká významná akce, tak vždycky sme připraveni se dohodnout na tom že (.) aspoň pros- zprostředkovat tu dohodu mezi organizátory a a a správci poutního místa aby se ty aktivity které se tam odehrávají na Kopečku ee potkávali v dobrém a byli spolu a mohli fungovat.
T: Uhm. Existuje určitá nějaká spolupráce mezi správou toho poutního místa, mezi církví a tou obcí?
R: (..) Jo my my se třeba podílíme na slavnostním nasvětlením poutní- ee na s- sla- slavnostním nočním nasvětlení toho poutního místa, ee, máme například při údržbě zeleně v okolí, v okolí baziliky (.) která je sice na církveních pozemcích, ee nicméně zajišťujeme třeba odvoz listí a pad- popadaných, popadaných větví, a v rámci Dnů evropského dědictví je vždycky nějaká část nebo celý areál přístupný veřejnosti.
T: Uhm. Myslíte si, že to poutní místo je umm slouží jenom pro církevní aktivity, nebo i pro nějaký světský, nebo nějak kombinovaně?
R: No tak to sem řikal, že někdy ee se: domlouváme že se využije (.) minimálně třeba kulisa toho poutního místa i k aktivitám, které nejsou přímo duchovní, ale snažíme se, aby to byly aktivity, uhm, hodné toho místa, to znamená aby ten prostor a okolí nějakým způsobem nezneco- neznes:věcovali, takže ho neděláme tam určitě nebo nesnažíme se pořádat v blízkosti nějaké diskotéky nebo ee nějaké rokové ((míněno rockové)) koncerty, ale spíš koncerty duchovní hudby, případně ee kvalitní kulturní akce.
T: Uhm. Ee myslíte si, že v současné době je to poutní místo využíváno vhodným způsobem?
R: Využíváno?
T: Uhm.
R: Ano.
T: Dobře. A jak by mělo být využíváno do budoucna? ((smích))
R: ((smích)) Tak nabízí se tam celá řada možností, jak ještě zlepšit nebo zatraktivnit, zkvalitnit využívání a provoz poutního areálu, ale je to odvislé od finančních prostředků. Tam se ta severní část nebo severní křídlo areálu je v tom nebo je v tuto chvíli docela ve špatném technickém stavu, takže některé ty místnosti, tělocvična a: další prostory nejsou intenzivně využívány (.) ale je to:, bavíme se o tom, že bychom například s využitím dotačních prostředků Evropské unie v novém plánovacím období ee mohli ten stav změnit a zkvalitnit.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru: představitelka věřících, poutní místo Svatý Kopeček, 20. 8. 2014

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitelka věřících, Františka Prášilová
Datum, čas, místo: 20. 8. 2014, 11:00 hod., kavárna na Svatém Kopečku
Stopáž: 20:54 min.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala jak moc je podle vás to poutní místo Svatý Kopeček známý?
R: No tak poutní místo Svatý Kopeček je známý asi tak od poloviny osmnáctýho století, kdy byla provedena veškerá dostavba a ty poutě tady u- ou- opravdu skutečně se prožívaly jo? To chodili tady zástupy poutníků, je to doloženo, a prostě potom, když ty války tak nějak přeruši- přerušily, tak to bylo zas po válce, to bylo nadšení to zase znovu chtělo obnovit, bohužel přišly padesátý léta a byl útlum žejo, protože i když třeba z těch okolních farních obcí se pořádaly takzvané hodové průvody, tak komunisti to nechtěli dovolit jedině když se pude s praporem místo s křížem, takže to bylo velký fópá, no a buďto se to dělalo nějak tak potají, a nebo vim, že z obce Samotišky dokonce nějaký ženy se domluvily a jely až do Prahy pro razítko, aby ten průvod mohl být jo, takže nebylo to tady nic lehkýho, navíc potom potom padsá- tisíc devětset padesát začla výstavba zoologické zahrady a to byla uplně zkáza Svatýho Kopečka, to je fakt vedeno jako komunistická pomsta, protože proč ten člověk, který jde do kostela, by nešel ještě na opice a ty opice si neodnesl dom v paměti jako tak, a setkala jsem se s tim na mnoha místech poutních, můžu menovat třeba ee poutní místo štípa u zlína (přišla obsluha kavárny, po objednání respondentka sama navázala) tak jsme skončili u toho poutního místa zlín štípa, kde navazuje zase zoologická zahrada lešná, to je něco obdobnýho jo, a navíc sem se setkala s podobným takovým případem, když jsme jeli na výlet v no- nebo jeli jsme někam do Čech, tak jsme se zastavovali v Třebechovicích pod Orebem, tam je známý betlém žejo, a zas mě rozhodilo to, že ty děti, který shlédly ten pohyblivý figurkový betlém procházeli ještě takovou síní, kde byla výstava večerníčků jo, tu maková panenka tu křemílek tu to to, zas to děcko se odreagovalo, takže to sem uplně cítila takovej nepřímej nátlak, tak jak tady s tou zoologickou jo, nakonec pamatuju jak třeba se autem dostal autobusem až za kostel jo, pak tam udělali takový takovou zónu jako aby tam byl klid, aby se tam nejezdilo že, tak ti lidé, když to mají potom daleko tak je to zas problematický jo, takže to bylo všechno takový né nápadný, že by se něco utlo, ale tak postupně se to chtělo vymítit.
T: A myslíte si, že to ten Svatej Kopeček, že je to spíš, že má spíš jako regionální význam nebo lokální nebo národní?
R: No tak, já si myslim, že to dché-, co se týká známých poutních míst v republice, tak že to patří do té, co já vim, šestice osmice, není jich moc těch opravdu známých, ale na Moravě jsou určitě ty tři nejvíc známý: Svatý Vele- teda Velehrad, Svatý Hostýn, Svatý Kopeček.
T: A myslíte si, že se jedná o symbol regionu? Že to je symbol regionu?
R: Určitě, to je vidět vlastně ze všech stran, když jedete rychlíkem nebo po dálnici nebo autem od Šterneberka nebo odkuďkoliv, tak ho vidíte nad Olomoucem, a má neobyvklejch tvarů, ty křídla a tak.
T: Myslíte, že ovlivňuje poloha toho poutního místa nějakej jeho rozvoj?
R: No tak takovou polohu jak má Svatej Kopeček, prosimvás ukažte mně druhý místo, neni neni není, a když je na kopci, je vidět, tak zas nemá stotisícový město u nohou, tak jak já řikám druhý místo určitě neni.
T: Myslíte, že je to poutní místo je symbolem obce a jeho nějakou chloubou nebo spíš naopak je to nějaká jeho přítěž?
R: Jako co se týká my jako obec jsme Olomouc město jo, my patříme pod Olomouc, no ale každej, kdo jede do Olomouce a vidí, někdo řekne zámek na kopci, jo, tak se jede podivat, kdo je trošku jako navýši, víte, takže určitě to přispívá k navýšení krás města Olomouce.

T: Dobře. Jaký myslíte, že je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: No tak co se týká kopečka jako místa, tak můžu říct že domorodců chodících do kostela je tady hrstka, pak je tady druhá číst lidí, to je takzvaná náplava, kteří prostě jsou rádi na Kopečku tím, že tady bydlí, ale (obsluha přinesla objednávku, respondentka sama nenavázala, byla opět položena stejná otázka)
T: Tak my jsme skončili - vztah místních obyvatel k poutnímu místu.
R: =no tak to vám řikám, že je hrstka těch věrných, co do kostela chodí, chodí rádi, jsou to farníci, a pak je to ta náplava, která se těší jenom z toho, že bydlí na Svatým Kopečku, protože bydlení je tady úžasný, to buďme upřímný, a tím že je to kousek od Olomouce, to se nedá srovnat s okolními vesnicemi, který člověk může navštívit kdykoliv, že.
T: Jaký má pro ty místní obyvatele to poutní místo význam?
R: No tak význam, možná co maj obchody a tak dál, žejo tak přecejenom pohyb lidstva tady je, především restaurace, protože taková restaurace U Macků, která je v té zatáčce, ta je moc dobře zapsaná, jo, takže tam se skutečně máte možnost, dá se říct, dneska za levný peníz do té stovky ten oběd dobrej si dát a skutečně to tam kmitá, takže pro ty je to přínos, pro takový služby a tak dále.
T: Myslíte, že těm místním obyvatelům je stav toho poutního místa lhostejnej nebo se o něj nějak zajímaj?
R: No tak farníky to po- pochopitelně každá akce těší, každá oprava každýho nadchne, ale ti vlažní, no tak těm je to, jak se říká víte kde ((smích)) no dál?
T: Co přináší to poutní místo obci?
R: (.) Jako obci jako Olomouci?
T: Jako Olomouci, ano.
R: =tak já si myslím, že je to především takovej punc v těch krásnej památkách, který jsou v Olomouci, žejo, protože Olomouc, to je chlouba baroka a všeho možnýho, všech slohů dá se říct, tak skutečně ti lidé sú přesvědčená, že se do Olomouce jezdí jak kdyby uklidňovat, odreagovávat a tak, protože když mám tu službu v muzeu, tak spousta lidí, i z Prahy, z Liberce a tak, vyhledávají Olomouc, tak a jsou spokojení (.) nakonec (.) i kdo bydlí tady v okolí nebo přímo v Olomouci, tak může být nadšenej z toho, že přecejenom ty ceny nejsou jak v Praze, ty výdělky sice taky ne, to je jasný, ale skutečný divadlo je na úrovni, Moravská filharmonie, když je tady jo, a spoustu krásnejch akcí, tak s- fóra.
T: Myslíte, že pro tu, pro ten Olomouc nebo pro tu Olomouc, je to poutní místo spíš zátěž nebo
R: =tak to každopádně ne, ne, ne, to ne.
T: Dobře, a myslíte si, že si to poutní místo žije nějakým svým vlastním životem nebo je součástí toho dění v tý olomouci?
R: No tak ovlivněno městem není, žejo, to je pochopitelný, maximálně město spolupracuje s tím, když se tady pořádá nějakej koncert nebo neco, tak z těch kulturních fondů přispívají, když se tady pozve třeba Hradišťan nebo nějakej lepší orchestr, protože bazilika ta snese všechno, že, takže skutečně jsou fondy, z kterých město přispívá, jo?
T: Znamenalo to něco pro obec a její obyvatele, když to poutní místo navštívil papež Jan Pavel druhý?
R: No jéje, no jéje to se nemůže už opakovat a už to nadšení, že to bude na Svatým Kopečku vlastně, lidé byli nápomocní tím, že brigádně se všechno uklízelo, dávalo do pořádku, lidi byli fakt takový spontánní a těšící se na něho, protože přece jenom Svatej otec tó bylo, to byl pojem.
T: A znamenalo to něco pro obec a ty obyvatele, když to pak bylo prohlášeno za baziliku minor?
R: No tak si myslíte jako tym puncem, co to dostalo?
T: Uhm.
R: Tak já si myslim, že to tak nějakej zvláštní význam nemá, to ne, to ne.

T: Dobře, přispívá nějak obec na udržení nebo rekonstrukci toho poutního místa?
R: No tak když jako my, jako Matice svatokopecká, třeba děláme nějakou opravu, třeba ty schody se opravovali, protože jak máte ty široký schody zepředu, pak je ta podesta, žejo a pak jsou další schody, tak ta vrchní část jakdyby ujížděla, tím jak je to na svahu, tak je to dva roky, co se to dávalo dopořádku, teď ty sochy, co jsou tam, Cyril, Metoděj, to se dávalo všechno dopořádku, takže na to taky město i kraj něco přispělo, to byla velká investice.
T: Existuje nějaká spolupráce ve správě toho poutního místa mezi církví a obcí, Olomoucem?
R: No tak to by vám zase zas pověděl kněz, to zas já <nemůžu vědět, jak sou na tom za dobře nebo nejsou>
T: ((smích)) dobře, já sem myslela spíš podle vás jestli si myslíte, že
R: =a tak já si myslím, že v dnešní době je to všecko jako tak v rámci kolejí, není to nic super, ale jakože (.) dá se, dá se, třeba včera pan náměstek byl na mši svaté, že, takže je to takový radostný, jo.
T: Je to poutní místo, slouží pouze pro nějaký ty církevní aktivity, nebo jenom třeba pro světský, anebo je nějaká kombinace?
R: =kdepák kdepak tady je, třeba nedávno je to tak čtrnáct dní, ani ne to bylo minulej víkend, tady probíhalo ((mlasknutí)) jako orientační běh když je, tak bylo nějaký akademické mistrovství světa, to víte?
T: Uhm.
R: No a to tady by jed- jedna z etap končila před bazilikou, a byl to zážitek jak pro ně, tak pro nás. Takže jen tak víc takovejch akcí, a už se vlastně domlouváme, že na rok když bude dvacet let toho výročí toho papeže, tak zas něco tady musí být pompézního, že, a tím pádem by se zas neco dalo založit, tak sem prosila pana faráře ambrože, kdyby byl tak laskav a zjistil mě, kterej patron třeba je patron sportovců protože sem to nevěděla dovčíl, jo, tak mě to zjistil, on má sice svátek v lednu, což je takový blbý, ale když tady máme na Svatým Kopečku výbornou běžkyni dálkových tratí Petru Kamínkovou, znáte ju?
T: Ne.
R: S tou byste taky mohla udělat rozhovor, tak ta má taky, už vlastně ona je na vrcholu kariéry, kdy už bude na odchodu, děti svý nemá, chtěla by, aby po ní něco zůstalo, nějaká tradice nebo neco, protože ona je myslím jedenáctkrát přebornice republiky, já nevim na desetek kilometrů nebo na kolik, to není jenom k zahození ta má doma těhle pohárů až to nemá kde dávat, jo, takže uvažujeme, to zas pohovořím s tým pánem, co přijel těm tym autem, ten je taky velikej příznivec toho Svatýho Kopečka jako rodák, a ona když by měla zájem o tu spolupráci, tak něco bysme tady chtěli utvořit, já už mám uplně, uplně tak sem si řikala, kdyby to bylo, když on má svátek v lednu, to je blbost neco dělat, nekdy kdyby to bylo na lyžích nekdy je sníh nekdy není, to je takový divný žejo, ale kdybysme to přesunuli třeba kolem toho dvacátýho května, ten papež tady byl dvacátýho prvního, tak že by se to furt ta mládež tady mohla jakdyby rojit, připomínat, a zrovna ty běhy by tomu mohly nasvědčovat, protože vidím malej okruh kolem baziliky pro malý pimprlata, větší okruh álejí dólu, v půlce se dá vrátit tady boční cestou zpátky, a borci zas mohou běžet až dolu na kruhový objezd jo a přes Samotišky, tak jak se ti orienťáci vraceli k lesu, takže možnosti tady jsou (.) bylo by to dobrý, a s tou Petrou o tom uvažujem, fakt, protože ona má známosti, my máme známosti, že když se to dá dohromady, tak nejhorší je vždycky začít, jak se řiká.
T: Myslíte, že v současný době je to poutní místo vhodně využíváno?
R: No tak vhodně je využíváno, proč ne, ale třeba podle Svatého Hostýna, když to porovnám, kde jezdím ráda a dost často, letos jsem tam byla jenom dvakrát teda, ale eště jednou pojedu, tak to se nedá srovnat, jo, protože na tym Svatým Hostýně tam prostě oni to milujou tim, že daleko široko neni nic, tak oni prostě, co udělaji, tam se lidi rádi sjíždí, a Valaši ( ) mezi něma, buďmě upřímní ti jsou zase více pobožní jak Hanáci třeba, nebo prostě tak to cítím já, není tam takovej ten, já nevim, ten materialismus tak strašně propagující se, tak jak dneska se to dělá, jo, a je to zas o nečem jinym, ale i to se stává střediskem dá se říct běžců, nebo kolařů, nebo že ten turistický ruch jak kdyby to chtělo, jo, dohánět to náboženství. Když tam přijedete

tak to, prostě ty procesí, nebo tak to už normálně běžný taky není, ale co oni mají za celej rok mají kalendář poutí, jo, na jaře to začne, pouť hasičů, pouť včelařů, pouť doktorů, lékařů, pouť končejou prázdniny poděkování jako za uplynulý školní rok, teď sou prázdniny, možná čtrnáct dní je tam pauza, zas nějaká pouť a tak to navaz- pouť muzikantů, to byl teprve druhý ročník letos, já na to jezdím loni jsem byla, tak letos zas jo, kdy se sjede třeba šest kapel z toho Valašska oni si váží toho že hrají na Svatým Hostýně, určitě neřeknou za kolik, jak dnešní umělci a tem lide- lidem děkují, že přišli a lidé tleskají, že že přijeli muzikanti, to ste neviděla tu atmosféru. Stojí to za to vidět, totiž tam když byla před dvěma lety výročí korunovace Panny Marie, tak oni tam postavili takovou obrovskou venkovní tribunu (.) krásně to zastřešili, pokryli mědí:, jo víte co to je, a tam se normálně, ta bazilika je poměrně malá podle Kopečka jo, takže tam se odehrávají ty veliký poutě, no, musí být počasí taky, že.

T: A pak tu mám, jak by se mělo to poutní místo využívat v budoucnu, tak to jste říkala ten plán s tím

R: =ano, tak toto, toto je dobrej nápad, pak co tady děláme krásnou věc, co se ujala taky už pár let, takže tady máme nadílku Svatýho Mikuláše pro děti, tu pořádá Matice a oslovíme takový ty, co sou tady, tady pani Mladá taky nám přispívá, tu někdo dá nějakou částku, co někdo dá nějaký balíčky s perníčkama nebo něco, my si to soustředíme v kanceláři Matice, a pak děláme větší balíčky, kde se dostane jablíčko, banán, oříšky a něco sladkýho, jo, a teď si představte, že ten prostřední stánek, co je takovej ten opravenej, ta měď, ten pán, co šel tim autem, co přijel, to je majitel, tak vedle eště se napojí elektrika, z fary se donese krásný křeslo a ten Svatej Mikuláš má mimochodem stodevadesát sedm bez čepice, takže s čepicou ještě víc, nechcu se chlubit je to můj syn, tak ten přímo z fary oblečenej s andělama, teď si tam sedne do toho křesla a děcka chodijou k němu a on se jich vyptává něco a každýmu ten balíček podá, jo, vedle se svařuje svařáček pro dospěláky, čajíček pro děcka, jo a tak kulisa, ta atmosféra, to je něco úžasnýho, a dokonce sme už po dva roky měli tady dobrý muzikanty evangelické konzerv- konzervatoře z Olomouce, ty nám zatroubili živě koledy, chlapci byli nadšení, pochopitelně já sem to zařídila, protože hráli v Olomouci před radnicí a já sem je oslovila a oni fakt přijeli, jo, tak to byl takový hrozně bezvadný, a pak když to skočí a ten Mikuláš vlastně odchází do toho podloubí a svítí Olomouc, to máte jak kdyby ten Mikuláš šel do nebe doslova jo, to si tak lidi uplně, tak si to prostě jak se vám toto ujme, takže Mikuláš tu má velkej ohlas, ještě co letos plánujeme esli se nám to letos podaří, ale zas já mám na starosti sehnat bílýho koně, protože Svatý Martin musí přijet na bílým koni, a já sem třeba zažila v Krnově, kdy to dělají tradičně, jako pouť Svatýho Martina, třeba tady ve Šterneberku tam je gymnázium kam si študáci dělají takovou procházku jako na Svatýho Martina, ale nás třeba, mě a toho pána, co přijel v tom autě zrovna, ten kamarád Eda, tak te- nás rozčiluje to, že se tady prokap- propaguje americký zvyky s tym halouvínem ((míněno Halloween)) ty dýně a takovýto jo, dyť to nikdy nebylo jo, to je takové bláznivec.

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Svatý Kopeček, 19. 8. 2014

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitelka nevěřících, paní Alenová
Datum, čas, místo: 19. 8. 2014, 13:00 hod., kavárna v Olomouci
Stopáž: 10:37 min.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak moc je podle vás to poutní místo Svatý Kopeček známý?
R: Já si myslím, že je hodně známý a myslím si, že je hodně známý od té doby, co ho navštívil papež Jan Pavel druhý, to bylo myslím v roce devadesát pět, no, tak myslím si, že od té doby je hodně známý a myslím si, že spousta lidí už s Olomoucí si spojuje prostě ten Kopeček, protože já si myslím, že je to vůbec taková nějaká nejznámější dominanta tady v okolí.
T: A myslíte, že má význam pouze lokální nebo i nějakej regionální nebo národní?
R: (.) No myslím si, že jako poutní místo určitě národní, jo, samozřejmě, protože ty poutníci nechodí pouze jenom jako většinou na Svatý Kopeček, ale třeba teď vim, že ta pouť byla spojená já nevim s Hostýnem, jo takže určitě, pokud bych to si myslela, že z pohledu regionálního dalo by se říct, že jako na Moravě třeba, je význam- jako významnej místo, myslím si, že třeba obyvatelé Čech jako Svatý Kopeček, že jim asi moc neřekne, takže pokuď bych se to dalo vzít jako regionálně, tak jako region Morava, a tak spíš potom regionálně ((smích))i když ti věřící si myslím, že oni oni mají asi přehled v republice o všech těchto poutních místech.
T: Myslíte si, že je to symbol regionu?
R: Mmm určitě, určitě ano.
T: A jaký je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: Vztah obyvatel pf, no já si myslim, že vzhledem k tomu, že: většin- většina současných obyvatel vůbec České republiky nejsou věřící, tak většina z nich to asi, a tím pádem i tohoto regionu to bude stejný nebo podobný, tak si myslím, že oni spíš to vnímají jako památku historickou, jako baziliku, krásnej kostel, kterej prostě nikde jinde není, ale nevnímají to uplně v tom, jako pro sebe, v tom smyslu, že by se tam šli podívat vyloženě na pouť, oni se tam pudou podívat, že je to zajímavej objekt, že je to prostě bazilika protože tam byl papež, protože je to vyhlášená bazilika v okolí Olomouce, jedna z nejkrásnějších prostě, který jsou, ale na to poutní místo spíš bude menšina se tam vydá vyloženě jako na poutní místo.
T: Myslíte si, že ovlivňuje, že poloha, kde se to poutní místo nachází, ovlivňuje nějakej jeho rozvoj?
R: Určitě, určitě, určitě to má vliv na obec, má to určitě vliv na turistickej ruch v té obci.
T: Myslíte, že je to poutní místo symbolem a nějakou chloubou obce nebo je to spíš jeho přítěží?
R: No já si myslím, že určitě chloubou, tak stoprocentně.
T: Jaký je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: Já myslím, že kladný ((smích)).
T: ((smích)) Dobře a jaký má pro ně to poutní místo význam, pro ty místní?
R: No <tsh> tak má to pro ně význam jednak ekonomickej, protože samozřejmě jim to přivede turisty, který se na to půjdou podívat žejo, a v samozřejmě v době konání poutí opět ekonomickej, protože samozřejmě tímtopádem tak fungujou hospody, fungujou tam, já nevim, ňáký stánky s prodejem a takový věci, takže pro ně <určitě to přínos v této oblasti bude mít> a myslím si, že i je tam poměrně dost takových těch starších obyvatel, kteří prostě sou věřící, takže určitě pro ně to má i ten duchovní rozměr.
T: Myslíte, že těm místním je stav toho poutního místa lhostejný nebo se o něj nějak zajímaj?
R: A tak já myslim, že jim nemůže být lhostejný, žejo, když jako bydlíte v obci kde to poutní místo je, tak určitě ten život vlastně celé té baziliky, co se děje okolo, protože to samozřejmě není jenom o pouti, jo, a o poutním místě, ale myslím si, že jednak, pokud vim, tak je tam nějakej řád, kterej tam přímo funguje, vim že je tam hospic, tak vlastně ti lidi, jim nemůže být

jedno, to že by tam měli prostě poutní místo, určitě k tomu musí mít nějakej vztah, a musej to nějak ovlivňovat žejo.

T: Co přináší to poutní místo obci?

R: Obci?

T: Uhm.

R: (.) Tak určitě nějaký finance žejo (.) určitě jim to přináší nějakou známost jako po republice žejo, vůbec jinak by Svatej Kopeček třeba nikoho nezajímal, žejo, kdyby tam neměli poutní místo, ta zoo by to asi nevytrhla, jo, a: nevim co jim přináší (.) určitě určitě jim to přináší té obci eště nějaký to spětí s tou církví, jo, protože ee samozřejmě ta obec si myslí, zvlášť pokud se jedná o poutní místo, tak s tou církví musí hodně spolupracovat prostě, aby to tam nějak fungovalo žejo.

T: Myslíte, že je to poutní místo spíš nějaká zátěž pro to město nebo umm

R: =nebo spíš výhoda, myslím si, že spíš výhoda, určitě.

T: A myslíte že to poutní místo si žije svým nějakym vlastním životem nebo je součástí nějakejch aktivit toho města?

R: (.) Težko říct, já si myslím že tam už: (.) jako samozřejmě to musí být i součástí aktivit té obce si myslim, jo alé alé myslím si, že tam nejde aby fungovalo poutní místo uplně samostatně a nebo samostatně zcela obec, že tam vždycky musí jít o tu spolupráci těch dvou, jo, aby to fungovalo, protože v okamžiku, kdy nebude ta církev spolupracovat s obcí tak samozřejmě spousta věcí nepůjde a zas opačně.

T: Myslíte, že to něco znamenalo pro obec a její obyvatele, když to poutní místo navštívil ten papež?

R: Stoprocentně, <pro koho by to něco neznamenalo žejo>, to určitě ano.

T: A myslíte, že to něco znamenalo pro obec nebo ty obyvatele, když to bylo prohlášeno za baziliku minor.

R: (.) Tak taky stoprocentně žejo, jako je rozdíl jestli máte v obci kostel, jak kdekoliv jinde jo, anebo kapličku, anebo prostě jestli tam máte baziliku minor žejo, kterejch je pár na světě.

T: A přispívá nějak obec na udržení, rekonstrukci toho poutního místa?

R: Já si myslím, že ano, pokud vim.

T: A myslíte, že existuje nějaká spolupráce ve správě toho poutního místa mezi církví a ee obcí?

R: Určitě, vim že, vim že: církev samozřejmě se obrací na město v rámci nějakejch příspěvků, který maj vlastně zajistit já nevim třeba (.) co já vim, osvětlení toho poutního místa nebo já nevim třeba udržování nějakých tam travin nebo něčeho, takže myslím si, že určitě ano.

T: Myslíte, že to poutní místo slouží pouze pro nějaký církevní aktivity nebo pro světský, anebo je to nějaká kombinace obojího?

R: Myslím si, že je to kombinace obojího.

T: A myslíte, že je v současný době to poutní místo vhodně využívaný?

R: (.) ((nádech)) Relativně ano ((smích)).

T: A jak by podle vás mělo být využíváno do budoucna?

R: (.) Tak já si myslím, že by mělo být využíváno asi v tom smyslu, v kterým je využíváno doteď jako jako turistickej cíl, jako jako místo, kde se konaj pravidelný poutě.

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru: představitel církve, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel církve, P. Jozef Kujan
Datum, čas, místo: 12. 1. 2015, 12:00 hod., hotel Waldstein
Stopáž: 19:42 min.

T**: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak je podle vás to poutní místo známý?**
R: Mmm jak kde, protože tady: se setkávám s tím, že že: pomalu ani Jiříkováci nevědí, že: že tady mají nějaké poutní místo, a přitom ee: z: druhého konce Německa ee tisíc kilometrů někde vzdálení lidé sem jezdí, protože to bylo jejich poutní místo žejo, to (.) tady bylo přes devadesát procent Němců a oni si to považovali a a skutečně před válkou to bylo hodně navštěvované poutní místo.
T: Uhm dobře, a má to teda význam jenom nějakej lokální nebo regionální nebo i nadnárodní?
R: No: (.) význam určitě to má velký, ale lidi ((pousmání)) naši lidi ee si toho (.) to nějak neuvědomují a a a: nepovažují si toho mnozí, ee i: i třeba: (.) město jako takové to <docela nedávno objevilo, že že tady má takovéhle poutní místo>.
T: A myslíte si, že se jedná o symbol regionu?
R: (..) To: s: podle toho jakého, tady blízkého regionu šluknovského výběžku jo, určitě, ale (..) nějak, že by už třeba v České Lípě na to nějak moc dali ee, jako sme v rámci diecéze sme známý, protože sem pravidelně jezdí pan biskup na ty poutě ee (.) tak ví se o tom (.) ale mm (.) jako nějaký velký velký dosah to: nemá.
T: A jaký myslíte, že je vztah obyvatel regionu k tomu poutnímu místu?
R: Mm ještě to nedocenili (..) třeba před tou poutí je potřeba spoustu věcí připravit, ale mm tak jako čekaj, že se to připraví nějak.
T: A znamená to teda něco pro to poutní místo, že se nachází přímo jako na státní hranici?
R: Řek bych, že je to velká výhoda (.) protože ti Němci si toho považují hlavně a mají to blízko jo a třeba i i takovej (přišla obsluha a farář dále navázal) je to tedy výhoda, že se to poutní místo nachází na hranici a oni:, teď třeba onemocněl pan farář ze sousedství, tak přídou sem, nebo dokonce tady byl drážďanský pan biskup na vizitaci vedle v sousední německé farnosti a: já sem akorát jel ho tam pozdravit, a: on řikal no jeli jsme vedle Filipova, tak mi to tady zavřeme a a budeme jezdit do Filipova.
T: Dobře a ovlivňuje nějak poloha toho poutního místo nějakej jeho rozvoj?
R: Poloha jestli ovlivňuje rozvoj (..) no: (.) to, že sem jezdí ti Němci, kdyby nebylo Němců tak asi bychom se neudrželi nad vodou (.) oni: jako tvoří minimálně polovinu ee těch návštěvníků, i když to nejsou žádné: žádné davy jo ale (..) ty jejich (.) jednak příspěvky, co dají při sbírce, ale hlavně když potom se něco děje, jako třeba sme opravovali varhany nebo teď vybíráme na na: ee (.) sociální zařízení jo, tak tak oni, když dají tisíc euro tak to už je znát a náš člověk nedá dvacet tisíc (.) takže (.) hodně pomáhají.
T: A myslíte, že to poutní místo je symbolem a nějakou chloubou obce nebo naopak je to nějaká jeho přítěž?
R: (.) teď už si to začínají: uvědomovat, už dokonce po deseti letech sou ochotni převzít záštitu nad ee varhaním festivat- festivalem, který ee zatím se tady dělal tak na koleně ,ale: jako (.) kvalitou byl velmi dobrý, tady významné osobnosti hráli no, a muselo se to tahat ňák tak z vlastních zdrojů, ee bylo to hodně proděléčné ze začátku, teď už je to tak nula k nule a: od desátého ročníku si to chce převzít město, což teda má uplně jiné možnosti, než než farnost jako taková nebo nebo ten institut ktere- který kvůli tomu byl ee založen, ee artemuzika se to menovalo, a v podstatě sou v tom tři lidi.
T: A proč myslíte, že to jako tak dlouho trvalo než si to město jako začlo uvědomovat?
R: Nevim, ze začátku tady ani, no protože to bylo v noci, hlavní pouť je v noci jo a oni než se probudili tak lidi byli pryč jo, pak to objevil jeden fotograf takový nadšenec a: začal na to chodit

a fotit to a dávat na internet no:, a a pak si to i město uvědomilo, že (.) tak teď už nám vycházejí docela vstříc, už i pan pan starosta se toho po několik let účastní osobně (..) když né pouti, tak minimálně té snídaně s biskupem jo a pozdraví se tam a a: jako dobrý.

T: Uhm a jaký myslíte, že je vztah těch místních obyvatel k tomu poutnímu místu?

R: (..) Místní, ani kostelník není místní, a přímo jako: Filipováci ee, je tady jedna mladá rodina, co chodí ee z Filipova a a: nějaké tři čtyři babičky (.) a ostatní jsou z okolí, ani ani z Jiříkova sem moc lidí nechodí, takový ty starousedlíci sem ještě dochází, ale to je tak pět deset lidí no.

T: Ee jaký má pro ty místní to poutní místo význam?

R: Mm (.) pro místní někdy mám pocit, že to je spíš zátěž (..) ale (...) místní no místní sem přídou, ale: (.) ale že by se hrnuli třeba na úklid to to ne no, kdyby si to považovali, tak budou se snažit nějak zapojit do toho, ale to je spíš člověk musí nějak přitlačit do kouta, <malinko přinutit>.

T: A myslíte, že teda je těm lidem jedno, co se s tím poutním místem děje, nebo že se ňák o něj aspoň zajímají trochu?

R: No: Němcům to jedno není, Němci každou chvíli něco, tamhle je ulítlá taška, támhle je to, upozorňují na to, jo ee (.), ale z našich lidí, ještě jako z farnosti, že by někdo na něco takhle upozornil, to ani ne.

T: Přináší to poutní místo něco obci?

R: Známost, že ee že přichází do známosti, do povědomí (..), protože v podstatě ee je to (..), kostel farní a tenhle kostel jsou ve městě snad nejvýznamnější památky, nevim co, možná radnice.

T: Dobře a myslíte si, že teda to poutní místo je pro tu obec nějakou zátěží spíš nebo stimuluje nějaký aktivity?

R: Pro obec pro obec ne, jo oni jako (..) sem třeba (.) posílají teď už i: ty pracovníky veřejně prospěšných prací, aby to trošku třeba uklidili tady nebo tak, nechali nám udělat osvětlení jo, bez toho, že bych je o to žádal jo, z: vlastní iniciativy osvětlili věže, takže takže to svědčí o tom, že si toho začínají považovat jo, že se tím chtějí chlubit.

T: A žije si to poutní místo nějakým svým vlastním životem nebo je součástí nějakýho dění v obci?

R: Svym vlastnim životem.

T: Znamenalo to něco pro obec a její obyvatele, když to bylo povýšeno na baziliku minor?

R: Tehdy určitě, to si hodně považovali, to z toho šestadvacátého roku (.) je několik brožur a fotky jsou slavnostně vyzdobené vyzdobené, to bylo hodně hodně si toho považovali, a to tehdy nebylo běžnou záležitostí, bazilika minor jo to.

T: A přispívá nějak obec na udržení nebo rekonstrukci toho poutního místa nebo nějakej jeho rozvoj?

R: (..) ee přispívá ňákou částkou na: (.) na ty koncerty (.), ale (.) na opravy zatím tady nepřispívalo město, ee ani v podstatě nebylo žádáno, ee protože žádali jsme na opravy tam kolem farního kostela, tak tam přispívali no, a tady sme to ee (.) ty třeba opravy varhan to se dělo za pomoci českoněmeckého fondu, takže (.) ten významnou měrou přispěl (..) na tom na tom se vlastně dosud stavělo, že to ta přeshraniční spolupráce s Německem a na to slyší i tyhlety instituce.

T: A existuje nějaká spolupráce mezi církví a obcí ve spravování toho poutního místa?

R: (.) no spolupráce je ve využívání toho místa, protože třeba oni zorganizují Svatomartinský průvod a Svatý Martin přijde sem do baziliky nebo dokonce ee vyhlášení ee já nevim čestných občanů města, protože město nemá kulturní dům tak využilo baziliku (.), že je to velký prostor tak jo, začíná se to tak nějak rozvíjet ta spolupráce.

T: Dobře, a: slouží to poutní místo jenom pro nějaký církevní aktivity, nebo jenom pro světský, anebo nějakou kombinaci obojího?

R: (.) no já nevim jestli hudební festival je církevní aktivita (.) asi je (.) je kulturní i světská, ale ten repertoár je vybírán podle toho, je to duchovní hudba.

T: A je v současný době to poutní místo využíváno vhodnym způsobem?
R: (.) jo, myslim si, že (.) nic nevhodného se tam neděje, protože (.) když se tam má něco dít tak se o to musí žádat, a ani ani nikdo to nechtěl využít na na nějakou nevhodnou aktivitu.
T: A jak si myslíte, že by mělo do budoucna bejt využívaný to poutní místo, co by se tam mělo dít konat?
R: Tohle poutní místo má (.) veliký hendikep v tom, že: umm veškeré zázemí, které k tomu bylo vybudováno, tak je nedostupné pro nás, ee s bazilikou (.) byl propojen ten ten exarciční dům redemptoristů, což byly velké prostory, byli tam lidi, kteří se o tu baziliku starali, starali se o provoz a mohli nabízet, právě duchovní (o) exarcicie i ubytování, třeba nevim jestli tam byl, ale určitě dovedu si to představit, on totiž ještě k tomu byl za bazilikou ee taky klóstr hotel, že ten už vůbec ne nestojí, ten je zlikvidován, srovnán se zemí, takže ubytování bylo tam komerční, možná nějakého poutníka nebo pány faráře že ubytovávali v exercičním domě jo, takže to: mělo podmínky k životu, takhle je to osekané, okleštěné my máme k dispozici zákristii a to je všechno, nejsou tam sociálky ee neni tam: pořádné topení jo, tam jsou jedny akumulačky v zákristii, abysme jó sme nezmrzli no a: tim pádem tady je problém vůbec i být k dispozici pro nějaké poutníky, protože já ani v Jiříkově nebydlim, já bydlim v Rumburku žejo, takže kolikrát se mi stane zavolají, my stojíme u baziliky a nikdo tady není, já řikám no to vim, že tam nikdo není no, bohužel no a tak buď tam počkají než než tam někdo přijede z Rumburka a nebo si to rozmýšlí, a většinou si to rozmyslí, řeknou tak nic zůstaňte doma.
T: Takže by bylo dobrý tady zase vybudouvat nějaký zázemí?
R: No neni kde, neni kde, protože to (.) bylo (..) patřilo to redemptoristům, redemptoristi teď se dohadují s městem, jak to udělat s tím nájemným, protože (.) domov důchodců nemá na to, aby platil normální nájemné jako je běžné jo, no tak nevim jak to dopadne, no my teď chceme využít kousek pozemku vedle baziliky na vybudování nějakých těch sociálek (.) no a to bude všechno, ale faru tam nemůžeme postavit (.) tak to je takové neštěstí, že že všechna ostatní poutní místa mají ee blízko sebe nějakou faru nebo něco (.) no a tohle nemá nic to je kostel.

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel obce, starosta obce Jiříkov Michal Maják
Datum, čas, místo: 12. 1. 2015, 11:00 hod., městský úřad Jiříkov
Stopáž: 17:19 min.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak moc je podle vás to poutní místo Filipov známý?
R: Já si myslim, že je známý i mimo naši republiku, teď v podstatě zítra: zítra tam máme ee stočtyřicátédeváté výročí zjevení Panny Marie, a: myslim si, že tam budou němci, poláci, slováci (.), takže je určitě.
T: Takže má teda spíš nějakej nadnárodní význam nebo i nějakej jenom lokální?
R: No já si myslim, že: ee to je: nadnárodní význam, určitě tadleta lokalita (.)
T: A myslíte si, že je to symbol regionu?
R: Já si myslim, že by měl patřit mezi jeden ze symbolů v rámci regionu, měl by, ale myslim si:, že momentálně až tak branej neni.
T: Dobře, a: jaký myslíte, že je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: Tak víte, vona je doba, jsme v jednadvacátym století, ee to: (.) náboženství, jak se říká, není až tak v současné době tak vnímáno, i když teda teďko se udály nějaké události ve Francii v rámci ee náboženství, ale myslim si, že: ee ti, kdo chtějí tak se podívají, ti, co nechtějí, se nepodívají, takže jako já si myslim, že ee v rámci regionu (..), momentálně, protože co si budem ee (.) nal- nalhávat, Jiříkov je město: jakoby ee přestárlých občanů nebo starších občanů, a: ti co k tomu měli nějaký pouto: tak samozřejmě ee se tam byli podívat, shlédli to a: (.) jak bych to řekl (..) a: už tam třeba nemusí, já se přiznám, že tam chodim ee v rámci ee jak se řiká těch událostí, které sou s- spojené s tim třináctým lednem, pak tam v létě: mí- míváme mezinárodní varhaní koncerty, takže: ee těch se zúčastňuji a zúčastňuji se dalších akcí, které jsou v rámci: významu pro město, ale abych chodil na bohoslužby a takový to nechodim, to se přiznám ((smích)).
T: Dobře, ee znamená to něco pro to poutní místo, že se nachází v podstatě na státní hranici?
R: Tak je vnímáno i: sousední:mi Němci: v podstatě: jako, protože tam ta ee ta (.) situace s tim náboženstvím je trošičku ee více propracovaná, tam ten vztah k tomu mají docela jiný, takže dosti je navštěvovanej kostel i německými (.) věřícími.
T: A ovlivňuje poloha toho poutního místa jeho nějakej rozvoj?
R: (.) No my sme si mysleli, že by nám to mohlo přinýst v rámci turistiky něco:, ee vybudoval se tam nedaleko: vlastně ten hotel valdštejn ((míněno Waldstein)), kterej byl provozován ee ze začátku: ee tim způsobem, že byl navázanej na todle poutní místo, ee jezdili tam autobusy, jak se říká z Německa: i: jakoby z del- z dálek a takový, a navštěvovali ten kostel, a momentálně ten hotel nepracuje, a tak se nám stává že prostě (.) i: (.) ten ta bazilika je v podstatě: jakoby uzavřená je otevřená jenom v rámci těch ňákejch akcí a nebo bohoslužeb.
T: Uhm, je to poutní místo symbolem obce a jeho nějakou chloubou nebo naopak je to nějaká jeho přítěž?
R: Ne já si myslim, že to je pro nás ee, aspoň v těch ee akcích které se udávají ee přínosem pro město, že se Jiříkov aspoň nějakým způsobem zviditelní, protože jak řikám, přijedou návštěvníci ze Slovenska, z vnitrozemí a z Polska a různě z Německa, takže aspoň Jiříkov se tim pádem dostává do nějakého podvědomí.
T: Dobře a jaký je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: To já sem řikal, že v podstatě:, ee kdo chce do toho kostela, protože tady sou ty přestárlý občané, ee se tam jít podívat, tak tam de: ale jinak myslim si, že těch věřících v Jiříkově moc neni a místní občané to berou jakoby, já bych řekl ((zakašlání)) pardon, jako samozřejmost, že to tady je a berou to, jako že to k tomu patří k tomu Jiříkovu.

T: A jaký myslíte, že má pro ty místní to poutní místo význam?
R: No to momentálně <asi moc> velkej význam ne, protože sme si mysleli, že to bude bráno jakoby v rámci ((zakašlání)) toho ee tý turistiky a: rozvoje toho turismu v Jiříkově a v rámc- a s tim spojené další služby, ale: spíše tím, že tady: ee jsou ti přestárlý občané, jak jsem říkal, neni tady žádná žádnej průmysl a takový, takže ty mladý jezdí za prácí ee někam jinam a vracejí se v pozdních hodinách, takže pr-, voni to berou jako už samozřejmost, že to patří k tomu a (.) a moc velkej význam asi tomu nevěnují.
T: Dobře a myslíte, že těm místním je jakoby jedno, co se s tim poutním místem děje nebo se o něj nějak zajímají?
R: No, jako že by jim bylo jedno, že se s tim něco (.) děje nebo neděje, no já mám za to, že: ee kdyby se s tim <začalo něco dít>, tak asi: ee by to přišlo do podvědomí těch lidí a začali by se vo to nějakym způsobem zajímat, o co se: ee co se děje co se s: tim stane, ale: jako: pokavaď ee k tomu neni nic vázáno, tak jako si myslim nic, vědí, že to třináctýho ee, že to patří k tomu městu, a: to se přiznám, že v tom kostele vidíte lidi, o kterých byste si mysleli, že ani do toho kostela nikdy nepřijdou, jo, takže jako: asi vnímání je při těch různých akcích, to jo.
T: Dobře ee přináší něco to poutní místo obci?
R: No: jak jak sem říkal ee je vnímáno při těch akcích jako toho třináctýho, ty mezinárodní varhaní koncerty, ale: ee (..) je to pro nás taková symbolika, kterou se my můžeme jako město chlubit ve svých tiskovinách, pohlednicích, brožurách, knihách, ale to je asi tak všechno, co s tim můžeme, samozřejmě, ale sme na to i pyšný, protože kde máte někde v podvědomí, že se tady kdysi dávno, jak se říká stočtyřicetdevět let zpátky, neumim počítat teďko, zjevila Panenka Maria, žejo.
T: Ee je pro tu obec to poutní místo spíš nějaká zátěž nebo to nějak jako sti-
R: =určitě ne, určitě ne my sme:, je to dva nebo tři roky zpátky v podstatě v podstatě ee udělali nasvětlení ee věže ee věží toho kostela předních a toho symbolu Panenky Marie, takže ve včerních hodiná:ch nebo v raních brzkých hodinách krásně je to osvětlený (..), takže ta symbolika toho města je vidět v podstatě tam.
T: Žije si to poutní místo nějakym svym vlastním životem nebo je součástí nějakýho dění v obci?
R: Ee jak jsem řikal ee ano:, ee (.) to poutní místo: ee, si žije svým způsobem, a při pořádání tědletěch nějakých akcí ee tak jako: samozřejmě ee je tomu věnovaná pozornost i ze strany města, řeknu, když byly přívaly sněhu a takový a blížily se tydle termíny ee tohodle svátku, tak ee (.) sme ee udělali zimní údržbu v rámci vodhrnutí sněhu, přístupu, zajištění pro pro ty návštěvníky a takový.
T: Uhm dobře, ee znamenalo to něco pro obec a její obyvatele, když to bylo povýšeno na tu baziliku minor?
R: No tak (.) to nedokážu říct, protože ee (.) nejsem nábožensky založený, ale: samozřejmě ee v rámci jakoby(.) římskokatolické církve to má asi nějakou hodnotu, ale nedokážu říct jako: prostej občan, ee jestli jestli to má nějaký jiný význam.
T: Dobře, ee přispívá nějak obec na nějaký udržení nebo rekonstrukci toho poutního místa?
R: (.) Jak řikám, ee my momentálně na kostel ve: Filipově na tu baziliku nepřispíváme žádnýma finančníma prostředkama, přispíváme římskokatolické církvi na: provoz seleziánskýho ((míněno Selesiánského)) střediska, který je tady zřízený, pod kostelem Svatého Jiří, a: přispívali jsme na: opravu ee (.) márnice, která je v nedaleké blízkosti tady jiříkovského kostela částkou finanční (.), a každoročně nějakou částkou samozřejmě na ňáký úpravy údržby kostela přispíváme, a přispíváme i pomocí, jak se říká, prací veřejně prospěšných, tím že posekáme, posbíráme, ee poklidíme, co se dá v podstatě.
T: Uhm dobře ee existuje nějaká spolupráce mezi tou církví a obcí ve spravování toho poutního místa?
R: (..) Tak ee já se přiznám, že: ee neexistuje až tak, ee jenom v rámci konání těch varhanních koncertů které byly, ee teďko vánočního koncertu, ee město v podstatě (.) spolupracovalo

s výzdobou v rámci toho poutního místa na ty akce, které tam město pořádalo, nebo zajišťovalo.

T: Dobře ee, je to poutní místo prostorem pouze pro církevní aktivity, nebo jenom pro světský, anebo je tam nějaká kombinace obojího?

R: Já mám za to, že tam je kombinace, protože to využíváme i jako město, jak řikám, my sme tam v loňském roce, protože město slavilo sté výročí povýšení na město z městyse, a: tak sme: třeba využili poslední koncert ee toho mezinárodního varhanního ee festivalu k udělení čestného občanství, takže tam byly udělené tři čestné občanství, jeden byl Švýcar, jeden byl místní Jiříkovák a jeden byl in memoriam, takže jako: (.) určitě.

T: Uhm dobře, a myslíte si, že je to poutní místo využíváno v současnosti vhodnym způsobem?

R: No já bych řekl, že: by mohlo být využíváno daleko více, ee (.) ač se mu dělá propagace: v podstatě: poukazuje se na to poutní místo (.), tak ee si myslim, že je ee trošičku v pozadí, neni tak (.) vyčnívající, jak by jak by si to zasloužilo.

T: A jak si myslíte, že by to teda do budoucna mělo být využíváno?

R: No: to je to je těžká <otázka>, ale samozřejmě jednoduchá odpověď, je to o větší spolupráci města s římskokatolickou církví, s farností, která spravuje tudletu (.) baziliku (.) to, protože jako si myslim, že určitě by město rádo, ať říkám, že sme tam udělali to osvětlení nebo děláme ty zimní v rámci zimní údržby te- ten přístup k tomu k- k tomu k tý bazilice, tak určitě by se našli i další způsoby jak to poutní místo (.) zviditelnit daleko víc, řikám propagační materiály sou různý ale samozřejmě (.) nic není dokonalý no, a jak já říkám ee né všichni jsou nábožensky založený a k tomu je potřeba i nějakej vztah, a: ale myslim si, že město by určitě: určitě rádo: spolupracovalo více na tom, my sme třeba se snažili, aby vo víkendech byl ten kostel jakoby zpřístupněn, protože samozřejmě tam de votevřít ty hlavní dvěře a sou tam mříže žejo, a:le, no ta farnost tady místní na to moc neslyší no:, moc to neprodáváme no, je to je to chyba no, jestli je to v nás nebo v tý farnosti, nedokážu říct no, a nechci na to poukazovat ((smích)) (.) víte víte asi sme si třeba nepadli s místním farářem moc do noty, on sice je to hodný člověk jako všichni faráři, co si budem povídat, ale moc tý komunikace s městem nemá, on příde jenom, když něco potřebuje, jo, nebo když potřebujeme my něco tak dem zase my za nim, ale on by měl mít snahu z toho, že ee by potřeboval něj- nějak s tim pomoct možná i snaha by měla bejt z naší, ale my sme se snažili a von moc na to neslyší, že že tomu trošku udělat větší propagaci, no: ona více prop-, oni víc v tý farnosti prosazují tu Loretu Rumburk, ta Loreta Rumburk je: trošičku jinak prosazovaná a: škoda no, tak doufejme, že se to změní, my sme měli tady předtim pana faráře Tichýho před panem Kujanem, a to byl docela akční člověk ten pan Tichý, s tím se velice dobře (.) pracovalo, spolupracovalo, jako i to jednání bylo trošičku na jiný úrovni (.), je to vo lidech no, asi už sem tady moc dlouho no, dělám to vod roku 2002, takže jako (..), tim nechci říct, že nebudu spolupracovat s, někdy je to potřeba (.) máme špatně postavený město já řikám, protože když chcete jet vod nás někam do vnitrozemí tak musíme přes kopec, když chceme za sousedama do: vedlejších měst na Šluknov musíme přes kopec, akorát Němci sou k nám v rovině a ty nás nechtěj (.) my sme takový no: zapadlý no.

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Filipov, 12. 1. 2015

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel věřících, Jan Müller
Datum, čas, místo: 12. 1. 2015, 10:00 hod., bazilika ve Filipově
Stopáž: 19:17 min.

T: Já bych se nejdřív zeptala, jak podle, jak je podle vás to poutní místo Filipov známý?
R: (.) Filipov jako takový, až do roku devatenácet třicet, třicet čtyři, byl Lurdy severu, po nástupu Hitlera to trochu kleslo, ale ne: že by se to žejo, ale to tomu (pomoh) v pětačtyřicátým šestačtyřicátym, když všichni se roztroušili byli vyhozený do světa, a přišli sem jenom lidi (.) rabovat a podobně, tak ten, tak ta víra jako taková klesla jo, a: Filipov jako takovej byl delší dobu dost jako zapomenutej, ale sme rádi, teda sloužily se tu mše svaté i za totality, slavili sme tu (.) slavnost třináctýho ledna ve čtyry hodiny ráno i za totality, i dyž já sem se tak často nezúčastnil protože já sem sice rodák z Jiříkova, ale v šestapadesátym sem se oženil do Rumburka, takže sme tak pravidelně sem nechodili, a jinak ta zajímavost, já sem se narodil jako československej občan německy mluvící, pak ze mě udělali říšskýho Němce, pak sem byl tři roky na vodstřel podle Benešovej dekretů, no a pak ze mě udělali československýho občana německé národnosti, a v roce devadesát dva českým občanem německý <národnosti, taky zajímavý žejo, no a> a celko Filipov, prosimvás takle jak řikám, v tu dobu v těch třicátejch letech a za rakousko uherský monarchie, protože moje matka pocházela taky z Jiříkova, a to vám jako musim zkrátka říct todle, velkej dav poutníků sem chodil z Lužickosrbské oblasti, z Dolnoslezské oblasti a z tý strany vod Bohosudova, a třeba ty Lužický Srby, ti sem chodili, tak šli houfně a v Dolním Jiříkově na hranicích, tam stojí Švédskej sloup, kterej v loňskym roce zas dali dohromady, napřed ho <zničili teď ho zase vyšetřili>, a naproti bylo hospodářství, a tam tydle Lužičtí Srbové měli schovanou Madonu, a když přišli, tak se tam sešli, pak vzali tu Madonu, a teď šli procesí ze zpěvem, kříže, fangle a tak dále, přes celej Dolní Jiříkov až do Filipova na pouť, a v tu dobu ještě nebyly asfaltky, a voni nosili dřevěný pantofle dřeváky, tak moje matka řikala, tak to už byl z dálky slyšet <rámus jo a o:blaka prachu>, když šli, tak to je jenom takový to, jinak prosimvás, když se, když se tady slavívali slavnosti jo, tak se ilumovali okna, v každým okně stála svíčka, ve Filipově nebyl dům, aby tam nebyla aspoň jedna postel na přenocování z dvanáctého na třináctého jo, tady bylo nesčetné množství hospod taky podle toho, a venku před kostelem po sil- vedle silnice na druhý straně stály dřevěný prodán- takový stánky, na prodej těch náboženskej těch různejch upomínkovejch předmětů no, a nahoře v tomštítu ste viděla tu velkou madonu ta jinak měří dva metry vosmdesát, váží tři a půl tuny a je z drážďanskýho pískovce (.), a okolo ní bejvali kulatý takový ty koule světelný a my z Jiříkova sme viděli, když ve Filipově zkrátka něco je, tak svítilo nahoře ve štítu svítila ta Madona.
T: A myslíte si, že to poutní místo ten Filipov má jenom jako lokální význam nebo i nějakej regionální nebo i národní?
R: Filipov jako takovej je vlastně druhý nejmladší poutní místo vůbec v Evropě, po nás už byla jenom Fatima jo, a Filipov jako takovej je dneska ještě mezi věřícíma známej po celý Evropě jo, ale ten totalitní režim, ty hranice a ten přístup, ten národnostní takový ty žejo, tak to upadlo, ale jinak mě volaj třeba i z Rakouska, kdy je mše, když můžou přijet nebo takle jo, je to je to prosimvám známý, ale potřebovali bysme bejt eště víc známý, protože asi taklen, Filipov je jediný poutní místo v naší republice kde zjevení Panny Marie a uzdravení Magdaleny Káde bylo vod prvopočátku uznáno Vatikánem jo, a to je taky jediný místo poutní v Český republice vůbec todle, a bylo to zná,m když člověk potom si to promítne zpátky je to znát tím, že vlastně osmnácet šedesát šest se to stalo, osmnácet sedmdesát byl položený již základní kámen a třináctýho ledna osmnácet sedmdesát tři byla vysvěcena tato kaple, protože tady je to místo, kde se Panna Maria zjevila, tam pod oltářem je kámen pod nim je dřevěná podlaha,

na kterým Panna Maria stála, protože tady stál hornolužickej podstávkovej domek, ve kterém se Magdaléna taky narodila jo, pátýho: června devaten- osmnácet třicet pět, a to potom jim museli vykoupit a dát jinam, a na to místo postavit tu kapli, a jelikož to bylo malý pro ten příliv těch poutníků, tak se pokračovalo dál se stavbou nahoře a postavila se bazilika, a ta se ale potom vysvětila až v říjnu osmnáctset osmdesát pět (.) ee (..) je to a v dvatenácset dvacet šest, jak máme nadedveřma ten emblém takovej, to je vlastně rok, kdy papež (.) Pius jedenáctý vysvět- povýšil tento kostel vedle na baziliku minor, a tentýž papež tady byl v dvacátejch letech, dejme tomu sedm osm let dřív, než se stal papežem, jako nuncius na pouti.

T: Uhm myslíte si, že ten Filipov je ee symbol regionu?

R: Ne, bohužel v dnešní době pro věřící je Filipov Filipov, ale mnoha lidi se ptá, kde to je, to to ten ateisumu zkrátka udělal svoje a: my to přes noc nezlomíme, i když se snažíme, snažíme tu bejt pro ty lidi, vemte si to já tady mám ročně stovky někdy tisíce lidí, autobusy z Německa, ze Slovenska, Moravy, Čech, různě a nepočítaje ty osobní ještě, co přijdou návštěvy, jeden nebo dva auťáky jenom osobní no, řik- řikám, byl by potřeba jako dát tomu, my se taky snažíme teď poslední dobou a chceme to dát aj do internetu a snad budou aj natáčet, to už zase neni v mejch <kompetencích>.

T: Dobře jaký myslíte, že je vztah těch obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?

R: Prosimvás, tak to musím k historii (.), Šluknovskej výběžek jako takovej, to znamená to, co je za Křížovým bukem a za Šébrem sem, to co vlastně je takovej vocásek republiky, na přelomu devatenáctýho a dvacátýho století měl na devadesátosm procent římskokatolických věřících, a: ((odkašlání)) co do počtu obyvatel, tak třeba jenom příklad Jiříkov měl v pětačtyřicátam ještě skoro deset tisíc obyvatel a Filipov skoro štyry tisíce, a teď tyto dvě obce nebo město s obcí dohromady nemaj ani štyry tisíce, a z těch lidí, co přišlo, kolik přišlo věřících, to je mini minimum mini mini minimum, i když tady byla doba, že právě my sme slavili v roce dva tisíce pět, sme slavili tři sta padesát let liber- litoměřický diecéze, no za ty léta to můžete těch poslední vodpočítat z náboženský ještě dalo by se říct, protože to byla totalita, ale za tu dobu se sešlo v našem výběžku šest biskupů, a z toho byli čtři biskupi litoměřický, jeden byl dokonce někde v Praze, kde je ten náš znej- to sem tak neroz- nerozebíral do podrobna jo, kolik kněží se tady sešlo těžko říct, je to špatný, a farnost jako taková no, tož sem hlavním členem sem já, pak přijdu já, pak zase já, a pak ještě přijdou tři čtyry ženský starý jo, ale máme kostel dalo by se říct každou neděli, a to máme tak třičtvrtě dvě třetiny plný, ale z dvou třetin zase toho, co sem přichází, jsou z Německa no.

T: Um, znamenalo to něco pro to poutní místo, že: se vlastně nachází přímo na státní hranici?

R: Ne, vůbec ne, vemte si to tak, je to na hranici, teďkon doknce jsou fámy, že tady přes kostel dou hranice a nevim, co všechno, ať si někdo r- uz- jako uvědomuje to, že to bylo v době rakouskouherský monarchie, no to mělo svoje hranice proe to bylo Sasko, tak to přese nepostavili do Saska, to se stalo tady Rakousku v t- monarchie no tak se to sem postaví, je pravda že třeba uhlopříčně vzadu za to- za rohem kostela zhruba dvacet metrů pětadvacet už je svobodný stát Saska našeho, to jo, ale to, tady probíhaj ty hranice, tak zajímavým způsobem, že zkrátka souseděj náš občan s německym, jo plot dělá státní hranici, dělávál, vono se to potom zrušilo žejo, udělali ochranný pásmo.

T: Ee ovlivňuje nějak poloha toho poutního místa jeho rozvoj?

R: Prosim ještě jednou?

T: To kde se to poutní místo nachází tak jestli to nějak ovlivňuje jeho rozvoj?

R: Dneska už asi těžko, kdysi ano jo, buďme upřímný, když se to tady stalo, tak to je pochopitelně, že z toho vzniklo víc hospod, ubytování a to všechno pro turistickej ruch a pro ty věřící, ale bohužel, dneska my tady máme, jediný, co máme, tak že tady máme každoročně varhaní festival, červenec srpen a: pak sme tady měli teďkon (.) v sobotu před Vánocema, ano, tak sme tady měli Svěceným, to bylo ale zajímavý, to byl kostel víc plnej, než když máme koncerty.

T: Je to poutní místo symbolem a nějakou chloubou obce?
R: Prosimvás asi takhle, dřív to bylo chlouba, symbolem opravdu obce, pak to bylo tak daleko, že už se rozhodovalo, že by se daly všechny kostelní věže zbourat, aby na žádný pohlednici nebyl a tak dále, no a dneska už zaplaťpánbůh jsme zase tak daleko, že třeba město Jiříkov se s tim chlubí, a že má všude i ukazatele bazilika Filipov, jo, a pořádali jsme tady třeba posledním koncertu v srpnu (.) jmenování čestných občanů Jiříkova, jo to znamená, že (.) městskej úřad Jiříkov tady měl taky svoji akci, a vlastně ten koncert teď před Vánocema byl taky přes městskej úřad Jiříkov.
T: Jaký je vztah těch místních obyvatel, co tady žijou, k tomu poutnímu místu?
R: Liknavej (..), jako k víře, no tomu nemůžete absolutně nic říct no, maji vztah, voni tu maji kostel, zaplaťpánbůh nechali ho v pokoji, pokud nějaký ty mladý kluci vždycky rok dva než: jdou někam se učit, tak že nám třeba počmáraj kostel nebo něco takovýho, no ale jinak jako akceptujou to a no.
T: Jaký myslíte, že pro ně má to poutní místo význam pro ty místní?
R: Prosim?
T: Jaký myslíte, že má pro ty místní to poutní místo význam?
R: No jaký to může být výz- význam, jedině to, že sem dou třináctýho ledna, se tady dvě tři hospody s tim živí (.) no (.) protože ostatní už nejsou, takže už se nedá říct, že by někdo z toho něco měl, protože to přijedou v něděli přijedou poutníci nebo tak pokud to šlo, tak šli vedle tady na oběd, když to tam předražilo tak radši jeli do Rumburka na <Zámeček jo>.
T: Myslíte, že těm místním obyvatelům je jedno, co se s tim poutním místem děje nebo se o něj nějak zajímají?
R: =to už je, to už dneska snad jedno neni nikomu jo, neni velkej zájem nebo to, ale už zkrátka už to sem patří.
T: Co přináší to poutní místo obci?
R: No obci může přinýst akorát to, že udělaj dvakrát třikrát větší obrat v hospodě, a co jinýho (.) co jinýho by to přineslo, zaplaťpánbůh, protože my sme široko daleko jediný kostel, kterej vlastně aspoň by se dalo říct udrží se sám nad vodou a ještě se stará vo jiný, protože jinde máte v Jiříkově kostel taky pomalu tak velkej a chodí tam vosum nebo dvanáct lidí, ve Starejch Křečanech velkej barokní (.) osum lidí.
T: Je pro to, pro tu obec spíše nějakou zátěží to poutní místo ne-
R: =ne, určitě ne, to ne, protože (.) to je církev, a když to nebyla církev tak stejně to to: to nás nezajímá ((smích))
T: ((smích)) ee žije si to poutní místo nějakym svym vlastním životem nebo je součástí nějakýho dění v tý obci?
R: Prosimvás, my jako takový to sme akorát farnost Jiříkov (.) a věřící, jo a ty věřící, jak řikám, to je minimálně pch tři čtvrtě možná eště víc štyry pětiny (.), co sem přídou (.) sou vlastně uplně vod jinud, to sou věřící, to sou poutníci, tak co může obec žejo, ale je to škoda no (.) veliká.
T: Myslíte, že to něco znamenalo pro obec a její obyvatel když to bylo povýšeno na tu baziliku minor?
R: No to určitě mělo velikej význam, to mělo určitě velikej význam a jak velkej, to se mě zas neptejte, to sem eště nežil, jo i když někteří řikaj, když to tady vykládám pane Miler ((míněno Müller) kdybych nevěděl, jak jste starej, tak si myslim, že ste byli byl u toho ((smích))
T: ((smích))
R: jak to podám těm lidem no.
T: Přispívá nějak obec na udržení nebo rekonstrukci?
R: =ne ne.
T: A existuje nějaká spolupráce mezi církví a tou obcí ve spravování toho poutního místa?
R: Počítám, že asi těžko, i když na to já nejsem kompetentní, to byste se musela zeptat otce Kujana, faráře našeho, ale doteďka to vypadalo tak, že ten Filipov je takhle krásnej (.) proto, protože všechny ty odsaď vyhnaný, tak lpěji na svém domovu (.), že z převážné části bylo všechno opraveno z darů těch odsaď vyhnaných (.) naši lidi brigádně zase dělali fasády,

vomítky a tak dále, byly tady i brigády z Moravy protoe tam je trochu víc věřících jo (.), ale: (.) nebejt toto, tak to takle nevypadá.

T: Je to poutní místo prostorem pouze pro nějaký církevní aktivity, nebo i pro nějaký světský, anebo pro nějakou kombinaci obojího?

R: No to už sem vám ale řek, že vlastně my tady máme náš církevní život, ale město to využívá i takle, jako kulturní no, a to že děláme varhanní koncerty, to vlastně je taky dalo by se říct kultůra, jo všeobecnej přínos, a zatím zase stojí náš varhaník Jiří Chlum, nevim jestli ho znáte, von je už ((odkašlání)) von už je von už akorát vyučuje v Rumburku a v Český Lípě na varhany v hudebce a jinak hrává koncerty, ale tady nám hraje zadarmo.

T: Je v současný době to poutní místo využíváno vhodným způsobem?

R: (.) No pořád (.) pořád, akorát že holt je smutný, že takový poutní místo nemá svýho vlastního faráře jo, anebo, že tady nemůže bejt každej den mše svatá, proč by tady byla, když nejsou lidi jo, to už je to už je dáno tou situací a to my už nějak nezměníme, to my sme tady zkoušeli jednou udělat půlnoční a bylo nás tu jedenáct, řikám, no tak to už nebudeme dělat no, to je to samý že žejo, tady bylo kdysi topení, no to se zrušilo už je to hotov- už to ani neni vůbec funkční, no ale vemte si takovej kostel, když budete chtít vytápět tak musí být taky využívanej a ne aby se sem přišel v neděli na po- na hodinku.

T: A jak by podle vás mělo být to poutní místo využíváno do budoucna?

R: No jako poutní místo žejo (.), využíváno využíváno, prosimvás, poutní místo tady de vo to jestli jestli to ( ) změnit trochu, těžko říct to je těžko říct todle, kdyby kdyby se najednou církev rozvíjela tak, že by tady začali bejt já nevim aby do Filipova chodilo aspoň dvacet lidí nebo třicet no, tak by řikali zaplaťpánbůh, ale to: nelze ovlivnit todle, to je dáno celosvětovým trendem už pomalu (.) no musim to tak říct dyť máme voči votevřený ne ((smích))

T: ((smích))

Příloha č. 8: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Filipov, 11. 1. 2015

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitelka nevěřících, Iva Cicvárková
Datum, čas, místo: 11. 1. 2015, 18:00 hod., doma u respondentky
Stopáž: 9:24 min.

T: Jak moc je podle vás to poutní místo Filipov známý?
R: No já si myslím, že je známý jako hodně, protože to je vysvěcený, takže si myslim že, a dokonce, když je takový nějaký, já se nevyznám co kdo, ale když tam je nějakej takovej ((mlasknutí)) já nevim, kněží když tam byl, tak je narvanej kostel, takže si myslim, že ty lidi to maj rádi, že prostě, no, my teda akorát tak na půlnoční nebo když je nějakej koncert tak se, páč tam je strašně krásná akustika, takže tam jezděj i z Prahy a hrajou na varhany a zpívaj, takže to je hezký no (.) víc nevim ((smích)).
T: =dobrý dobrý, ee myslíte že to má to poutní místo to má spíš nějakej jako lokální význam nebo i jako pro celej region nebo i nadnárodní nějakej?
R: =určitě pro celej region a: jestli teda region myslíte třeba Ústecekej kraj nebo to, tak já si myslim eště víc, že sem vopravdu jezděj a jezděj sem z Německa, jezděj sem, my sme tady měli ubytovanýho nějakýho pána z Rakouska a von to byl, nebyl kněží, ale něco takovýho, pak když s náma mluvil, tak já sem koukala jak to, a ten sem normálně s partou jezděj, když prostě takhle něco je, páč se to ros-, patrně přes internet nebo to ros- ros- rozkřikne a jako voni vopravdu, hm sem jezděj lidi z Rakouska a vodevšaď no.
T: A myslíte, že to je nějakej symbol toho regionu?
R: Určitě (.) určitě.
T: A jakej myslíte, že je vztah obyvatel jako toho regionu, k tomu poutnímu místu?
R: No určitě si toho vážej, protože když teda je takovej ňákej ten jen- den nevim kterej den bylo to vysvěcení nebo to, tak sem teda jezděj i z Prahy a: já si myslím že jo, že si toho, vůbec iFilipovský lidi a všecko, že si toho strašně moc vážej, a pro tydlety jak se jim říká, farníky nebo já nevim jak, tak to jako si myslim, že je vopravdu něco moc hezkýho, to jo.
T: Znamená to něco pro to poutní místo, že se nechází jako přímo na hranici, státní, v podstatě?
R: Asi ne, asi ne, jako samozřejmě, že je, je v- protože hodně tam choděj Němci, možná že tam choděj víc než naši, protože vlastně přejdete kousíček, že jo a přejdete hranici a ste tam, ale nemyslim si, já si myslim, že to nebude tak to.
T: A myslíte, že poloha kde se to poutní místo nachází nějak ovlivňuje jeho rozvoj?
R: Ne, jako ten Filipov to je vlastně, nechci nějak to a tak vlastně ona je to jedna cesta která, je tam, hnedka vedle tam je ten domov důchodců, kde teda se staraj vo ty starý lidi, nevim jestli to má s tim něj-, já já si myslim že asi ne, že by, vo kostel se stará patrně ta fara nebo ty ty farníci nebo já nevim jeslti to je přes: přes Prahu, nebo já nevim, kdo se tam vo to stará, ale nemyslim si, že by tam něco díky tomu kvetlo, nebo jestli víte, jak to myslim, to asi ne, nevim, to je můj názor, třeba to je jinak.
T: Myslíte, že to poutní místo je teda symbolem a nějakou chloubou obce?
R: =to jo, to určitě, to určitě.
T: Takže není pro něj nějakou příteží?
R: Né ne ne ne ne ne, já si myslim, že to je vopravdu chlouba, že to tam, dyť nakonec kolik je těch kostelů vysvěceno ňákym biskupem nebo já nevim č- žejo, tak to neni zas toho tolik, takže si myslim že (.)
T: A jaký myslíte, že je vztah těch místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: Kladnej, kladnej (..) voni maj voni maj každou, myslim si že každou sobotu dopoledne, že je kostel otevřenej protože on neni otevřenej, protože on neni otevřenej pořád, protože taky zas to tady je to takový, aby třeba to někdo nevybral nebo že jo, to asi vono to je i jinde nejenom

tady, takže on je určitou dobu jenom votevřenej, a to si myslim, že je plnej, že vopravdu ty lidi tam jdou, převážně asi starší, nevim kolik mladejch lidí třeba to, ale, jo.

T: A jaký myslíte, že má pro ty lidi jako to poutní místo význam?

R: Já si myslim, že ty, co tam choděj, takže: (.) uhm já nevim jak to mám říct, takovou jako úlevu že maj, že voni tam jako seděj, modlej se tam a že, myslim si, že (.) ze sebe dostávaj asi taky takový to negativa, že prostě to na ně asi působí tam dobře, jinak by tam patrně asi nešli žejo, ale tak si to myslim ((smích))

T: Dobře ee myslíte, že těm lidem, co tady jako v tý obci žijou, tak že je lhostejný co se s tim jako kostelem jako děje nebo

R: =určitě ne, určitě ne, určitě ne, to by tam tolik lidí nechodilo.

T: Takže se o něj nějak aktivně zajímaj?

R: Hm hm hm.

T: Co myslíte, že přináší to poutní místo tý obci?

R: Tak určitě to je chlouba doku- pokuď sem jezděj vopravdu z Rakouska, já nevim vod něka- vodevšaď, tak asi je to chlouba, ale mm no, nevim no (.) nevim, no prostě nějaká, něco něco jim to musí přinést, protože si myslim, že takovejch kostelů je málo žejo, že to neni ňák, že to neni v každý tý dědině nebo to, tak si myslim, že určitě.

T: Dobře ee myslíste si, že si to poutní místo žije nějakym svym vlastním životem nebo je nějak- nějakou součástí toho dění v obci?

R: Já si myslim, že to je asi součástí toho dění v obci taky (.).

T: Dobře myslíte, že to něco znamenalo pro obec a její obyvatele, když to poutní místo bylo povýšeno na tu baziliku minor?

R: Určitě, a tak dyť to je něco žejo, to už si myslim, no: to určitě.

T: A: přispívá nějak obec, nebo myslíte si, že přispívá nějak obec na udržení nebo na nějakou rekonstrukci?

R: =já si myslim, že ano, nevim to, ale já si myslim, že ano, ale ono to prostranství vokolo taky neni tak ošklivý, nebo něco tak si myslim, že určitě k tomu asi (.) se dělaj určitě nějaký brigády nebo něco, já mám takovej pocit, že jo, protože jinak by to tam bylo vopravdu zanedbaný.

T: Dobře ee, kdo si myslíte, že jako to poutní místo spravuje, jestli jenom církev nebo jenom obec nebo jestli je tam nějaká spolupráce?

R: Já bych si myslela, že asi církev (..) nevim to určitě, nejsem u toho, ale já bych si myslela, že asi církev.

T: Uhm dobře.

R: Možná kecám, já nevim ((smích))

T: ((smích)) Myslíte si, že umm to poutní místo slouží jenom pro nějaký církevní účely nebo naopak jenom pro nějaký světský, anebo pro oboje?

R: =pro oboje, pro oboje (.) tam sou krásný koncerty, takže jako si myslim, že asi to no: to.

T: A: myslíte si, že v současný době je to poutní místo využíváno vhodným způsobem?

R: Určitě určitě, tak jak to může bejt jinak žejo, se tam lidi modlej, ulevěj si tam nebo já nevim, určitě určitě.

T: A: jak si myslíte, že by mělo být to poutní místo využíváno do budoucna?

R: No víte co, protože já nejsem (.) jako ňák moc nábožensky ((smích)) ( ) nevim, jak vám to mám, prostě by to asi pořád mělo sloužit, a mělo by to sloužit těm lidem, který jsou třeba nešťastný, jdou si tam posedět, nemělo, mělo by se dělat všecko pro to, aby to bylo poř:d jako užívaný, aby to tam jako bylo.

T: A myslíte, že by to mělo spíš bejt teda jako pro ee ty věřící jako tim církevním směrem nebo i

R: =já si myslim, že jako pro všechny, tak jak doteďka třeba to de (.) myslim si, že jo, že by to mělo, my se tam taky třeba deme podívat, ale řikám nejsme jako nějak to, že třeba poslouchám, jak tam zpívaj z těch biblí a jak to maj votevřený a to, to ano, ale jako, myslim si že.

Příloha č. 9: Přepis rozhovoru: představitel obce, poutní místo Stará Boleslav, 10. 4. 2015

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel obce, starosta obce Brandýs nad Labem-Stará Boleslav Ing. Vlastimil Picek
Datum, čas, místo: 10. 4. 2015, 10:00 hod., městský úřad Brandýs nad Labem
Stopáž: 12:37 min.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak moc je podle Vás to poutní místo známý?
R: Já myslim, že ee eee Stará Boleslav ee, vůbec celkově ve vztahu k církvi a k historii ee našeho státu, je velmi významná záležitost, a ee tak jako ee na Moravě je velké poutní místo tak ee si myslim, že i ee v Čechách v té části české je ee to poutní místo Stará Boleslav jako velmi významné, a ee já jako představitel obce samozřejmě podporuju veškeré věci, které se ee, které se týkají ee tohoto poutního místa, protože (.) nejenom, že ee do našeho města přijíždí ee spousta věřících a přijíždí nejenom na toho Svatýho Václava toho osumadvacátýho devátý, ale přijíždí i v průběhu roku, a myslim si, že i ty církvení stavby, které jsou ve Staré Boleslavi, tak ee (.) sou ee sou velmi významné a sou hodně navštěvované.
T: Dobře a myslíte si, že, protože tady jsou jakoby dvě ty tradice jako ta mariánská a ta svatováclavská, tak ee jestli má některá z nich jako větší význam.
R: Mm Možná pro člověka věřícího, ee asi by v tom našel určité ee určité rozdíly, já jsem člověk nevěřící, tak ee já to prostě takhle neberu, já to beru za stejné hodnoty prostě oba dva tyto (.).
T: Dobře, myslíte si, že to poutní místo má pouze nějakej lokální význam nebo i regionální nebo i národní?
R:=já si myslím, že má regionální, tak jak jsem říkal v úvodu, nejenom regionální, tady co se týká Polabí, a:le ee i: ee v rámci ee (.) v rámci Čech to má velmi významné významné místo, tak jako je na Moravě Velehrad, tak v Čechách je Stará Boleslav, aspoň tak bych to já rád viděl.
T: Dobře, myslíte si, že je to nějakej symbol regionu?
R: Tak určitě: ee určitě je to symbol regionu, ale (.) já bych to nerámoval jenom tim (.) tim polabskym regionem, ale opravdu zase bych to viděl zase v tom širším kontextu v rámci v rámci čech.
T: Uhm, jaký myslíte, že je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: Já myslím, že je velmi kladný (.) tak jak sem řikal, ee nejenom toho osumadvacátého devátý, ten státní svátek, kdy sem do města přijíždí opravdu hodně věřících ee z dalekého širokého okolí i ze zahraničí, ee tak ten vztah ee tady místních obyvatel si myslim k tomuto poutnímu místu je velmi kladný.
T: Dobře, myslíte, že to, kde se to poutní místo nachází, tak že ho nějak jako ovlivňuje v nějakým jeho rozvoji?
R: Co se týká vlastního rozvoje ee (.) Star- Brandýs nad Labem Stará Boleslav je dvojměstí v podstatě vod roku 1960 a dříve to byly samostatné správní jednotky, dokonce v Brandýse, zde v Brandýse byl i okresní úřad, podle bývalého státoprávního uspořádání ee Stará Boleslav je je region, ee za prvé není Stará Boleslav průmyslový to znamená je to opravdu spíše ee takové rodinné město jak já říkám, protože převážná část zástavby sou sou sou rodinné domy, a ee určitě to město ovlivňuje, ee zase co se týká toho svého církevního rozměru, to vlastní poutní místo.
T: Dobře a myslíte, že je to poutní místo nějakým symbolem a chloubou obce?
R: Uričtě, určitě, ee je to je to chloubou obce, já tedy jako starosta samozřejmě musím hovořit za obě dvě části, protože to by se staroboleslavští nebo brandýští by se urazili, ee takže já to beru jako velmi významné místo pro o- obě dvě části našeho města?
T: Takže není to pro něj nějaká přítěž?
R: Není to přítěž, v žádném případě.

T: Dobře, jaký je vztah těch místních obyvatel?
R: Já si myslím, že místní obyvatelé ee zaprvé řada z nich ee se do Staré Boleslavi, teď budu mluvit o staroboleslavské části, protože ta výstavba těch rodinných domů je poměrně velká, ee je pravda, že tam máme nové obyvatele, ale ee většina sou takzvaní ti starousedlíci, kteří tady vyr- na- se tady narodili vyrůstali tady, a: prostě s: ee s tímto poutním místem žijou.
T: Dobře a jaký myslíte, že pro ně má význam?
R: Ee tak jak pro koho samozřejmě žejo, kdo je věřící, tak to bere trochu jinak ee než ten, který je nevěřící, to (.) jako víc k tomu já asi nemůžu v tomhletom říct.
T: Dobře, ee myslíte si, že se o to poutní místo nějak zajímají nebo že jim je jako jedno co se s ním děje?
R: Ne, určitě se o to určitě se o to zajímají, zajímaj se o to velice živě, a to já vidim i ee (.) na dotazy některých obyvatel, který se ptají, jestli se to bude nějakým způsobem revitalizovat toto poutní místo nebo ne, a ee ten zájem ten zájem tam opravdu je, a: myslim si, že i: ee v zájmu církve, aby s městem velice intenzivně spolupracovalo především na revitalizaci těch těch památek.
T: Uhm, myslíte že to něco znamenalo pro obec nebo ty obyvatele, když to bylo v roce devadésát pět prohlášeno za národní kulturní památku?
R: Ee já si myslim ano, ale, sice sou to ano národní je to sou to národní památky, ale myslim, že se tomu v minulosti nevěnovalo tolik pozornosti, že: v současné době se, ale i politikou státu, se začíná těm národním kulturním památkám věnovat více.
T: Dobře, co myslíte, že přináší to poutní místo obci, nebo přináší něco?
R: Ee, znovu opakuju je to spíš záležitost opravdu toho, jestli je někdo někdo věřící nebo ee nevěřící, ee pro toho věřícího asi to má ee to má velkej duchovní rozměr, ee ten nevěřící možná ee jde kolem toho a všimne si toho a tim to pro něho tim to pro něho končí, ale myslim, že všichni si musej říct v duchu, že: tady šla nějaká česká historie.
T: Žije si to poutní místo nějakym svým vlastním životem nebo je součástí nějakýho dění v tý obci?
R: N- ee určitě jako duchovní služba si žije svym životem, ee ale ee já musim konstatovat, že i ty jednotlivé, ti jednotliví představitelé, především ee staroboleslavské kapituly s městem spolupracují a město chce s nimi spolupracovat ee především na připravované revitalizaci toho majetku.
T: Dobře, myslíte, že to něco znamenalo pro obec nebo obyvatele když to poutní místo navštívil papež?
R: To byla velká událost si myslim, ta událost, řikám, měla nejenom regionální rozm- nejenom místní regionální, ale i cero- celorepublikový ee rozměr, já sem měl teda tu možnost ee taky se zúčastnit té mše, kterou celebroval papež a: viděl sem že spousta spousta lidí se ee nejenom přišla pomodlit, ale přišla se i podívat především ty nevěřící, a musim také konstatovat, ee že byl zde také velký zájem ze zahraničí.
T: Dobře, přispívá nějak obec na nějaký udržení toho poutního místa nebo rekonstrukci?
R: (.) ee obec jako taková přímo na: ee církevní majetek ee nepřispívá, je to je to záležitostí je to záležitostí kapituly, ale připravujeme s:polečně s arcibiskupstvím a s kapitulou, jak už jsem vzpomínal poměrně velmi ambiciózní projekt, ee což je revitalizace revitalizace těchto památek v prostoru ee Staré Staré Boleslavi, a tam eese obě dvě složky, ať město nebo církev, bez sebe prostě neobejde.
T: Uhm, existuje nějaká spolupráce ve spravování toho poutního místa mezi městem a tou církví?
R: Na konkrétní ee spravování ee církevního majetku ee smlouvu žádná žádná smlouva neexistuje, v současné době se připravuje ee trojstranná dohoda obecná o spolupráci mezi městem: kapitulou a: arcibiskupstvím.

T: Dobře, myslíte, že to poutní místo je mm pouze slouží pouze pro nějaký církevní aktivity nebo třeba jenom nějaký světský anebo je tam nějaká kambinace obojího.
R: Já myslim, že částečně tam je i kombinace obojího a teprve si myslim, že po revitalizaci ee ten rozvoj bude podstatně bude podstatně větší.
T: Myslíte, že v součnosti je to poutní místo je využíváno nějakým vhodným způsobem?
R: Ee já si myslim, že ano:, a:le i tak jak sem měl možnost mluvit mluvit o tomto poutním místě s panem kardinálem, tak ee oni mají v plánu toto poutní místo ee využívat podstatně více.
T: A chtěla jsem se zeptat, jak by mělo podle vás být využíváno v budoucnosti nebo jak by to mělo být?
R: Tak určitě by tam měla bejt větší symbióza ee města a kapituly místní, která to má na starosti, a nejenom pro, já nevim, potřeby našich místních obyvatel, ale ee především pro celý tady polabský region, ale i i v rámci v rámci Čech.
T: A myslíte, že by to mělo být spíš pro ty jako nějaký ty církevní aktivity nebo pro ty světský nebo
R: =já si myslim, že pro oboje, já si myslim, že pro oboje.

Příloha č. 10: Přepis rozhovoru: představitel obce 2, poutní místo Stará Boleslav, 27. 6. 2013

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel obce, PhDr. Milan Novák
Datum, čas, místo: 27. 6. 2013, 11:00 hod., kancelář M. Nováka na zámku v Brandýse nad Labem

Zdroj: Loudilová (2013), vlastní úpravy.

T: Tak já bych se nejdřív chtěla zeptat, nebo nejdřív bych řekla, že máme ve Starý Boleslavi dvě poutní místa a chtěla bych se zeptat, jak moc, podle Vás, jsou známý?
R: Ve Starý Boleslavi máme jedno poutní místo. Protože..tradice svatováclavská s tradicí Palladia úzce souvisí. Stará Boleslav je nejstarším poutním místem v Čechách, díky teda zavraždění svatého Václava, v roce 935 v tom původním kostelíku, který se dnes zachoval už jenom jako místo v kryptě baziliky svatého Václava...a...zároveň je to poutní místo k Palladiu země české, což je takový legendický ochranný mariánský obraz, který ale v hloubce té svatováclavské legendy se svatým Václavem úzce souvisí, protože Palladium, podle legendy, dostala svatá Ludmila ke svému křtu od svatého Metoděje. To Palladium bylo potom, po smrti svaté Ludmily v majetku svatého Václava. Po umučení svatého Václava bylo ukryto ve Staré Boleslavi, přesně tam na tom místě, kde dnes stojí Chrám Nanebevzatí Panny Marie. Bylo vyoráno, zase je to, zase je to otázka několika legend, ale to vyorání se připisuje nejspíše někdy k roku 1160. A od té doby je ten, je ten, to Palladium uctíváno, změnilo svoji podobu někdy kolem husitských válek, kdy byla Stará Boleslav kompletně vypálena, takže bylo zničeno i Palladium a z těch zbytků toho kovu, to je, té kovové masky, která je vyrobena z korintské mědi, bylo vytvořeno Palladium nové. Je vytvořeno v tom stylu...madony svatovítské, z toho kunsthistorického hlediska, z hlediska chemického rozboru, je to korintská měď, to znamená slitina kovů, ve které nejvíce převažuje měď a je silně pozlaceno. A tento posvátný obraz už je uctíván do dneška. Samozřejmě ta poutní tradice mariánského Palladia se nejvíce rozvíjela v době barokní. Ale Stará Boleslav takto vlastně funguje jako jedno jediné poutní místo s touto dvojjedinou tradicí, která takto v legendách jaksi spolu velice úzce souvisí. Pokud se ptáte na známost, nebo neznámost místa, samozřejmě, že to všecko souvisí s otázkami víry, jako společenské potřeby. To znamená, že Stará Boleslav pro, pro věřící nikdy neztratila význam, nikdy nezmizela ze zřetele. Stará Boleslav na rozdíl od jiných poutních míst v Čechách, má díky té svatováclavské tradici, také rozměr, který přesahuje hranice katolické víry. To znamená, že se tady realizuje také význam státoprávní, pro českou zemi a pro český národ, svatováclavská tradice byla vždycky součástí tradic státu, ve všech dobách, a ne...nehledě na konfesi. Svatého Václava uctívali i ničitelk... ničitelské party husitů. Ale...to samozřejmě, ty kořeny té tradice byly zejména v těch dobách totalitních na závadu, takže Stará Boleslav byla jaksi cíleně zapomínána, jak tedy, jak tedy v té, za, za té totality fašistické, tak zejména za v rámci těch desetiletí totality komunistické. Ale ze zřetele národa nezmizela nikdy a o tom nakonec svědčí teda Národní svatováclavská pouť, která od roku 2003 je tam pořádaná jako hlavní akce svátku české státnosti, ale i do té doby ty, ty poutě, nebo život toho poutního místa nikdy nezmizel, přesto, že byl více soustředěn...jaksi přímo do, do interiérů těch chrámů, a až teprve později po tom roce 2000 se znova vrátil do ulic, tak jako bylo zvykem v dobách dřívějších, a je pravda, že v dobách baro, barokních...jako tý, té poutní tradice, ta Stará Boleslav byla místem vysloveně slavným, a jsou zapsána léta, kdy, kdy se uče, účastnili desetitisíce poutníků ve Staré Boleslavi, zejména tedy těch mariánských poutníků.
T: A myslíte si teda, že je teda víc známá ta svatováclavská tradice, než ta mariánská, nebo
R: Ta svatováclavská tradice, samozřejmě, jak jsem řekl, překračuje tedy okruh, okruh společenství věřících. To znamená, že v současné době, která je víceméně ateistická, tak si myslím, že ta svatováclavská tradice, na rozdíl od té doby dřívější, zase nabývá větší známosti.

Nebo, respektive je více, více navštěvovaná, alespoň příležitostně při těch svatováclavských slavnostech, než tedy ta, než tedy Stará Boleslav jako poutní místo mariánské, které zůstává, zůstává víceméně v okruhu katolických věřících.

T: Dobře. Myslíte teda, že je ten význam toho poutního místa jenom lokální, nebo to je i nějakej

R: Význam poutního místa samozřejmě vůbec není lokální, význam poutního místa je, je národní. Na tom se nikdy nic nezměnilo, a neznamená, neznamená to, že když je dnes to společenství věřících v národě menšinou, že to přestalo mít zároveň menší význam. To je spíš, to všechno je spíš ke škodě toho národního společenství. A to souvisí prostě se světonázorem a souvisí to samozřejmě zcela jednoznačně s dědictvím, s dědictvím totality, ale taky s dědictvím devatenáctého století. A bohužel my jsme ještě příliš, příliš vzdáleni tomu, aby byly schopny masy pochopit, že rozvoj vědy vede zpátky tam, kde už sme byli, to znamená k principu božího stvoření světa. A ne, a ne k náhodě. A to, to dneska prostě v tý společnosti není, samozřejmě, ten světonázor takto utvořen, no a z toho hlediska, z toho hlediska vlastně jako ty masy nevědi, vo co v tomto smyslu přicházej. Ale na významu Staré Boleslavi to vůbec nic nemění, ten, ten není závislý na tom, jestli, jestli tomu někdo věří nebo nevěří. Ta hodnota tý Starý Boleslavi je, je trvalá a není opravdu dána zájmem lidí. To je obecná záležitost, zase to souvisí s tím světonázorem, ale sou prostě některý věci na světě, který, který, ty zásadní, který nejsou daný a přímo závislý na tom, jestli to lidi zajímá, nebo nezajímá. A v širších souvislostech, dneska se nejvíc lidi touhle otázkou zabývají, když řešej problémy, který nám dělá počasí. Sou prostě věci v životě, který nás přesahujou a...a nejsme, nejsme pro ně zajímavý, ani jako jednotlivci, ani jako masy. Takže...tak jako tak příkladně by se dalo mluvit i o významech těchto duchovních tradic, který tady prostě sou a budou a záleží jenom na tom, kolik lidí si je pro sebe může nejít, chce najít a umí najít. Tak já jsem přesvědčen o tom, že Stará Boleslav jako poutní místo, pro ten, pro tu, pro ten náš stát nikdy neztratilo na zajímavosti a na potřebnosti, alé navíc ta Stará Boleslav svým významem přesahuje samozřejmě i do zahraničí, velmi intenzivně. Takže my třeba ve Staré Boleslavi, zcela pravidelně sou návštěvy, sou návštěvy ze zahraničí, sou návštěvy německy mluvících...poutníků...tam nás spojuje ta tradice střední Evropy, zejména tradice, tradice Habsburských králů a císařů, kteří vycházeli z této národní tradice, ctili ji a byli taky, byli taky v dobách válečných, zejména ve třicetileté válce ochraniteli staroboleslavských tradic, zejména Palladia. Pak je to věc zajímavá samozřejmě i pro italsky mluvící, protože to je ta tradice mariánská. A je to věc velice zajímavá, pro pravoslaví. Jezdí sem množství pravoslavných věřících, protože oni velmi intenzivně vnímají svatého Václava, jako světce a velmi intenzivně vnímají svatou Ludmilu. Takže...já sem jednoznačně přesvědčen o tom, že ta věc krásně žije, a ať někdo chce nebo nechce.

T: Myslíte, že to je jako symbol toho regionu tady?

R: Jako symbol regionu je to určitě a symbol města je to určitě. To jako samozřejmě.

T: Dobře, a jaký myslíte, že je jakoby vztah těch obyvatel v tom regionu k tomu poutnímu místu.

R: No, je takový, jako je průměr obyvatelstva samozřejmě. Je tady celá řady obyvatel, kteří si toho nesmírně váží, který si uvědomujou, že Stará Boleslav bez této tradice vlastně není nic a s touto tradicí, že patří k nejvýznamnějším místům v zemi vůbec, a jsou samozřejmě lidi, který to vůbec nezajímá. Který prostě zajímaj nové obchodní domy.

T: Myslíte, že jsou symbolem jako obce?

R: Tak ano, tak my máme svatého Václava ve znaku. Městský znak se historicky samozřejmě skládá ze dvou znaků, protože Stará Boleslav a Brandýs nad Labem jsou spojeny od roku devaténácsetšedesát v jedno, v jedno město, v jeden městský celek. Ačkoliv historicky samozřejmě vždycky spolunažívala a vždycky obě města patřila k sobě. Od počátku, Stará Boleslav je samozřejmě starší, Brandýs nad Labem je až založen, nebo respektive jako město fungující po roce třinácet a jako jednotné město Brandýs nad Labem až od doby císaře Rudolfa druhého. Ale...samozřejmě to občanské soužití a obchodní soužití tady vždycky bylo. Co se týká

toho znaku, abych to dokončil, tak tam je to myslím si velmi dobře vyjádřeno. Protože Stará Boleslav má ve znaku svatého Václava na hradbách a pod ním je na štítě Český královský lev a Brandýs nad Labem má Českého královského lva ve znaku, městském znaku od privilegií císaře Rudolfa, od roku patnácsetosumdesátjedna, takže...spojením těchto svou znaků, vzniknul znak současného města...a ta tradice je tedy, jak v Brandýse, tak ve Staré Boleslavi...na štítě, je to prostě hlavní rys obou, obou obcí spojených v jedno město.

T:Takže je to taková chlouba města.

R: No tak to stoprocentně.

T: A jaký je vztah místních obyvatel tady k tomu

R: Tak já už jsem to naznačil, jsou lidi, který, který tim žijou, jsou lidi, který si toho vážej, jsou lidi, který si toho ceněj, jsou lidi který jsou na to pyšný, a jsou lidi, který to vůbec nezajímá.

T: Myslíte, že teda je pro ně významnější ta svatováclavská tradice nebo ta mariánská?

R: To...to se opravdu dá velmi špatně říct a v zásadě už jsem na to odpověděl. Ta svatováclavská tradice má širší rozměr, přesahuje, přesahuje jaksi hranice toho společenství víry a, a k tomu se, k tomu, k oběma těmto tradicím se ještě přidružuje teda tradice císařská a královská habsburských panovníků, která je doma v Brandýse nad Labem. Čili to město je, je jaksi...sídlem tří významných tradic. Této země.

T: Myslíte, že to, těm lidem tady, je jakoby lhostejný ten stav, co jakoby...toho poutního místa, nebo jestli se o něj nějak zajímaj víc?

R: To já nemůžu, to já nemůžu vědět. Já samozřejmě, já samozřejmě mám řadu důkazů o tom, že to lidem lhostejný není, a mám řadu důkazů o tom, že to některejm lidem lhostejný je. Je to, je to jako se vším. Je to otázka prostě světonázoru. Jsou lidi, který tady žijou, a který si vážej těch kulturních hodnot a, a ne, a dokonce musím říct, že to ani ne, že to ani nemůžu rozdělit jako na starousedlíky a na lidi, který teď se v městě usazujou, což jsou většinou mladý rodiny. Já se setkávám s maldejma lidma, který sem přicházej a první, co je zajímá, je, jsou právě tydle ty tradice a staraj se o to a nějakým způsobem se zapojujou do kulturního života, a je tady samozřejmě celá řada starousedlíků, který prostě...kterejm je to jedno. Je mezi, je mezi nima spousta mladejch lidí, a je mezi nima samozřejmě spousta starejch lidí, který to prostě viděj,ten svět neustále těma, tim, brejlema toho bolševickýho nezájmu. To je složitý. Že ten, že ten obrázek, že ten obrázek toho průměru obyvatelstva není, v současný době, povzbudivej, to je jasný, ale to není jenom otázka Starý Boleslavi a tradic Palladia. To je vidět na všem, to je, to je, to je vidět na, na celým životě týhle společnosti, že ten obrázek našeho národa v současný době je velice pochmurnej.

T: Myslíte, že to něco znamenalo pro obec, když to bylo prohlášeno za národní kulturní památku?

R: No, tak, ano samozřejmě. No tak, je to....je spíš jako pro obec jako takovou, je to spíš věc jaksi deklarativní. Je to nějak, je to nějakej, nějakej stupeň nebo nějaká forma reklamy, ale zároveň to znamená odpovědnost. Odpovědnost vzhledem k těm stavbám a ta jejich údržba je samozřejmě velice složitá, náročná. Je na druhou stranu pravda, že ty národní kulturní památky jsou majetkem církve a nikoliv města, ale, ale ta spolupráce města, právě proto, že ty památky stojej v podstatě v centru obou měst, zároveň vlastně tvoří centrum obou měst, nejenom, že tam stojí, ale oni jsou tím centrem, ony jsou tím centrem, tak tam je ta spoluzodpovědnost jasná a ta péče musí bejt nedělitelná. Morálně vzato si myslím, že to tak je, finančně, samozřejmě je to potom dáno dalšími věcmi, možnostmi, finančními rozpočty a tak dále, ale to už je trošku asi jiná tématika. Ale myslím si, že, myslím si, že vědomí toho, že ta spolupráce obce a církve vzhledem k dalšímu rozvoji, k udržování těch památek a k dalšímu rozvoji té tradice, takže ta odpovědnost tady je. Je tady ten gudvil [*goodwill*], je tady ta dobrá vůle, tímto způsobem jaksi jít.

T: A změnil se nějak přístup, třeba právě toho města?

R: No, tak změnil se. Kdy no? Tak jistě že se změnil, samozřejmě...určitě v tý...po tom roce osumdesátdevět se za, za, začala měnit i ta občanská atmosféra ve městě. To město na to nějakým způsobem, v rámci možností, reagovalo. Postupně se, postupně se to...ta spolupráce

zintenzivňovala k zás, zásadní přeměně došlo právě v tom roce 2003, kdy se, kdy vznikla Národní svatováclavská pouť, jako, jako velká... rozsáhlá...postupně výrazně medializovaná akce, tak tam samozřejmě jaksi ta spolupráce města a církve na, na těchhle tradicích nabyla uplně nový kvality a novejch rozměrů.

T: Co přináší to poutní místo jako obci?

R: No tak především tu, především tu čest, že jo. Tak to poutní místo samozřejmě pře, pře, představy o tom, že, že to poutní místo je schopno generovat nějakej rozsáhlej turistickej ruch, kterej by, kterej by byl zdrojem nějakejch, nějakých významných příjmů, tak takový představy jsou minimálně přehnaný a neodborný. Tak to neni samozřejmě. Ten...ten, ten turistickej ruch je zcela přiměřenej....a...musíme ještě samozřejmě uvažovat, že ten církevní turistickej ruch je věcí výběrovou... a klientela tady nepatří k té klientele, která chodí utrácet obrovský...obrovský peníze za naprostý nesmysly. Takže...jako jsou tu schopný, třeba generovat některý novinky toho, takovýho toho zábavního, zábavního průmyslu v turistickým ruchu. Tak samozřejmě todle to tady tak není, že jo, to je, to je ve velmi, velmi výrazně kulturní...kulturní obsah, kterej se, kterej se tady skrývá. No a zase, řekl bych že zase to vypovídá o úrovni současnýho, současný kultury v národě, že ten zájem o ty, o tyto kulturněhistorický věci je v zásadě velmi malej. Na to jakej by na, moh bejt, moh být, ale na to jakej by měl být. Takže zase ten obrázek je v zásadě pochmurný. Alé na druhou stranu...v žádným případě se nedá říct, že by to, že by ten turistickej ruch tady, nebo i ta církevní turistika, že by nežila, že by to, že by to nefungovalo, že by ty objekty byly mrtvý. Naopak. Bylo potřeba řešit nějakej způsob trvalýho otevření těch objektů. Před lety to bylo tak, že ty kostely byly zavřený, když, a byly otevřený jedině v případě bohoslužeb. A dneska už by to vůbec nebylo myslitelný, aby, aby ty kostely zůstaly zavřený a nebyly otevřený prostě pro poutníky po celý rok. Takže já myslím, že to velmi přiměřeným způsobem funguje.

T: Myslíte, že žijou jenom jako svým životem, nebo nějak

R: No tak jistě, to je ale i dobře, že žijou svým životem. To je taky, to je taky správný. Jako ty věci mají obrovskou hodnotu. Ono někdy ten masovej turistickej ruch není v zásadě nic, příliš zdravýho pro, pro ty památky. Památky potřebujou, potřebujou určitej přiměřenej režim, potřebujou...potřebujou, jakoby...Víte co, to opotřebení, který ten turistickej ruch samozřejmě vytváří musí bejt přiměřený síle, síle přežití těch památek. Takže...tohle je potřeba velmi profesionálně zvažovat a, a, a ne vždycky, ne vždycky to, to nejvíc je to nejlepší, jo. Takže já myslím, že ten potenciál rozvoje tady pořád je, ale na druhou stranu, ale na druhou stranu...bude vždycky potřeba udržovat to ve velice rozumný míře, tak abysme byli schopný ty památky, řekněme v autentickém stavu předat zase, dalším, dalším generacím, protože to je, Stará Boleslav je otázkou generací. Je otázkou generačního dědictví. A je to tím, tím pádem, vyplývá z toho velká zodpovědnost to udělat, nebo udělat všecko pro to, aby bylo, co předat. A to, to co předat znamená, podle mě, předat to v autentickém intaktním stavu. Takže prostě památka, která se kompletně zničí a pak se znova postaví ze sádrokartonu, už není ta původní památka. A to je otázka památkový péče, kterou je potřeba uplatňovat i na tenhle ten pohled. Takže my na jedné straně chceme, nebo přejeme si rozvoj, ale na druhé straně musíme s tím zacházet velice opatrně, protože to skrývá zásadní nebezpečí.

T: A přispívá nějak obec právě na tadyto udržení, nebo rekonstrukci?

R: Obec samozřejmě přispívá v rámci, v rámci svýho rozpočtu, v rámci možností, který jsou, přes obec, přicházej nějaký drob, drobný zdroje pomoci ze státního rozpočtu a to je pokud se týká opravy a údržby těch památek, ale je fakt, že zásadní, zásadní váha financování spočívá na církvi. Zásadní váha. Jako pomoc, z tohohle hlediska pomoc obce i pomoc státu je, je, nechci říct nevýznamná, ale přiměřeně malá. Obec na druhou stranu významně přispívá při pořádání těch akcí, které souvisí s tím, s tou tradicí, zejména teda s Národní svatováclavskou poutí. Tam se obec ze svého rozpočtu účastní velmi významnou měrou. Dokonce převažující.

T: A a na tu rekonstrukci a tadycto, tak to je jakože obec nechce tolik přispět, nebo že nemůže?
R: Ne, no tak nemůže. No tak je to, že jo, prostě sou rozpočtový zdroje, ze kterejch je možný přispívat a pak už to dál nejde, protože obec zase, tam jsou některý zákonný limity, jako je nemožnost investice peněz do cizího majetku a podobně. Tady jsou nějaký ekonomický, finanční režimy, ve kterých se ta obec musí pohybovat. Takže tam to ani neni tak otázka vůle, zda přispět nebo nepřispět, i když samozřejmě taky, protože jsou zastupitelé, kteří zásadně nechtějí na památky duchovního života přispívat, i kdyby ta možnost byla, a pak samozřejmě je část politické reprezentace, která chce přispívat, ale ty se musí pohybovat v tom zákonném limitu.
T: Dobře. Jsou podle Vás prostorem, to poutní místo jestli je prostorem jenom pro církevní aktivity, nebo i nějaký kulturní, světský?
R: Samozřejmě, že, samozřejmě, že se bavíme o prostorech, které jsou, které jsou posvěceny. To znamená, že v oblasti duchovního života mají význam. Je velmi podstatné, jakým způsobem se s nima zachází, co se uvnitř těchto prostor děje a o tom mohou rozhodovat ti, kteří jsou schopni ty správní hranice určit. Takže názory bezvěrců na to, co se v těchto duchovních prostorách může a nemůže dělat, nemají vůbec žádnou hodnotu a nejsou vůbec relevantní. Je to naprosto nezajímavý. Ty můžou rozhodovat o tom, co se dá dělat na autobusovým nádraží, a stejně ještě musej poslouchat dispečera, a policistu. Tady je potřeba vycházet z toho, co si o tom myslí duchovní správce. Ale, je samozřejmě pravda, že jejich pohled na to, je v rámci možností benevolentní, a že slušná, solidní a odpovídající kultura je do těchto prostor připuštěna. To znamená, že pokud se bavíme o poutním, poutním provozu těch míst, tak se samozřejmě vůbec nerozlišuje, jestli do toho, do toho prostoru vstupují, vstupují občané věřící nebo nevěřící. Je zásadní, aby jejich chování v tom prostoru bylo přiměřený. A to v drtivé většině případů, až skutečně na, na pár..velmi vzácných vyjímek, s přihlédnutím k tomu počtu těch lidí, naprosto perfektně vychází. Jsou, jsou...hlupáci a tupci, který jsou schopný samozřejmě se tam chovat...nějak nevhodně, ale to je fakt vyjímečný. A když teda vlastně si řekneme, že v rámci toho velkýho poutního provozu může i ta, může i ta nevěřící veřejnost tvořit většinu, pokud vycházíme z průměru, tak ten výsledek není vůbec špatnej. Naopak je velice povzbudivej. A pokud se týká dalšího, tak je tam samozřejmě v těch, v těch poutních místech ještě kulturní provoz a to jsou nejrůznější koncerty. A zase...určitě jsou věci, který dokostela nepatřej, ale koncerty vážný hudby se běžně v těch kostelích u nás na tom poutním místě pořádaj a jsou velice oblíbený a krásný. Tak nevim, jak jste měla ještě tu otázku, ale takhle asi.
T: Jo, takhle. Myslíte, že teda to poutní místo je vhodně využívaný?
R: Vhodně nebo hodně?
T: Vhodně. V.
R: Myslím si, že je vhodně využ, vhodně, velmi vhodně využívaný. To určitě.
T: A jak by to mělo bejt třeba do budoucna. Jestli
R: Tak já do budoucna doufám, že to, do budoucna doufám, že to zůstane ten rámec toho, co se děje, že zůstane ten rámec teda poutního provozu, že zůstane, že zůstanou aktivity, který teda nějakým způsobem zabezpečujou ten....tu..ná, turistickou návštěvnost, protože tady třeba i fungujou programy, který jsou zaměřený, zaměřený, řekněme na širší duchovní problematiku duchovních míst jako takových. Jmenuje se to Tajemství chrámů, ten program udělala pani Magistra Nováková, je to naše místostarostka momentálně, je předsedkyní Matice staroboleslavský, je autorkou toho programu. Ten program už byl...převzat i na, v rámci jinejch diecézií a jinejch poutních míst, protože se zaměřuje právě na tu veřejnost, která de fakto přichází neinformovaná. Ale zaměřuje se navíc ještě na na mobilitu, zejména mladejch lidí, protože to, co funguje tady v těch staroboleslavských chrámech, tak obdobným funguje, způsobem funguje v katedrále svatého Víta a obdobným způsobem funguje v římských chrámech, v katedrále v Remeši, v katedrále Notrdam (Notre-Dame) v Paříži, na poutním místě v Lurdech, prostě všude po světě. Ta duchovní místa mají obdobný, obdobný charakter

a nabízejí obdobné věci a k tomu, k tomu, aby člověk toho moh pro sebe využít, tak potřebuje mít obdobné znalosti, obdobné informace. Takže ten program, který se jmenuje Tajemství chrámu, je postaven a je to velice zajímavá záležitost, velmi úspěšná a já si myslím, že to by bylo dobře, i todle to. Čili řekněme, že, řekněme, že spíš nám jde o to a pude o to společně tedy s církví, aby se to dál rozvíjelo. A to co bude potřeba do budoucna řešit budou ještě nějaký materiální podmínky pro rozvoj toho poutního života, protože v současný době ta Stará Boleslav má, má sice krásný chrámy, ale je velice chabá infrastruktura, pro ten, pro ten poutní, pro ten poutní život. Takže to jsou věci, který budou, budou potřeba nějakým způsobem ve spolupráci s církví napravit, rozvinout.

T: Dobře. Tak já Vám děkuju.

R: Stačí Vám to?

T: Asi jo.

R: No tak.

T: Děkuju.

Příloha č. 11: Přepis rozhovoru: představitelka nevěřících, poutní místo Stará Boleslav, 28. 6. 2013

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitelka nevěřících, studentka Bárová z Brandýsa nad Labem
Datum, čas, místo: 28. 6. 2013, 11:00 hod., kavárna La Badia v Brandýse nad Labem

Zdroj: Loudilová (2013), vlastní úpravy.

T: Tak, jak myslíš, že je to poutní místo Stará Boleslav známý?
R: Jako..., počkej, ještě jednou.
T: Jako to v Boleslavi. Poutní místo jako Stará Boleslav. Prostě, jsou tam sice dva kostely, ale je to jakoby jedno poutní místo.
R: No tak já si myslím, že pro nás, pro obyčejný lidi, který jako se tomu jakoby moc nevěnujou, že je to moc nezajímá. Tak jako tu Boleslav berou prostě jenom, jako jo byl tam zavražděnej Václav, ale jako, že to pro ně jako žádnej vyloženě význam nemá. Že jako, já sem to ani nevěděla, že to je poutní místo doteďka, než jsem si to přečetla, že to je největší poutní místo v Český republice, nevěděla jsem to, takže jako pro mě to žádnej význam vlastně nemá. Ale jako pak mě to zajímalo, když jsem si o tom přečetla, že, aha je to zajímavý, ale, že to, prostě sem to nevěděla.
T: A myslíš, že je víc známá třeba ta svatováclavská tradice nebo ta mariánská? Že tam je žejo, svatováclavská, to je zavraždění svatého Václava a mariánská to Palladium.
R: No...asi pro tu širší veřejnost, podle mě ta svatováclavská. Že to je jako spíš, že ten svatej Václav jako nějakej patron nebo tak, a že to Palladium asi bude spíš mezi těm a věřícíma, asi, podle mě. Možná to není pravda.
T: A myslíš, že to má nebo, že to místo je známý jenom tady jako lokálně, nebo i v nějakým regionu nebo i na národní úrovni.
R: Já myslím, že tu Boleslav asi, asi jako lidi znaj. Že jako o tom vědí, že, to je, jo tam byl zavražděnej svatej Václav a, a to... ale, nevim jestli si to spojujou třeba s Brandýsem. Když se řekne Brandýs, tak myslím, že nemusej vědět, že to je s tou Starou Boleslaví.
T: Myslíš, že to je symbol regionu?
R: Asi jo (smích). Akorát, já nevim přesně, co jako je náš region. Ale..
T: No, tak v okolí si představ.
R: Já bych řekla, že jo. Že to je asi takový to nejzajímavější, co tady je.
T: A jakej myslíš, je vztah těch těch obyvatel tady v tom regionu, jako k tomu poutnímu místu?
R: Hmm...(ticho)
T: Mají k němu nějaký vztah nebo nemají?
R: No, myslím si, že k němu maj vztah prostě jednou za rok na svatováclavskejch slavnostech (smích).
T: Myslíš, jako uplně všichni?
R: No, všichni ne, no. Ale tak beru to za sebe. Že, vlastně celej rok mě to tak nějak vlastně nezajímá. A pak když jsou svatováclavský slavnosti, tak jsem ráda, že jsou, ale neberu je z toho hlediska toho...
T: náboženskýho
R: náboženskýho, ale z hlediska toho, že to je prostě, že jsou tam kapely a atrakce, a prostě je to jakoby zábavní pouť. A to, že to je vlastně původně náboženská, tak to ty lidi v našem věku neřešej vlastně. Ale určitě jsou tam lidi, který sem přijedou jenom kvůli tomu, aby se podívali na lebku svatýho Václava, když tady byl papež, tak kolik sme tu měli lidí. Tak to si myslím, že jako... určitě, určitě jsou lidi, který sem jedou jenom z toho náboženskýho důvodu, ale jsou tu lidi, který to vůbec nezajímá a jdou tam vlastně jenom na pouť, jako vyloženě pouť ve smyslu atrakce.

T: Myslíš, že to je, to poutní místo, že to je chloubou obce nebo je to jako jeho přítěž?
R: Tak to teda nevim jako. Mě vlastně nikdy nenapadlo, že by to mohla bejt přítěž. V jakým smyslu?
T: V jakýmkoliv. Nevim, jestli ho třeba stojí moc peněz. Tady máme poutní místo, tak asi to něco obnáší, že jo. Musí se o něj asi nějak starat.
R: Myslím si, že je to jako spíš v tom pozitivním smyslu, asi.
T: Takže spíš jako chlouba.
R: Spíš jako chlouba.
T: A jaký vztah je k tomu místu těch lidí, co žijou tady přímo ve městě. Těch místních obyvatel. Jakej maj vztah k tomu místu?
R: No já myslím, že spousta lidí prostě to neřeší. Tak taky, když bydlíš v Praze a máš vedle Karlův most, tak z toho nejseš vyplácaná. No jako myslím si, že...dobře, sice bydlím v Brandejse, ale beru to, že to je vlastně skoro jedno město. Ale tak, prostě nevim. Nepřijde mi to tak nějak na mysl, během normálních dní, že prostě bydlím, v takovýmhle městě. Takže si myslím, že spousta lidí to tak má stejně. Jakože, že když k nim přijede někdo na návštěvu a chce se podívat po městě, tak mu ukážou, jo tadyto je kostel, kde byl zavražděnej předtím svatej Václav. Jó, je to zajímavý, ale většinu života, co tady bydlej, podle mě je to jakoby pro ně už nezajímavý, protože už prostě.... Chápeš (smích).
T: Chápu. No a, který z nich, jakoby ta, že jo, ta svatováclavská tradice a ta mariánská tradice, tak který je, jakoby pro ty obyvatele tady zajímavější nebo významnější?
R: Asi ta svatováclavská, podle mě.
T: Myslíš, že těm lidem, co tady žijou, tak je to jedno co se s tím kostelem, nebo s těmi kostely děje, nebo se o to nějak zajímaj aktivně?
R: Noo, nevim. Možná ty ve Starý Boleslavi, že to berou jakoby vážnějc než my, co bydlíme v Brandýse. Protože přece jen je to od nás dál, že je to možný, že tam je to, že jako jim to nějako přirostlo k srdci a nechtěj aby to nějak schátralo a nebo aby se o to staral, aby se o to starali, ale mě to asi nikdy nenapadlo, že bych se nějak aktivně zapojila na něčem.
T: Dobře. Myslíš, že to něco znamenalo pro obec, když to bylo vyhlášeno národní kulturní památkou?
R: Jo, já si myslím, že asi možná na to lidi byli nějako hrdí, že to je národní památka. Kdy to bylo vyhlášený (smích)?
T: 1995.
R: Aha, tak to jsem byla moc malá.
T: Myslíš, že se něco po tom roce jako změnilo? Třeba přístup obce.
R: No já nevim. Staraj se o to teďkon nějak líp? Nebo...
T: (smích) to já se ptám tebe?
R: Jako, to fakt, to fakt nevim. To nemám tušení.
T: Dobře. Co myslíš, že to poutní místo přináší obci?
R: No asi je to jako zájem těch, jak normálních turistů věřících, tak i těch návštěvníků nebo jak to mám říct. Ty věřící co se sem jedou podívat z toho důvodu, že to je poutní místo, tak že to láká podle mě i ty lidi který věřící nejsou a berou to jako...sice jenom turistiku, ale že to prostě láká tak nějak všechny. Že by to mohlo lákat líp, když je to jakoby víc známější. Tak že sem přijede víc lidí podívat se na to.
T: Takže jako turisty to přitahuje.
R: No, podle mě jo.
T: Myslíš, že si to místo žije svým životem, anebo je nějakou součástí nějakejch jinejch aktivit tady?
R: To nechápu.
T: No jako jestli úplně se straní nějakejch aktivit, který jsou tady ve městě, nebo jestli třeba se tam konaj nějaký akce.
R: A teďka kdo jestli se straní?
T: No, jakoby to poutní místo.

R: Jo to poutní místo. No to já vůbec nevím. Jestli tam jako něco někdy je.
T: Myslíš, že obec nějak přispívá na udržení toho místa nebo nějakou rekonstrukci, nebo rozvoj?
R: Já myslím, že asi jo. Je to přece jenom jako podstatná část toho města, že doufám, že teda jako to město prostě něco dělá.
T: Myslíš, že to poutní místo je prostorem pro setkávání jenom těch církevních aktivit nebo i nějakejch světskejch? Nebo obojí?
R: No tak, třeba ta svatováclavská pouť, tak to je taky vlastně pro každýho, jak pro věřící, tak pro nevěřící. A takže si myslím, že to je tak nějak jako pro všechny. Ale samozřejmě…Já nevim.
T: Myslíš, že je v současný době to místo využívaný vhodně?
R: Nevím, co říct, protože opravdu nevím, jestli se tam něco děje. Jestli jsou tam nějaký mše, nebo setkání, já to jako opravdu nevím, takže netuším, jestli se to využívá i k něčemu jinýmu.
T: Nevadí. A jak by se to místo mělo nějak využívat v budoucnu? Když dejme tomu teď nevíš, co se tam děje, ale něco bys chtěla, aby se tam dělo.
R: Tak asi možná, jestli se tam něco děje, tak by to možná chtělo nějakou lepší propagaci, nebo nějakou...možná to je nějako třeba propagovaný (smích), ale asi ne dost. Takže jako pokud by tam byli nějaký v budoucnu, nějaký zajímavý akce, nebo něco, tak určitě by to chtělo, aby o tom lidi víc věděli, aby se to dozvěděli a pak by tam přišli a pokud by to bylo něco zajímavýho, tak bych tam přišla i já.
T: Já ti děkuji. To je vše.

Příloha č. 12: Přepis rozhovoru: představitel věřících, poutní místo Stará Boleslav, 6. 7. 2013

Tazatel (T): Lada Loudilová
Respondent (R): představitel věřících, Zdeněk Lebduška
Datum, čas, místo: 6. 7. 2013, 20:45 hod., zahrada Zdeňka Lebdušky

Zdroj: Loudilová (2013), vlastní úpravy.

T: Já bych nejdřív začala, jak moc je podle tebe to poutní místo, jako Stará Boleslav, známý?
R: Tak já si myslím, že hodně známý. Určitě je to poutní místo známý lidem, který nikdy ve Starý Boleslavi nebyli, a určitě je to poutní místo známý i lidem, který vůbec nejsou jako v Český republice, v Čechách, že je to místo známý po celý Evropě. Pochopitelně je známý mezi lidma, který jsou alespoň kapku orientovaný na historii a případně na křesťanství.
T: Dobře, a myslíš, že jsou obě ty tradice, tam je, že jo, svatováclavská tradice a mariánská tradice, a myslíš, že jsou vnímaný jako stejně? Nebo některá je jako významnější?
R: tak já myslím, že významnější je zejména ta svatováclavská, protože je více, zejména v poslední době, více protěžovaná jako těma mediálníma prostředkama ať už je to televize, rozhlas, internet, tisk, zejména proto, že se váže k české státnosti. Ale ta mariánská tradice, ta je taky jako dost známá, podle mýho názoru ve světě. Zejména pro ten mariánskej kult, kterej nastal někdy v období toho baroka, že prožil určitou takovou renesanci a zejména kvůli tomu, že se dotýká toho symbolu křesťanství Palladia, který vlastně bylo ve Starý Boleslavi nalezeno, že jo.
T: A myslíš, že to místo má jenom lokální význam, nebo i nějakej regionální nebo nadregionální?
R: No vzhledem k tomu, že se dotýká český státnosti, tak si myslím, že má význam celoevropskej.
T: Dobře, a lze říct, že to je symbol regionu?
R: No, je to symbol regionu, ale je to symbol v podstatě celý český země.
T: A jaký myslíš, že je vztah obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: No tak, vztah obyvatel těch místních...pro mnohé z nich je to naprosto všední záležitost, protože jsou s tou skutečností, že vlastně žijí v místě, kde je kostel Kosmy Damiána, kde došlo k vraždě toho svatýho Václava, kde je uloženo Palladium české země, tak je jim to všední, protože vlastně se to dotýká tý jejich každodenní všednosti, že jo. Ovšem v případě, že se začnou do tý Stará Boleslavi sjíždět poutníci a různý návštěvy ohledně uctívání těhle těch věcí, týkajících se ostatků svatýho Václava a Palladia, tak si myslím, že řada těch obyvatel regionu, ať už je to přímo Stará Boleslav nebo lidi z Brandýsa nad Labem, musí pociťovat určitou hrdost nad tím, že žijou ve městě, kde vlastně je taková slavná historická tradice.
T: Dobře. Myslíš, že to poutní místo je chloubou obce, anebo spíš je to její přítěž?
R: Já si myslím, že to je chlouba a že to vlastně vyzdvihuje význam toho místa a význam těch obyvatel, kteří se starají o to, aby ta památka toho poutního místa zůstala uchovaná. Ono to taky zavazuje určitým způsobem, ať už jsou to představitelé města, nebo různý ty zájmový spolky, sdružení, těch obyvatel ve Starý Boleslavi a Brandýse nad Labem, ať už se podílej sbírkami, anebo vlastní prací a přispívaj k zlepšování toho prostředí a vytváření podmínek pro to, aby se tam mohli scházet poutníci, tak si myslím, že jako je to významný pro ty obyvatele a že je to i určitým způsobem posiluje.
T: Dobře, a jakej je vztah těch místních obyvatel k tomu poutnímu místu?
R: No, jak jsem řekl, jako myslím si, že jsou na to hrdý, že ho tam maji a že celá řada lidí se snaží to poutní místo udržovat.

T: A jaký myslíš, že má pro ně význam? To poutní místo.
R: Určitě je to význam tradice, protože kdyby sme neměli tradice, tak by sme vlastně neměli ani tu vlastní kulturu a ani tu vlastní osobnost. Že jo, že by sme nestavěli ten svůj život na tradicích, tak co by sme byli?
T: Hm. Myslíš, že těm lidem je jako lhostejný, co se s tím poutním místem děje, nebo se o to nějak aktivně zajímaj?
R: Tak já osobně se o to aktivně zajímám, co se děje. Sleduju, jak se občas dostanu do Starý Boleslavi, tak sleduju zpátky ty léta, k jakým změnám tam došlo, co se týká architektury, urbanistiky, zlepšení vůbec toho prostředí, kolem kostela svatýho Václava, kolem kostela Panny Marie, že dochází teda k opravování tědle těch staveb, památek, došlo k úpravě těch zpevněných ploch na náměstí, přibyla tam celá řada hezkých takových zákoutí, kde si můžou lidi posedět, odpočinout si a teďka i došlo k opravě mostu mezi Brandýsem nad Labem a Starou Boleslaví, kde se zlepšil přístup a spojení mezi městy, takže vzniklo tam docela hezký takový území kolem tý staroboleslavský brána a kolem toho kostela, že se mi to tam líbí.
T: Dobře. Myslíš, že to něco znamenalo pro obec, když to bylo v roce devadesátpět prohlášeno za národní kulturní památku?
R: Určitě, minimálně to znamenalo ten ekonomickej efekt, že když je něco jako prohlášený za památku, tak dojde k vzrůstu významu tý památky, nebo toho místa, na tom pomyslným žebříčku přidělávání, přidělování dotací ať už je to z těch evropských fondů, anebo ze státních fondů, a bez těch financí se tam nedá v podstatě nic udržovat, nic opravovat, že jo. Takže určitě to mělo pro to město a pro to místo velkej význam.
T: A takže se tím něco změnilo teda?
R: Určitě se změnilo. Minimálně se změnila otázka toho financování a tím pádem jde ruku v ruce i zlepšení vlastně tý architektury a všeho, že jo.
T: A co to poutní místo přináší obci?
R: No tak kromě významu mediálního, tak to přináší příliv turistů a příliv teda finančních prostředků, do města, že jo. Když pominu teda tu, ten kulturní význam.
T: A žije si to město svým vlastním životem, nebo je součástí nějakejch, nějakýho jinýho dění v tý obci třeba, nebo v tom regionu?
R: No, žije si svým vlastním životem, s tím, že občas, když teda je ten dvacátý osmý, je toho dvacátého osmého září, ten den svatého Václava, nebo svátek Václava, tak vlastně přestává žít vlastním životem a stává se poutním místem celorepublikovým, případně i evropským, protože na tu návštěvu tam jezděj i poutníci z Polska například, nebo z Německa, že jo, takže v určitý dny v roce se stává z toho místa, místo návštěv i evropských turistů, návštěvníků, věřících a takže tam se vlastně snoubí ten místní život s tím evropským.
T: Přispívá nějak obec na rekonstrukci nebo rozvoj toho poutního místa?
R: To přispívá a je to vidět. Jak už jsem řikal, že o úrovni toho poutního místa rozhodují hlavně finance, jak se mění architektura, jak je to tam všechno udržovaný a upravovaný a je vidět, že vlastně obec na to přispívá, asi nemalými prostředky.
T: Je to poutní místo prostorem jenom pro nějaký církevní aktivity nebo i pro nějaký světský, nebo kombinace obojího?
R: Tak to místo vlastní, ten kostel svatýho Václava a kostel Panny Marie, tak ty jsou vlastně určený jenom k církevním aktivitám, obřadům. I když vyjímečně například v tom kostele Panny Marie jsou pořádány koncerty světský, ne křesťanský, ale víceméně je to vždycky zastřešený nějak, nějakým tím patronátem církevním, takže spíše je to určený těm křesťanským tradicím.
T: Dobře, je to poutní místo v současnosti vhodně využívaný?
R: Vhodně?
T: Vhodně.
R: Já myslím, že ano. je využívaný, jak sme se o tom už bavili vlastně, k podporování český státnosti, tak si myslím, že vhodně.

T:A jak by mělo bejt využívaný do budoucna?
R: No, do budoucna. Do budoucna by se mělo i nadále využívat k tomu, aby se tam scházeli lidi, který maji zájem o dobro a upevňování takovýho toho regionálního češství, aby vlastně ten českej národ, mezi těma evropskejma nesplynul, nezašel jenom pro to, že nemá vlastní tradice a vlastní kulturu. Takže tak by se to mělo neustále připomínat a neustále by se měly tydlety svátky a výročí, ať už je to teda výročí zavraždění svatýho Václava nebo ať už jsou to slavnosti týkající se celýho toho dění kolem Panny Marie, tak jako tydlety svátky by se měli nadále udržovat a ruku v ruce vlastně s těma křesťanskejma svátkama, kdy dochází k určitým těm církevním obřadům, na to vždycky navazujou takový ty prodejní akce, kdy je tam spousta těch stánkařů a případně i sportovní akce, že vlastně pro ty lidi z toho regionu se to stává určitým takovým svátkem, kdy si tam můžou odpočinout, sejít se s přáteli případně i pozvat příbuzný z větší vzdálenosti a se tam s nima nějak jako blíž seznámit.
T: Dobře, tak já děkuji, to je vše.
R: Prosim

Příloha č. 13: Přepis rozhovoru: představitelka věřících, poutní místo Stará Boleslav, 14. 7. 2013

Tazatel: Lada Loudilová
Respondent: představitelka věřících, Věra Loudilová
Datum, čas, místo: 14. 7. 2013, 13:00 hod., byt Věry Loudilové

Zdroj: Loudilová (2013), vlastní úpravy.

T: Jak moc myslíš, že je to poutní místo Stará Boleslav, jak moc myslíš, že je známý?
R: No teď je známý, poutní místo Stará Boleslav je známý hodně, protože sem na svátek svatého Václava sem jezdí spoustu autobusů, spoustu zájezdů až z daleké Moravy. A i zdejších okolních vesnice a města navštěvuje Starou Boleslav. No tak, co bych ti k tomu ještě řekla. Za totality to bylo, se nenavštěvovalo, toto místo, to bylo nějak zakázaný, ale to já už ti tak přesně neřeknu, no. Ale po sametový revoluci se to zase rozjelo hodně. Já sama mám tu smůlu, že když byly tyhle slavnosti, takže bych třeba i ráda se šla podívat a vždycky sme jeli na zahradu, protože Slávek (*manžel*) nějaký pochodování po tom, on pro to nebyl. Brána staroboleslavská, tam je spoustu takovejch třeba, co se tady našlo při vykopávkách a tak, různý mísy, anebo. A navíc, to možná, že třeba mi pak něco ještě položíš, navíc se tedy hodně přispívá na to, aby byla Stará Boleslav pěkná, nevim kolik je to roků, se přece dělala nová dlažba, různý ty světla, ty lucerny, v takovým tom starým slohu, aby to bylo takový, to se všimni, když pak budeš projíždět Starou Boleslaví, tak takový lucerny pouliční, tak to je všecko nový, tak to je jako, do toho se asi vložilo, jak městskej výbor, tak možná i se třeba něco z Evropský unie, ale to nevim, jestli na to něco přispívali.
T: A myslíš, žejo, tam v Boleslavi jsou dvě tradice, ta svatováclavská a mariánská
R: To je společný
T: No já vím, že je to jako společný, ale já jsem se chtěla zeptat, jestli myslíš, že ta svatováclavská nebo mariánská tradice, jestli některá z nich je jako vyvýšená.
R: Možná že v tom...ta svatováclavská, ale.... já nevim čoveče jestli by byla některá vyvýšená, možná ta svatováclavská, ale, ale to ti neřeknu přesně.
T: Myslíš, že to poutní místo má jenom lokální význam, nebo i nějakej regionální, nebo národní?
R: Já bych řekla možná národní, protože zaprvé sem spoustu lidí v tý době dojíždí, když jsou oslavy, jestli to mám navázat na ty oslavy, a je to vzpomínka celýho národa, na tohle, já bych řekla národní.
T: Dobře. A myslíš, že se dá říct, že to poutní místo Stará Boleslav, že je to symbol regionu?
R: Regionální...jinými slovy je to....čoveče, to ti neřeknu.
T: Tak spíš jo, spíš ne?
R: No možná, že jo, možná, že ne. To zkus ještě s někým prohovořit doma.
T: Já se ptám na to tebe. Já chci znát jako tvůj názor.
R: No možná, že jo.
T: A proč?
R: Já ti to nedokážu říct.
T: Dobře, a jaký myslíš, že je vztah těch obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?
R: No já bych řekla dobrej, že k tomu maj vztah. Že i bych řekla, že jsou dost pyšný na tu Boleslav. Zrovna tak tedy, nevim jestli k tomu jaksi mám mluvit třeba taky o Brandejským zámku, zrovna tak bych řekla, že jsou Brandejšťáci hrdý zase na ten zámek tady, že maj.
T: Myslíš, že je to poutní místo nějakým symbolem nebo chloubou obce, nebo je to spíš její přítěž?
R: No určitě to nějakej peníz stojí i to město, ale já bych řekla chloubou jo, když se to sem potom sjede, že z toho maj radost, dá jim to hodně práce, protože musí i silniční služba, nebo ta městská policie, musí se to zvýšit ta ostraha, nepouštěj to sem, žejo, aby to bylo

uvolněný všechno. Tak maj parkoviště někde v těch ulicích, co maj blízko městu, ale aby se tam nejezdilo až do města. Takže to starost je, ale současně bych řekla i chlouba, když se to sem sjíždí.

T: A jakej je vztah místních obyvatel k tomu poutnímu místu?

R: Určitě kladnej, já si myslím, že to není nikomu nevhod. Kladnej, já bych řekla, že kladnej.

T: A jaký má to poutní místo význam pro ty lidi, co tady žijou, pro ty místní?

R: No, pokud jsou otevřený krámy, tak přece jenom tam ty návštěvníci zavítají, do těch obchodů. Je tady i spoustu, když jsou ty oslavy, tak je tady spoustu i těch starejch řemesel, přijedou, ať už je to kovář, nebo já teď nevím, teď si zrovna nevzpomenu na všechno, ale, nebo dráteník, že by drátoval ty, ty kameninový hrnce, a takovýdle věci. Takže nějakou korunu taky si zas ještě vydělaj při tom, a ukážou těm mladejm, kteří to vůbec neznají, tak ukážou, jak se dříve žilo. Třeba i takovej novej, novej kameninovej hrnek už dali zadrátovat, aby dýl vydržel. Teď třeba je to druh nějaký parády, ale dříve to bylo aby, protože, já bych řekla, že se tak ani neutrácelo, dříve. Že to bylo, aby to co možná nejdýl vydrželo. Třeba, ten dráteník, když dělal todle. Ale třeba i jiný práce, já si zrovna teď nemůžu na nic vzpomenout. Ale prodávaj se, nebo třeba takový upomínkový předměty k tý Starý Boleslavi, ať už to jsou hrnky s kostelem, hrnečky, nebo nějaký přívěšky. Takže je tady spoustu takovejch krámků a i obchodů zděnejch, že sou otevřený, a že si na památku z tý cesty, že si koupěj něco a odvezou si to domu. Takže je to nějakej finanční přínos pro ty místní lidi.

T: Myslíš, že těm lidem, co tady žijou, že je to lhostejný, co se tady s tím poutním místem děje, nebo se o to nějak zajímaj?

R: No tak lhostejný asi ne, když se k tomu, když se k tomu, k těmhle těm oslavám celkem kladně, kladně přistupujou k tomu, tak, tak by to asi nějaký pro ně nebylo takový, že by z toho byly otrávený. To si myslím, že ne.

T: A myslíš, že to něco znamenalo pro obec, když to bylo v roce devadesátpět prohlášný národní kulturní památkou?

R: Já si myslím, že od státu určitá finanční pomoc byla, si myslim. Ale já ti neřeknu kolik, nebo jak moc. Když byly ta, to vyhlášení jako národní památkou, tak určitě, určitě něco, něčím přispěli, nějakým penízem, že si mohli zas víc dovolit na nějaký ty opravy, nebo zvelebení toho místa, nebo na co třeba ty peníze nebyli, tak že to na to dali. Dyť se i ta silnice předělávala. A vidiš, aby to mělo tu, takovou tu připomínalo tu dobu starou, tak se všimni, že tam je pořád ta kamenná silnice, i když se říkalo, říká kočičí hlavy, že to drncá, já nevím, co všechno. No ale chtěli to zachovat timhle tim, protože tam přece to bylo veliký, na tom, u brány, já nevim, to je, jak se to náměstíčko jmenuje u tý brány, já nevím, jeslti to pamatuješ, ale už bys mohla bejt na tom tak, že by sis to mohla pamatovat, pokud jste tam přišli, tak to bylo hrozně dlouho, tam byly vykopávky, protože měli dělat nějak novou silnici, ovšem zase těmahle těma kamenama velkejma, ale to bylo hrozně hluboký, a oni tam našli nějaký ty úlomky různejch těch džbánů a já nevím, čeho všeho a peníze nějaký groše nebo dolary, nebo tolary, nebo prostě nějakej ten peníz. A tak to se všecko hrozně zdrželo, zrovna tak jako ten most přes ten Hluchov, to se vlastně zdrželo, to zarazili památkáři, a proto to trvalo těch sedum let, nebo kolik, než, než se to všechno otevřelo, protože se tam našli nějaký věci, a tak, a tak se to prostě pořád, nevim, odtamtud pořád něco dolovalo. A to bylo právě kolem toho Václavskýho náměstí, to, tam se lezlo po žebříkách, to bylo hrozně hluboký, když ty, ty co tam hledali, tak to bylo hrozně hluboký, že museli dát žebřík a do hloubky se šlo. Bylo to samej písek, taková písková ta, zem. No ale našlo se a já mám dojem, že je to i v tý, kdybyste někdy se tam dostali, ono je to možná otevřený pořád, možná, že jenom na tyhlety slavnosti, do tý brány, tam je takový točivý schodiště nahoru, a muzeum je to no, a tam jsou nějaký ty úlomky a takový to, co se tady našlo a je to popsaný, zrovna tak jako někdy bejvá na náměstí v tom muzeu, tam taky.

T: A změnilo se tím něco, když to bylo vyhlášený tou národní kulturní památkou? Třeba nějakej přístup města, nebo obyvatel?
R: To já nevim. Nějaký změny určitě byly, ale to já ti neřeknu. Nevim prostě, jak bych ti na tuhletu otázku odpověděla.
T: To nevadí. Co myslíš, že přináší to poutní místo obci?
R: Čoveče to nevim...jestli získávají nějakej zisk, protože se platěj nějaký....pokud jsou vstupný nějaký někde, tak to určitě jde na tu církev, žejo, a z čeho jinýho by mohly mít přísuny...nevim
T: A tak to nemusí bejt třeba jenom o pěnězích, nebo takhle, to může být nějakej jako nemajetnej nebo nemovitej přísun.
R: Hm. No určitě, já bych řekla takový pohlazení na duši to je. Protože zaprvé se to naše předsednictvo blejskne, dyť pak je to i v televizi, a, a přijede sem prezident, a přijede sem premiér, a když je ten proslov a to, takže, tak jako si řeknou, jo, naše město, dozvědí se po celý republice, o tom, kdo se dívá na ty zprávy třeba. Já si myslím, že takový pohlazení to je, na duši. Si myslím. A jako kdybych to měla vzít na tu finanční stránku, tak to nevim, ale takhle, když nebudu počítat s penězi, tak, tak si myslím, jako že to pohlazení je docela velký.
T: A žije si to poutní místo nějakým svým vlastním životem, nebo je součástí nějakejch jinejch aktivit?
R: No aktivit asi jo. Pokud je to při těch oslavách, tak je to takový rozvětvený, že si každej najde, třeba ten proslov a průvod, pokud se k tomu mám takhle vrátit, tak to vyslechne a pak si de třeba za tím, co ho láká vidět, pokud ví třeba o tom hřišti, kde vlastně udělal rekord Emil Zátopek a to bylo, já nevim, v kterým roce, tak se tam i jde podívat, nebo je tady ta loděnice, nebo i ta Dukla tady i zkoušela, jezdila tady v tom kanále, žejo, pod zámkem, tak takový ty vodáci, pokud to vědí, tak řeknou, je to tady, jdem se tam podívat. Nebo z toho poutního místa řeknou, zámek bude otevřenej, tam by mohlo bejt taky něco hezkýho, tak se tam jdem podívat. A jiank, koně, jízdárna, tak ty tam pobíhají a vyjíždějí těma koňma, takže v tom Hluchově, a jinak já nevim.
T: Myslíš, že obec nějak přispívá na nějaký udržení, nebo rozvoj
R: Já myslím, že jo. Určitě, určitě taky něco přispívají, obec. Určitě když maj rozpočet, tak určitě taky na to počítaj a na to musej něco dát. Protože přeci jenom je to, když je to pro to město určitá zátěž, to je, tak musej něco vysolit.
T: Myslíš, že je to poutní místo prostorem pro jak církevní, tak světský aktivity, nebo jenom pro církevní, nebo jenom pro ty světský?
R: No tak asi ty církevní...no ale jsou tam i koncerty, žejo…takhle, určitě tam jsou i nějaký ty koncerty, když to vezmeš třeba na Vánoce, tak třeba vystoupení Bojana, vystoupení škol, lidová škola umění. Takže i tak, ne jenom církevní.
T: Takže slouží pro nějakou kombinaci
R: Kombinaci, určitě pro obojí, no. Obojí, určitě jo.
T: Myslíš, že v současnosti je to poutní místo vhodně využívaný?
R: Já myslím, že přes ten rok jo.
T: A jak myslíš, že by mělo bejt do budoucna to poutní místo využívaný?
R: No, měli by bejt víc asi ty koncerty, aby se to tam víc scházelo, a aby ty lidi víc šli do toho kostela. Oni choděj, ale to je v podstatě jenom ta mše a pak je kostel víceméně zavřenej, akorát se podíváš skrz sklo a jinak se tam moc nedostaneš. Možná by teda mohly bejt víc otevřený, nebo častějc otevřený…
T: Tak to je asi všechno. Děkuji.

Příloha č. 14: Přepis rozhovoru: představitelka církve, poutní místo Stará Boleslav, 31. 7. 2013

Tazatel: Lada Loudilová
Respondent: představitelka církve, paní Cecíliová
Datum, čas, místo: 31. 7. 2013, 10:30 hod., kancelář představitelky církve na radnici v Brandýse nad Labem

Zdroj: Loudilová (2013), vlastní úpravy.

T: Tak já bych se nejdřív zeptala, jak je podle Vás to poutní místo Stará Boleslav, jak je známý.
R: Myslím si, že je o něco méně známé než, jako důležitost z hlediska duchovního, jako poutní místo má. Vždycky bylo vnímáno v kontextu centra Čech, jako takový kontrapunkt ke Svaté Hoře u Příbrami. A jeho, to že vstoupilo postupně ve známost, je během posledních deseti let zejména díky tomu, že v rámci, ani ne tak díky tomu, že je obnovena Národní svatováclavská pouť, ale zejména proto, že jsou přímé přenosy. Jinak ale poutní místo Stará Boleslav do období druhé světové války, ale řekla bych spíš, do období první světové války bylo velmi, velmi významné. A ta jeho, ten význam poutního místa určitě souvisí s tím...*(Přerušení paní sekretářkou, která přinesla kávu. Představitelka církve poté sama ihned pokračovala.).* Oproti tomu, jak se, jak se k poutnímu místu ve Staré Boleslavi obraceli zraky opravdu v době před vznikem Československé republiky, jak se obraceli zraky k tomu poutnímu místu, které vlastně bylo jako takovým okrajem Prahy. Bylo vnímáno, spíš jako si myslim, jako okraj Prahy. A potom poslední takové jako vzedmutí popularity toho poutního místa, se domnívám, před, do druhé světové války, je v roce devatenácsetdvacetdevět, kdy se slavilo milénium, protože tehdy se pracovalo s datem zavraždění knížete Václava s rokem devětsetdvacetdevět, takže devatenácsetdvacetdevět. To, že to poutní místo v tomto roce bylo vnímáno jako velmi důležité je...lze dokumentovat i tím, že řada artefaktů, které jsou dnes v bazilice svatého Václava, je právě z toho roku devatenácsetdvacetdevět. Protože to je dvojité poutní místo, ono to prostě jedna ta linie je vždycky svatováclavská a ta druhá je, ta druhá je mariánská, tak jako mariánské poutní místo je vždycky v seznamech církevních řekněme, a tak, tak je jmenováno na předním místě, ale vzhledem k tomu, že tohle to poutní místo se nerozvíjelo v tom smyslu, že by tam byl třeba poutnický dům, že by tam mohly být nějaké jako pobyty, není tam, není tam v podstatě dlouhodobě, tam nebylo nikdy žádné velké zázemí, tak jak u jiných poutních míst je, že jsou tam poutnické domy, to znamená, tam můžete ubytovávat někoho a tak dále, tak tady to vlastně nikdy moc nebylo. Tady byla už od sedmnáctého století taková jako zájezdní hospoda, jo, ale nikdy se tak moc jako nepočítalo s tím, že by se tady někdo byl na třeba na dva, na dva, tři dny. Ačkoliv víme z praxe, že ty staré pouti tak byly, že tady prostě nějak přespávali po domech, asi u těch ve Staré Boleslavi. Ale jsem přesvědčená, že to poutní místo má důležitost obrovskou, protože je to jediné poutní místo v Čechách, kde je propojen kult patrona, národního patrona, zároveň národního patrona, který je spjatý s českou státností a zároveň s kultem univerzální církve, římskokatolické a pravoslavné, čili té, která uctívala kult Panny Marie. Takže to je jediné místo, které je tam propojeno a né náhodně, že je tam kostel svatého Václava a kostel Panny Marie, ale ony jsou už od začátku v té tradici, jsou propojené. To pravděpodobně víte, jsou propojené vlastně skrze Palladium.
T: Myslíte teda, že jsou obě ty poutní tradice vnímaný stejně, nebo teda je nějaká víc významnější, víc protěžovaná?
R: No záleží na tom, záleží na tom kým. Často se mluví o tom, že z hlediska věřících, zejména mnoho věřících, kteří jsou konvertité a kteří, kteří jako sami sebe zařazují k takovému tomu liberálnímu proudu a tak dále, tak u nich někdy bývá trošku oslabena úcta k Panně Marii. Právě proto, že totiž říkají, že to je, tihleti takzvaně liberální nebo moderní, to není moderní, to je

prostě proud, který trošku odmítá, z hlediska teologického, z hlediska víry trošku odmítá přijmout to ve své komplexnosti. Takže řada lidí, konvertité jsou tedy lidé, kteří v dospělosti se setkají s křesťanstvím a nechají se pokřtít, tak oni si, oni si tak jako hodně často nevezmou celé, celé to náboženství, opravdu v komplexnosti. A to je ten rozdíl, když vyrůstá člověk takzvaně ve víře, je veden i v procesu vlastní enkulturace, tak prostě jednou je pro něj důležitější anděl strážný, jednou je pro něj důležitý svatý Václav, protože minis, protože byl taky ministrant, a pak je ta Panenka Maria a prostě, jo, tak. Ale ten který v dospělosti konvertuje tak je to trošičku jiné, protože on si vlastně vezme tu výseč, která jeho osobně nejvíc oslovila. A Panna Maria, kult Panny Marie, bývá často dáván do přímé souvislosti v jaksi v rétorice těchto lidí, že to je symbol takové barokní zbožnosti. A barokní zbožnost se myslí, okázalá navenek a tak, a tak dále. Takže a Panna Maria ve Staré Boleslavi je přesně tou ukázkou, protože, protože ten kostel vzniknul prostě v době teda baroka a nejvíc se její kult rozvíjel v době vrcholného baroka, takže myslím si, že Panna, ten kult Panny Marie, specielně ve Staré Boleslavi ještě zase na svoje nové nadechnutí, já jsem o tom přesvědčena, čeká. Protože například pro mě, která je věřící od malička, pro mě je to prostě součástí života a protože jsem středoškolský pedagog, tak jsem se snažila i v devadesátých letech, aby bylo, abych patřila k tomu počtu lidí, kterých byl zoufalý nedostatek, a to je k počtu lidí, kteří mohou provádět katechezi, a takže mám i katechetický kurz, deset let jsem se teda věnovala vlastně jako výuce náboženství, nebo jako katechetickému takovému programu, tak samozřejmě se na to dívám i jako pedagog, který má ve své odbornosti základy společenských věd, takže se na to tak trošku dívám i jako sociologicky, a pro mě například, proto si dovolím říct, že Panna Maria ještě má svoji budoucnost, protože Panna Maria je vlastně typem nesmírně moderní a emancipované ženy. Ona totiž...i když vezmeme tu nejobyčejnější tradici, tak podle tradice Panna Maria je vzdělaná žena, zaprvé, zadruhé dokázala v komunitě, ve které žila, vlastně přijmout ten úkol, který ji dal Bůh, že teda porodí dítě, ale to dítě, které ona měla porodit, ji v té její vlastní vlastně sociální skupině přivádělo, muselo přivést do strašně velkých problémů, protože vlastně jako měla dítě, které a předtím než, než byla sezdána a tak dále. A ona přesto jako vůbec, vůbec jako nezaváhala jo a pak přesně plnila tu roli. Pro mě prostě je ona uplně vzor, protože přesně plnila tu roli matky, která, která po emocionální stránce nikdy nepřestane toho svého syna jako mít jako miminko, tak jako každá maminka, ale dává mu dostatek svobody, ona prostě s pokorou, přijala ten jeho osud, byť byl tragický a nikdy mu nevymlouvala, jako nedělej to, může tě to stát život, jo. Ale přes to, přesto ona jediná, až do jeho smrti, i po jeho smrti pořád prostě u něj byla, takže pro mě je prostě Panna Maria uplně vzor statečné a emancipované vzdělané ženy. A tím, že je jakoby naše taková, křesťané říkají, že je my jí vnímáme jako matku, jako matku každého z nás, jako matku určitých společenství, ale i jako matka, právě ve Staré Boleslavi, v té modlitbě je matko českého národa, tak jí jako vzývají všechny ostatní národy, ale i náš národ ji vnímá teda jako, jako matku, a matka je přesně, dokonce je vypracovaná taková krásná symbolika, že jakoby drží nad námi jakýsi ochranný plášť a ten plášť vlastně vytváří veliký prostor pro naše svobodná rozhodnutí, ona nás nevede nikdy, nikdy nebyl vnímána jako že nás vede, jako za ruku, pro naše svobodná rozhodnutí, ale přesto tam je prostě určitá taková ta ochrana a jako chápající partner. Tak to je. No a ten...a takhle jí určitě vnímal i svatý Václav, takhle jí vnímala i jeho babička Ludmila, čili dovedu si představit, že toto bylo, teď dělám teda to spojení s kultem svatého Václava, no a svatý Václava, protože je historická, nepochybně teda historická osobnost, tak má dva životy. Jeden jako prostě jeden z prvních přemyslovců, kterému až teprve jeho bratrovi se podařilo vlastně naplňovat vizi, kterou měl Václav, a teď je tam ten přeryv té vraždy, že jo, ale právě ten bratr, který teda ho zavraždil, tak šel v té vizi dál a naplnil ji potom, vychoval tak svého syna, že ji naplnil až teda Boleslav druhý. Takže to je prostě ta jedna, taková ta státní, nebo státotvorná linie. No a pak je to linie, která od začátku je spjatá u svatého Václava a to je linie toho sociál, jednak uvažování v evropských kontextech, tak Václav prostě uvažoval, to je úplně nepochybné, z kterých nesmí vymizet ani Východ ani Západ. Proto si myslím, že se v legendách uchoval, že byl vzdělaný ve slovanské liturgii, ale byl vzdělání latinského

a orientoval tu naši zemi na Západ, takže tohle to tam je, no a pak je tam velice silné, velice silné sociální cítění, které zase ne náhodou. Svatý Václav není jako František, není prezentován jako svatý František, že by se svlékl roucho a dal je, ne to ne. On prostě jako kníže chodil, chodil teda třeba bos, ale konkrétně pomáhal, v těch legendách je, konkrétním sociálním skupinám. To znamená ohrožené skupině vdova, která nemá nikoho, kdo by se, ohrožená skupina děti, které, které byly třeba, často i u nás teda to bylo, že jo, to víte z hlediska historického, že skutečně v Praze byl trh s otroky, a ten Václav jim nabízel jako svobodu a ta svoboda pro něj byla svoboda v křesťanství. Přijetím křesťanství člověk získá svobodu. A to je zase věc, která zůstává i dnes, protože být křesťanem je to nejobtížnější, oproti jiným světovým náboženstvím, je nejtěžší cesta být křesťaň, protože nemáte žádné za prvé, za druhé, za třetí. Jo, vy máte vlastně strašně, máte tam hrozně moc prostoru na svobodné rozhodování, takže to vždycky musí jít skrze všechny složky vaší osobnosti. A proto je křesťanství nejnáročnější. Prostě jít následovat Krista je, určitě to, ta nejnáročnější cesta. No a teď přesně, a zase jsme u toho. Václav ho následoval jako vládce, jako člověk, a Panna Maria, jako ten, který vlastně vytváří určité zázemí. Takže já prostě jsem pevně přesvědčena o tom, že i když to vezmeme takto, jak jsem to teď popisovala, řekněme nenábožensky silně, takže to místo má právě v tomto smyslu velmi, velmi co dát. Nevím jestli, jestli víte o tom, já jsem vytvořila, pokusila jsem se vytvořit takový program vzdělávací.

T: Tajemství chrámů.

R: No, no, tak a tam zase, zase je to poměrně jako nenáboženské. Myslím si, že jako člověk, který je hluboce věřící, si můžu dovolit zkoušet hledat slova, která jsou přijatelná a neříkat jím, něřikat lidem jenom pořád jako...já jim samozřejmě řikám, že Kristus je má rád, ale až na přímý dotaz. Ale prostě nejdřív si myslím, že se, že se, mají-li se dostat ke křesťanství, tak já to nezařídím, ani tomu nemůžu zabránit. Tak se vůbec neberu jako prostředník, v tomto slova smyslu. Beru se jako prostředník, který má pomoci zprostředkovávat hodnoty, a ty právě jsou, ty jsou v kostelích na celém světě. A tady u nás ještě je to teda o tu přidanou, přidanou hodnotu vlastně toho Václava.

T: Myslíte, že to poutní místo má jenom lokální význam, nebo i nějakej regionální, nadregionální?

R: V žádném případě ne. To je to, co jsem řekla. Tak prostě Václav je národní a Panna Maria je univerzální. A tím, že je to, tím že je to blízko Prahy, tak to, vlastně takové to silné působení na smys, na všechny smysly, které je na návštěvníka Prahy, tak mnohem snáze třeba něco přehlédnete, nebo jste tak jakoby syt toho, žejo. Protože těch kostelů je tam hodně, pak taky do řady kostelů se ani nemůže vstoupit, což je škoda, ale tady musíte skutečně jako vyputovat, takže musíte prostě aspoň těch dvacet kilometrů, musíte projít. A jestliže někam jdu, tak si řeknu proč tam jdu. A někteří tam jdou proto, jenom že prostě chtějí vidět místo, kde byl zavražděn kníže Václav, a někteří tam jdou proto, že chtějí vidět Palladium. No ale vždycky se dostávají do těch prostor, no a tam už, co jako s nimi, teda co v tom prostoru, z toho prostoru oni si vezmou, tak to už je samozřejmě na nich, ale musí jim být ty prostory otevírány, to je prostě jako moje taková vysloveně, to si beru jako úkol a snažím se ho už deset let teda plnit, alespoň aby, alespoň aby bylo otevřeno o víkendech a aby bylo otevřeno vždy, když o to požádají školy, nebo nějaké skupiny. Protože bez toho, že kostely budou otevřené, teď nechci říct, se neobrátí lidé ke křesťanství, ale oni se totiž potřebujou obrátit vůbec i ke všem pozitivním pokladům, které vlastně jsou právě v těch kostelích uchované, a které se hodně jako zničily v jiných prostorách. Ve srovnání třeba zámků, zámek a kostel, je jako z hlediska turistického ruchu, pro mě, v tom je jednoznačný rozdíl. Zámek vlastně pokud nejdete přímo do Štenberka, kde bydlí teda ten komu to patří a kdo Vás tam vlastně jako pouští, ale stejně Vás nepouští na návštěvu. On Vás, stejně jsou ty prostory prostě oddělené, takže je prostor expozice a díváme se na to, jako že to je muzeum, že uchovává se tam něco, jak to bylo dřív a je to obraz, jak to bylo dřív. Je to nesmírně cenné. Ale kostel je, v sobě spojuje to, jak to bylo dřív, pakliže je to kostel typu, jako je ve Staré Boleslavi, to znamená jeden z jedenáctého století, kolik máme bazilik z jedenáctého století, svatý Kliment tam bezpečně stál už v desátém

století a původní ten Kosma a Damián, tak byl v desátém století, no a pak máme raně barokní a vrcholně barokní chrám té Panny Marie, takže tam tu minulost, pro návštěvníka, který chce studovat minulost, je to uplně úžasné, ale navíc on skutečně vstupuje do prostoru, a nejenom při tom když je noc kostelů, do prostoru, kde jeho spoluobyvatelé, spoluobčané prožívají výraznou část svého vlastního života. A vlastně tu duchovní rovinu, kterou každý věřící prožívá jak v soukromí, ale, ale tu vlastně výraznější, výrazněji to prožívá v tom kostele, takže tam skutečně návštěvník vstupuje někam, kde teda si ho pouštíte do bytu, pouštíte si ho vlastně tam, kde ti věřící prožívají ty nejintimnější chvíle, tam kam věřící chodí, když je, zejména teda u té římskokatolické církve, proto si, a to jsou, aby ty kostely ve Staré Boleslavi logicky, tak kde lidé chodí se, k takzvané svátosti smíření, to znamená, oni tam chodí provádět určitou duchovní očistu, takzvaná zpověď, žejo, čili Vy tam skutečně jdete, ten prostor v sobě má pláč, že někoho oplakáváte, prosíte, má v sobě to, že jste se tam vzali, že prostě když se Vám narodí dítě, tak ho tam přinesete a to dítě je tam pokřtěno, a pak jsou tam tisíce a tisíce vlastně vyřčených bolestí, které ten člověk po staletí svěřoval teda prostřednictvím kněze Bohu, a to je, ty zpovědi, a zase staletí takových těch, toho rozhřešení, těch okamžiků, které, které umí ocenit teda člověk věřící, ten okamžik takového toho vlastně jako smíření, jo. To není, že prostě si zaplatíte a dostanete odpustky, ne, vy prostě tím, že to řeknete, že zformuluji-li chybu, jestliže zformuluji problém a jsem si ho vědom, no tak to už je půlka, půl cesty k nápravě. A to tam vlastně ti věřící, dělají. Zatímco ostatní berou antidepresiva, tak, tak prostě věřící jde to tam říct. Ale zároveň je tam ten pozitivní, protože je tam teda vždycky součástí toho, té svátosti smíření, té zpovědi, je součástí to rozhřešení, tak, tak jsou tam i ty světlé, jo. Takže je tam ten pláč, ty problémy, ale i ty světlé okamžiky té nesmírné úlevy, jo. A tím vším je prostě ten prostor naplněn, na to, znovu říkám, na to člověk ani nemusí být věřící, ale všichni víme, že jsou prostě prostory, které jsou duchem, duchovně nějak naplněné, žejo. V antice se tomu říkalo, že tam je genius loci, že tam je ochranný dům, duch toho místa, tak a to prostě ty kostely jsou no a to jsou všechny, oba, oba dva teda, teda vlastně tři národní kulturní památky, které jsou ve Staré Boleslavi. Takže tím chci říct, že skutečně návštěvník, která vstoupí do kostela, vstupuje do intimity dnes žité víry, jo. To je právě ten rozdíl, já strašně mám ráda zámky a hrady, a tak dále, i muzea, to je samozřejmě pravda, ale tam, tam dnes nikdo ten svůj život neprožívá. Zatímco v těch kostelích ano. V neděli tam byl někdo, kdo plakal, den před Vámi, když vy tam přijdete jako zvědavý návštěvník, tam byl někdo, kdo prostě se svěřuje se svými bolestmi, tak to je prostě uplně úžasné, čili skutečně jako návštěvník vstupuje do intimity toho duchovní, té duchovní sféry naší společnosti se dá říct. Proto je důležité, aby ty kostely byly otevřeny. A já věřím pevně, že člověk, kterej běží, v našem třeba, ve velikosti našeho města a v Praze uplně, že prostě je nesmírně důležitý, aby se, když se zastavíme na kafe, když se chceme zastavit, nebo si otevřeme noutbuk [*notebook*], ale když si člověk sedne na deset minut do jakéhokoliv kostela, vůbec nemusí bejt věřící, to je prostě terapie, uplně úžasná jako. V dnešním vystresovaném světě. A to zatím se, teda tady na tom poutním místě, zatím se nepodařilo získat prostředky na to, abychom mohli mít kostel, aspoň jeden z těch kostelů otevřený, prostě každý den, třeba od desíti do čtyřech, od desíti do pěti, na to bohužel ty finanční prostředky nemáme. To je proto, proto taky jsme v roce dvatisícedevět založili Matici staroboleslavskou, která, která zaprvé teda spojuje lidi, teď vlastně se dá říct, že s Vámi mluvím teda jako předseda Matice staroboleslavské, ono takovým tím impulsem byla návštěva Svatého otce, papeže Benedikta šestnáctého ve Staré Boleslavi, a řekli jsme si, že prostě, ano, my jsme těch pár lidí, ale to není omezeno jenom tady na komunitu, ale jsou tam lidé třeba z celých Čech, jo, není nás málo, není nás, teda promiňte, není nás moc, je to opravdu jenom několik desítek lidí, ale jsou to lidé, kteří řeknou, ano, já chci tomu poutnímu místu pomoci. A teď je nezbytné, vlastně jsme určitou, malý úkol teda plníme, ale je potřeba abychom teda pokračovali v tom dál, a na to potřebujeme, skutečně teda od členů Matice získat trošičku aspoň finanční prostředky, které skutečně jsou teda jenom na to, my zatím, dostali jsme několikrát dotaci, ale maličkou, a vždycky to jde jenom na vlastně lidi, kteří umožňují ostatním, aby mohli vstoupit do kostela. Ten kostel hlídají a prostě

provádějí tam. Tak to je takový úkol, který si myslím, že eště je poutním místo velmi dlužno. No a pak, potom je tam teda nezbytné, a to poutní místo ve Staré Boleslavi nemá a rozhodně si to nezaslouží, vzhledem k té své důležitosti, že tam není právě žádné zázemí, když třeba přijede nějaká skupina, aby nejen věděla, že se může někde najíst, ale že si tam může třeba udělat nějaký seminář, že se třeba tam dá to spojit, jako prožít tam třeba i dva dny. A o to teď, teď právě jsem teda předložila, právě církvi takový jako malý projekt, který by, jeden z nejobyčejnějších objektů, které tam církev má, ale je k tomu uplně stvořený, tak snad, snad se do budoucna přetvoří v opravdu takové jako zázemí, uplně jednoduché. My nesmíme, nesmíme přemýšlet o nějakých bombastických věcech, opravdu jednoduchoučké a já sem teda si dovolila navrhnout, i aby to bylo spojené i se sociálními projekty, takže třeba, když by tam bylo občerstvení, tak zpracováváme projekt na sociální kavárnu. Jo, aby každý, každý, každou věcí, kterou tam děláme, jsme zároveň někomu pomohli. Přitom, že teda bychom se snažili otevřít to poutní místo, tak zároveň, abychom neustále jako pomáhali, protože to si myslím, že je přesně v duchu, nejen toho svatého Václava, který tam je. No a teď, to jsem teda asi zapomněla říct, že vlastně se nám to tady ztrojilo, protože od doby, kdy byl, kdy došlo k blahoslavení posledního českého krále Karla prvního, tak shodou okolností, já nevím, jestli je to shodou okolností, ale ne, je to prostě logika toho místa zase, právě tady v Brandýse, Boleslavi vznikla první skupinka lidí, která, která vlastně se radovala, že ten poslední český král byl, byl blahoslaven. A to z toho prostého důvodu, že tady od doby, kdy on tady žil, tady žila v tradicích, třeba já jsem měla pratetičku, která mu recitovala básně, tady když se zeptáte prostě lidí, tak jako je hodně, hodně lidí, kteří od svých předků mohou, mají prostě očité svědectví. On tady byl opravdu teda milován, a teď je to takové jako krásné, že to město, kde on byl milován, které on strašně miloval, tak zažilo, nejdřív sem přišel jako vojáček, potom arcivévoda, žejo, a pak jako když sem přijel poprvé na návštěvu jako císař, tak to město se strašně radovalo. A když byl blahoslaven, tak se už radovalo jenom strašně malá skupinka, ale přesto tahle ta skupinka ví, že ten, můžeme-li říci kult, ale spíš bych řekla vzor, který je velmi reálný, to není zobrazený vzor, ale reálný vzor panovníka, který, jakým byl ten císař Karel první, sem zase do Boleslavi patří, protože on byl uplně, kdyby mluvil se svatým Václavem, tak to bylo uplně to samé. Karel první jako, jako první iniciátor určitého ministerstva pro sociální věci, no tak, co jsou to ty vdovy a sirotci, žejo. To je uplně, uplně prostě stejné, to jeho sociální cítění bylo možná na jeho, jistě v jeho společenských vrstvách až jako hodně, hodně silné. Ale, ale on přesně vnímal, jako znamení doby, jako Marie Terezie věděla a Josef druhý, že jejich národy se mohou rozvíjet jedině skrze vzdělanost, tak prostě propagovali školy a tak dále, tak ten Karel zase cítil, že na prahu toho dvacátého století se na nás řítí katastrofa, a to katastrofa v oblasti sociální, kterou zneužijí nějaké ideologie. A v roce dvatisícetřináct jsme na tom uplně stejně. Jsme na tom uplně stejně. Teď se zase musíme, takže on je pro, a to je jeden reálný vzor. No a pak je druhý vzor, který jsme zase, zase jako se vracíme k těm kultům ve Staré Boleslavi a to, že blahoslavený Karel je vysloveně, nemůžeme ho nevnímat bez jeho manželky Zity, nemůžeme ho vnímat bez jeho manželky Zity, a bez toho společenství dětí, které prostě nikdy nepřestaly vytvářet rodinu, i když Karel zemřel, čili on je vzorem, prostě oni jsou vzorem rodiny jo, což to jsou přesně ohrožené druhy, že jo v dnešní společnosti. Takže sociální cítění a, a podpora rodiny, to je prostě zase něco, co může zářit z té Staré Boleslavi, no. Proto já opravdu možná vypadám, jako že jsem fanatická, ale já vím, že máme jenom skromné možnosti vysloveně, ale zároveň jsem přesvědčená, že člověk, a v tom souhlasím, že nepotřebuje velkou pompu, ale potřebuje prostě se, trošku jako duchovně zklidnit a uspořádat, a zklidní se jenom tehdy, každý člověk se zklidní jenom tehdy, když má někde nějakou jako jistotu. A tu jistotu může najít i přes nějaké hodnoty, jo. No a to tam všechno je. Prostě proto je tam prostor uplně krásný. No ale to jak vidíte, trošičku právě přesahuje jenom tu návštěvu kostela, tam prostě by dobrým doplněním bylo a vedle kostela Panny Marie je takový objekt, který patří církvi, kde je poměrně velký sál i prostor pro nějaké i menší semináře, a právě kdyby tam byla ta sociální kavárna, která by zabezpečovala prosté, obyčejné, prostě občerstvení, a zároveň by se tím pomohlo teda lidem třeba registrovaným na úřadu

práce, nebo maminkám, které mají postižené dítě a nemohou jít na plný úvazek do práce, tak je ten projekt sociální kavárna myšlen. Dokonce jsme tam i uvažovali o možná společné, o dalším projektu společná kancelář. To je zase taky podobné, jo tak, na to by tam byl prostor také, čili vlastně on člověk, když tady pomáhá tomu poutnímu místu, tak pomáhá sobě a to poutní místo může pomáhat jenom tehdy, když bude, tomu teda o tom jsem přesvědčená, když bude vlastně se opravdu zabývat projekty sociálními. Tady jako strážíme největší kulturní hodnoty historické a tak dále, ale zároveň vedle toho prostě to. Nesmí to být tak, že já přijdu do Staré Boleslavi a budu v kráse, to je samozřejmě, tak byly kostely myšleny, že jo, že chudý člověk, se alespoň na chvilku povznese, jo. Ale zároveň z toho povznesení by měl být otevřený k tomu, že druhým bude pomáhat. To a myslím, že sociálního cítění u nás taky uplně dost nemáme, protože tady je sociální cítění zase vždycky, nebo velmi často politicky zneužíváno, prostě, jo, dělá se z toho jako vlastně. No politický program to být musí, že jo, pro politiky, to jestliže nebude, tak je to samozřejmě katastrofa, ale ne to zneužívat, musí to být opravdu, že to je teda srdcem, a to si myslím, že sociální cítění by měli mít lidé ve všech politických stranách no.

T: Dá se říct, že to poutní místo je symbol regionu?

R: No, když jsem mluvila na začátku, že je Svatá Hora symbolem Příbramska, tak...Víte, že bych řekla, že ne? Že se nedá říct, že je symbolem Prahy, regionu. Je symbolem tohoto města. Je někdy až komické, že jsou lidé, kteří znají Starou Boleslav a netuší nic o Brandýse nad Labem, a naopak

T: Přitom je to jedno město.

R: Jo, to je teda velice, velice jako zajímavé. takže symbolem města určitě je protože jakákoliv radnice tady ví, že prostě jsou tady dva, dvě věci, a to je zámek, a kostely, ale jinak si... Já bych řekla, že prostě Stará Boleslav je takový nějaký prstenec, který je kolem Prahy. Je součástí určitého prstence, kolem Prahy. Právě když bychom vzali tu Příbram, jo, tak si myslím, že takto bychom to měli spíš vnímat.

T: A jaký je vztah těch obyvatel toho regionu k tomu poutnímu místu?

R: Je to zvláštní. Když řeknu uplně v nejširším slova smyslu, tak region jako dnes, to znamená kraj, v podstatě vůbec nevnímá důležitost toho poutního místa. Každý, ve Středočeském kraji se neustále mluví o Kutné Hoře. A v podstatě jako kdyby tady nějaké žádné jiné centrum nebylo, a je to zvláštní, že ať byl, teď po sametové revoluci, ať byl hejtmanem kdokoli, tak nikdo nevnímal Starou Boleslav jako, jako důležitou, jo. Je to, možná, že to pro tu Starou Boleslav. Víte, ona Stará Boleslav by nikdy neměla být, to jsem přesvědčena, by nikdy neměla být uplně turistickym. Prostě bylo by hrozné, aby se stalo z Panny Marie to, co je v Barboře, třeba ve svaté Barboře a tak. Ale spíš, spíš takovou tou jako lehkou podporou, to si myslím, že by to teda chtěla. Čili řekla bych, že v rámci Středočeského kraje je Stará Boleslav a poutní místo ve Staré Boleslavi absolutně podceňováno, jo? V rámci, a teď, teď si řekněme jako, co jako region, místní komunita, se, když je někde jinde, tím chlubí, když ovšem je Národní svatováclavská pouť, tak mnozí ze Staré Boleslavi řeknou, že radši odjedou, aby, protože tam bude spousta lidí, a potom řeknou, potom tíž lidé řeknou, že nepodporuje město podnikání a drobné živnostníky ve Staré Boleslavi. Takže dnešní staroboleslavští si myslím, že Starou Boleslav nechápu, protože Stará, když byla, protože když to byla dvě města ještě, tak Stará Boleslav vlastně žila tak, že to byla zemědělská oblast, která byla bohatá, žejo, takže ti lidé žili takhle, a pak žili vlastně z toho, že poskytovali služby tomu poutnímu místu, nabízeli nějaká služby v rámci toho poutního místa. A v současné době, to nechci být nějak jako super kritická, ale když se blíží Národní svatováclavská pouť, tak my máme přímo problém přemlouvat například majitele restaurací, aby otevřeli o něco dřív a aby nechali. Dokonce se stane, že teď třeba můžete být svědkem, ono to není jenom Národní svatováclavská pouť, ale jsou to takzvané slavnosti Palladia, které budou teď osmnáctého srpna, je to vždycky nejbližší neděle ke svátku Nanebevzetí Panny Marie, no a prostě restaurace mají zavřeno. Ačkoli jo, a pak řeknou, že se nepodporuje podnikání, to mě, to mě připadá uplně neuvěřitelné. Člověk by si představoval, tak jak to právě bylo, že, že prostě se ptají, jestli náhodou nepřijedou nějaký

poutníci, a každý kdo má někde nějakou komůrku, tak jí nabízí jako, jako prostě k ubytování, jo, že se prostě vše, to je, je to teda velice, velice zvláštní. Takže boleslavští se opravdu chovají dost, dost macešsky si myslím. No tak ostatně já jsem z Brandýsa třeba. Ale, ale ono je to trošku tak, že my sme, my kteří jsme věřící a vyrůstali jsme v Brandýse, tak my jsem prostě si připadali, že sme uplně, že to je uplně luxus, protože my máme v Brandýse nějaký kostel, do kterého chodíme, tady prostě je farnost, ale my přejdeme most a jsme na poutním místě, kam jiní choději prostě z daleka, kam chodili pěšky, žejo, a tak, a stále se obnovují tradice některých, některých tedy měst, že sem skutečně teda chodívají, že se vědělo, že sem každý rok chodili a tak, takže ti poutníci sem chodí. A my sme, my sme to tak jako vnímali, jako poutní místo, tudíž to opravdu máme. Prostě já odmalinka mám tendenci bránit, chránit a snažit se něco pomáhat tomu poutnímu místu, ale snad to vědí, snad to cítí víc ti, kteří tam nežijí, jo, a místní obyvatelé, prostě často řeknou, mě obtěžuje, že jeden den je zavřeno, není průjezdná třeba silnice, já radši odjedu. Třeba co bylo, když měl přijet Svatý otec, to bylo uplně, jak nás to omezí? No jiný, prostě ve světě ta poutní místa z toho žijí, každej má prostě malinkej stáneček, každej něco prostě prodává, jo. Tady to je teda zvláštní no, ale to je tak, že není doma nikdo prorokem. Čili to je k tomu, jestli je to symbol, no.

T: No, vlastně to jste asi teďko odpověděla, já jsme se chtěla zeptat, jestli je to poutní místo symbolem a chloubou obce, anebo je to spíš

R: Je, když chceme, když chceme někde jako řikat, co tam máme, tak to všichni řikáme. To jsem. Takhle, abych nekřivdila. Je skutečně pravda, že za tu dobu mé zkušenosti, já jsem, než jsem vytvořila ten program Tajemství chrámů, tak jsem prostě prachobyčejně sebrala pár lidí a i studenty z gymnázia, kteří byli ochotni naučit se tolik informací o kostelích, aby tam mohli provádět, a dokonce jsem organizovala pro farnost, tehdy ještě tam byla jediná duchovní správa, že jsme prostě vybírali vstupné, a prostě tak, aby bylo otevřeno. Díky, díky jednotlivým akcím, a díky teda asi i tomuhle tomu programu se přestali bát, ono když se něco jmenuje Tajemství chrámů, tak tam jdou i školy, jo, protože naše město není rozhodně městem, které by inklinovalo k tomu být věřící. Tady je, to je velmi ateistické město. A, ale tohle to, protože jsem jako pedagog, to jako i tak, udělala tak, že jsem naznačila, kam se to hodí do rámcově vzdělávacího programu a tak, no takže, takže vlastně díky tomu snad většina dětí se školou už v kostele byla. Díky Noci kostelů, díky takovým jako zvláštním nárazovým akcím i hodně občanů Brandýsa v kostele byla. Rozhodně je to teda nesrovnatelně víc, než bylo třeba před deseti lety. Jo, to prostě, ti lidé vůbec to vlastní místo neznali. Ale i tak, kdybyste se zeptala třeba studentů na gymnáziu, tak by velmi koktali, když by Vám měli vyprávět o poutním místě, jo. Pořád si myslím, že to ještě, že tu ještě veliké rezervy jsou. Tady je totiž...vlastně teď jak je to tady demografické složení, tak si myslím, že tady je hodně málo patriotismu. Že i vůbec i lidé, kteří zde žijí, tak jsou velmi málo jako patrioti. Oni požadují, aby samospráva a tak, aby služby tady fungovaly. Protože oni někde pracují, pak se vrátí z práce a teď tady chtěj, aby to tady všechno fungovalo, ale že by měli pocit jako opravdu patriotismu vůči tomu svému městu, to je úplně, to je vysloveně jako snížené. Tady, tady to povědomí je myslím si. A ono to souvisí s tím, že když o ničem nic nevím, tak to je ale na tom stejně tak i zámek, jo, to prostě je. Lepší, za posledních řekla bych ne deset let, ale řekněme takových pět let, si myslím, že nastal skok. Jo, protože, protože je to tak, že někdo z venku Vám ukáže. Jo, někdo z venku řekne, já jsem tam byl a tam to bylo krásný, a ty to nevíš? No a tak, takže se ti lidé jdou také podívat.

T: Jaký je vztah těch místních obyvatel k tomu poutnímu místu?

R: Tak to už jsem, to už jsem víceméně řekla. Já jsem přesvědčená, že když jsou někde jinde, tak říkají, máme tam poutní místo. A když jsou tady...tak je to taková...myslím, že by za něj asi nijak příliš nebojovali. Ale ono pozor, kdybyste se zeptala v Příbrami, ptala jste se v Příbrami?

T: Ne.

R: Já si myslím, že to bude to samý. Poutní místo je totiž právě pro to poutní místo, že má tu přidanou hodnotu, že tam musíte dojít. Jo, to je prostě, to tak je. To je určitě, tady to je to, o čem jsem mluvila před chvílí, to je řekněme ekonomická hloupost toho obyvatelstva, že se nesnaží využít potenciál toho poutního místa. Ale z hlediska nějakého takového duchovního,

nebo tak, tak poutní místo právě...poutní místa...vždycky jsou cennější pro někoho, kdo tam musí dojít, a potom je další aspekt, teď když se bavíme jako, bavíte se teda s věřícím, nebo s člověkem, který se snaží mít větší vhled do té řekněme spirituální stránky toho místa, tak poutní místa přitahují logicky i řekněme určité typy, řekněme extrémně věřících, jo. Takže mezi poutníky se samozřejmě vyskytují lidé, kteří se od rána do večera modlí, růženec, jsou to extrémní i třeba jako vizi, mají pocit, že mají nějakou soukromé, soukromou vidi, soukromá vidění a tak. A to samozřejmě může i některé, řekněme takové ty civilněji věřící, může to maličko odrazovat, ale to je, to je prostě zákonitost toho poutního místa. Protože ta spiritualita, ta, to jako duchovno je tam jako sil, silné, že ti lidé samozřejmě to, jdou tam a teď jako očekávají naplnění toho, a zároveň jeli někde nějaká, nějaký velký zdroj, teď to řeknu zas technicky, řekněme velký zdroj pozitivní energie, tak se uplně slítávají na tu energii negativní, to je prostě jak Výrovka, to skutečně, to skutečně tak je. Takže když to někdy tak jako promýšlím, třeba a povídáme se spolu s příznivci toho poutního místa, tak si říkáme, no ono to má logiku, ono vlastně všechno to co je, řekněme negativní vůči tomu poutnímu místu, dokazuje, jak to překáží, jak, jak prostě ateistům to prostě překáží, že jo. V době kdy, když v roce devatenácsetpadesát vyhnali poslední řád, který tam byl redemptoristy, tak prostě, jako oni museli to Palladium odvýst. Ačkoli to je právě úžasné je, jak člověk, který deklaruje svůj vlastní ateismus, strašně chce zlikvidovat ty posvátné předměty a to posvátné místo, a já si vždycky říkám, vy tomu asi věříte. Jo, protože přece jinak kdybych se tomu, když to neni, tak se toho nemusím bát, ale vždycky to bylo jako hrozně takové důležité. Už od té třicetileté války, kdy ti sasové tam prostě museli běžet, a museli to Palladium vzít a odvýst ho, jo. To je prostě zvláštní. A je to jedno, jestli to byli teda komunisté a dnešní ateisté samozřejmě si to taky berou jako hodně, hodně je to pro ně takové. Ale na druhou stranu zase a to je důraz, to bych chtěla zdůraznit u tohoto poutního místa, že tohle to poutní místo jsou schopni, ne jako, nechovají se k tomu jako poutníci, ale právě přijmout i ateisté, ale lidé, kteří mají úctu k naší národní historii. Takže zároveň ještě vzhledem řekněme, totálně sekularizované společnosti, kde převládají ateisté, tak právě ten svatý Václav může tvořit trošičku jako most. Jo, to asi může vytvořit víc, ten svatý Václav. Ale na druhou stranu, jak jsem předtím o tom mluvila tak si myslím, že ještě velkou rezervu má i ten kult Panny Marie. V tom smyslu jak jsem o něm mluvila. Mně, zdá se mi škoda, že se to dosud jako takhle neuchopilo, ale... já teda to už několik let promýšlím, tak to ja takový jako další asi projekt, který bych ráda, ráda jako nabídla, protože, já za sebe jsem člověk, který nemá rád...emancipaci v tom duchu, jako že budou někde kvóty, kolik tam musí být žen a takový. Mně se zdá, že to je, že se bere ženám ženství, jo. Emancipace je v tom ve vašem vnitřním sebevědomí a v tom, že jste tak dobrá, že si vás všimli, ale to si všimli i Marie Sklodovské Kirí, žejo, jo to prostě, není to už pravda, že v západní civilizaci musí se jako. Jo, jsou civilizace, to třeba máme zkušenost s poutníci, když nám vyprávější, protože Palladium neni, neni známe jenom tady, ale je třeba velmi známe na Filipínách. Filipíny jsou hodně katolická země, a já jsem měla možnost tady přijmout a pobýt celý den s představenou...paulín, řádu paulínek právě na Filipínách, a ta řikala, no my máme Palladium, no samozřejmě. Jo to prostě uplně úžasné. Protože to někdy někdo nějaký misionář to tam dovezl a oni tam prostě uctívají, takže pro mi bylo uplně úžasné, že mohla vidět Palladium, jo, tak, tak to je...no a tam s nimi, když jsme mluvili, s nimi když jsem mluvila, no tak ta prostě popisuje třeba prostě v Indii, že jo a tak situaci, kde se skutečně musí bojovat za rovnoprávnost žen, jo. Ale není to v euroamerické civilizaci, kultuře, to si myslím, že ten problém to vůbec není. Ta, ta...ta emancipace spočívá přesně v tom, co udělala ta Panna Maria, že ona přijala tu službu, jo, ona, ona si troufala a měla to sebevědomí tu službu přijmout. V tom spočívá emancipace, si myslím, žen. Nejen že teda přijmete tu službu, ale i to, že přijmete to, že zkrátka ten Váš pohled je trošku jiný než pohled muže. Emancipace nemůže vést k tomu, že z žen se stanou chlapi, že jo. Což mně někdy tak jako připadá. A proto právě ta Panna Maria je jako uplně bezvadný zase, jako je to taky vzor, jo. To, to je.

T: Jaký myslíte, že má to poutní místo význam pro ty místní obyvatele?
R: No mohlo by mít, jak říkám, mohlo by mít mnohem větší, jako v podstatě turisticky. Myslím si, že jenom tohle. Že to nejpodstatnější je, aby to vnímali jako příležitost, že díky...čím větší počet návštěvníků bude navštěvovat poutní místo, tak může také spotřebovávat, nakupovat služby ve Staré Boleslavi. To si myslím, že to je to důležité.
T: Myslíte, že těm lidem, co tady žijou, tak je jako lhostejný, co se s tím místem děje, nebo se o to nějak zajímaj?
R: Tam asi....je asi těžko říct. Tak věřícím rozhodně ne. Věřící teď jsou v takovém jako už několikaletém, řekněme traumatu, protože...ani, když se za pana kardinála Tomáška v osumašedesátém roce, který vlastně, vy, vy, vydoloval od komunistů Palladium, originál, tak v současné době, kdy teda teoreticky máme naprostou náboženskou svobodu a všechno možné, tak Palladium tady není. Originál Palladia ve Staré Boleslavi není. A to věřící vnímají tedy velmi...ona je tam, v trezoru je...V kostele můžete vidět několik kopií, jo, teda zejména na hlavním oltáři, to je kopie. A pak je v trezoru kopie, která se vždycky už od třicetileté války používala, jako, jako teda kopie, a ta je právě adjustovaná v tom rámu, který se, který se vykazu, ukazuje teda při, nebo ukazuje se při bohoslužbách a za tím sem chodí poutníci. To je jako, o tom nikdo nic....jako k tomu žádná diskuze není. Ale pak existuje ještě trezorová místnost, v které bylo uloženo, v které byl uložen originál Palladia, který je nejpozději z osumdesátých let čtrnáctého století, a ten originál tady teď není, a to samozřejmě poutníci, poutníci nechtějí, aby originál byl vystavován, jo, věřící poutníci, ale nesou velmi těžce, že tady neni. Což, a to je asi sedm let, šest let to tady neni. Takže to je takové naše jako, úsilí věřících je, aby se vrátilo Palladium do trezorové místnosti tam, kde, jak je v motlitbě, si vybrala Panna Maria místo své úcty, a tak dále, a takže si prostě myslí, že tam být mělo. Věděli to naši předkové, že Palladium prostě má být ve Staré Boleslavi. Takže to jeden takový...kolem toho se dokáží opravdu věřící teda velmi shromáždit. No a potom bylo velkým takovým jako nadechnutím pro věřící, když se podařilo...vlastně udělat program návštěvy Svatého otce, takže součástí byla i Mše svatá ve Staré Boleslavi, tak to si myslím, že byla...pak také věřící samozřejmě, teda nebo věřící i něvěřící jsou rádi, že je Boleslavské náměstí prostě hodinu vlastně v televizi, žejo. Když je Národní svatováclavská pouť, že sem přijde, přijel opakovaně prezident, který, jo, který by sem normálně nepřijel, že prostě sem přijedou politikové. Pak co je teda takový jako cit a to vnímá, to komunita vnímá teda uplně úžasně, doufám, že ta tradice se nepřeruší rozhodnutím pražského arcibiskupa, a to, když se v předvečer Národní svatováclavské pouti přiváží relikvie svatého Václava, tak to je, to je teda silný okamžik, a to je okamžik silný teda pro naši tady pro komunitu, protože lidí si opravdu už, ale to nějak už jako bylo spontánně, oni už tam čekají hodinu před tím a mají kytičku a tu pokládají teda na tu schránu, a to si myslím, že v tu chvíli, v tu chvíli je boleslavák, brandejšťák opravdu hrdý, protože zam, jo, to co je, přijede to v doprovodu prostě hradní stráže. To nevím teď, jak to všechno bude, s novým panem prezidentem, protože ten se vyjádřil velmi negativně. O svatém Václavovi řekl, že to byl kolaborant a, a tak, a tomu teda asi nemůžeme zapomenout samozřejmě. Tak, protože to je takovej ten Zdeňka Nejedlého pojetí, žejo, že platil tributum pácis, které si platili všechny země, to byla forma mezinárodních smluv, ale zkrátka, no tak to sem teda na to moc zvědavá. Samozřejmě pro, pro místní obyvatelstvo, je velmi takové, jako když třeba tady opakovaně vystoupil v závěru Mše svaté pan prezident, takže na to reagovali věřící, jako že to je negativní, že nemá vystupovat při, při Mši svaté. Já jsem říkala, že tam vystupuje v době teda, kdy jsou ohlášky, to znamená, že se řiká bude fotbal farní, nebo jo, jo, je to před požehnáním, je takový okamžik v rámci liturgie, je před požehnáním, které je teda už závěr, má, je jedním z vrcholů Mše svaté, tak je takový jako okamžik civilní, kdy se řekne, musí se opravit, a sbirka, vybralo se tolik a tolik, tak tenhle okamžik byl vyhrazen prezidentovi, dvakrát, aby promluvil. Po oboukrát tady promluvil dobře, tak on jako se cítí, že Václav, žejo a tak. No a nedovedu si vůbec představit, jak my věřící teda přijmeme přítomnost nového pana prezidenta, protože to jako všichni. No to vůbec, o tom se nechci teda, to uvidíte. To budete mít jako dodatek ke své práci, já nevim, prostě, to je jako něco strašně, strašně nepříjemného,

že jo. Zvlášť proto, že teda musím říct, že už, že v naší společnosti začíná být realita to, že jsou napadáni lidé za to, že jsou křesťané a za to, že jsou katolíci. Trošku to nastartovaly, tohle to částečné majetkové vyrovnání s církvemi a prostě už to slyšíme. My už teda svým dětem říkáme, připravte se na to, že muže dojít k tomu, že budeme, že budeme jako pronásledovaní. Protože prostě věřící člověk se nepoddá režimu, žejo, nějak nepoddá se nikdy světské totalitě. On nedělá revoluci, ale nepoddá se. Nic, to už starověk věděl vždycky, ty můžeš zabrat území, můžeš z toho člověka udělat nevolníka, ale musíš vzít jeho duši, aby si ho měl, abys, aby byl tvůj, žejo. To, to asi znáte a to prostě křesťanovu duši těžko vezmete, žejo. No takže, takže si myslím, že Stará Boleslav možná sehraje i takovouhle....i takovouhle roli, protože nesmíme zapomínat, že opravdu sem to mají strašně blízko všichni z Prahy, a je to takové to hned, co Vás napadne. My to i od těch pražáků víme, jo, že, oni říkají chci někam jako, kde můžu jít nejblíž do klidu, nebo, nebo někam jako, abych věděl, že du teda do duchovního prostoru, tak to je prostě ta Stará Boleslav. Z Černého Mostu je to tady prostě deset minut, žejo, i čtvrt hodiny. Tak asi to neřeklo opravdu poslední, poslední slovo, no.

T: Znamenalo to něco pro obec, když to bylo vyhlášeno národní kulturní památkou?

R: Když, když všechny tři kostely byly vyhlášené národními kulturními památkami, no tak to znamenalo to, že se, že se prostě v turistických, v...obec na to reagovala, samozřejmě teda spíš ti, kteří dbají o to aby se obec trošku jako propagovala, no tak samozřejmě to uplně jinak zní. Já, i když provádím věřící, tak vždycky řeknu, jsou to národní kulturní památky, jo. A prostě kresby ve svatém Klimentu jsou unikátní, zřejmě jsou nejstarší v české kotlině, nástěnné, nástěnné malby, bazilika svatého Václava je národní kulturní památka a je prostě, teď se prokázalo, že skutečně ta celá bazilika je skutečně z toho jedenáctého století, že ta dispozice stavební, je opravdu z jedenáctého století takhle velká, a to my si samozřejmě řekneme, a v té době chrám svatého Víta byl ještě rotunda, a my už jsme tady prostě měli koncept trojlodní baziliky, byť nedodělané. Jo, takže to jsou takové...a tím, že řeknete, že to je národní kulturní památka, tak je to prostě, je na tom razítko, jo, no. To určitě je pozitivní velmi.

T: A změnilo se tím teda něco, když to bylo takhle vyhlášený tou památkou, třeba toho města, nebo těch obyvatel?

R: No určitě je to vedení města, určitě to vždycky registrovalo vedení města. No a ti, kteří a ti obyvatelé, kteří tam přijdou,, no a taky, je to tak pořád to, co jsme říkala. Takže myslím si, že většina obyvatel to ví, že ti kteří někdy v kostele byli, tak to vědí, že to je národní kulturní památka, a že pro ně to teda něco znamená.

T: Přináší to poutní místo něco obci?

R: No přináší to určitě to, že no z hlediska turistického ruchu zcela určitě, i když řikám, jsou tam rezervy, protože, v tu chvíli máte o jeden důvod víc, když se jedete vykoupat na Lhotu nebo do nedalekých jezer, žejo, tak prostě máte o důvod víc, kdyby náhodou nebylo krásně, tak půjdeme do kostelů, kdyby náhodou nebylo, a je to výborný kontrapunkt, proti, ne proti, ale vedle zámku. Takže prostě turista, když pojede jenom za jedním cílem, tak váhá, ale když tam má ty cíle dva, no tak to je prostě uplně, to je uplně nesrovnatelné. No a v podstatě...těžko, těžko vyčíslitelná hodnota z hlediska rozpočtu obce je, jsou ty přímé přenosy. Protože jako zaplatit, to by město vůbec si nezaplatilo, žejo. Jo a teď tam je stokrát o Starý Boleslavi, sto záběrů, prostě to je uplně, to jako, ta skupina lidí a protože vím, protože teda tak jako i do té skupiny tak trošku patřím, žejo, prostě jako, co ta skupina lidí udělala pro, jako i finančně, pro propagaci tohoto města se vůbec nedá, těžko prostě někdo asi uzná, ale my to neděláme pro to, aby se nám děkovalo, jo, ale to je teda obrovské. No a pak, pak s tím souvisejí další věci, že, že když my řekneme, že máme na ministerstvu kultury, podpoří náš třeba vzděl, tedleten vzdělávací program, no tak já jsem třeba to ani nevěděla, ale ozvali se mi například z olomoucké arcidiecéze, že hledají nějakou jako inovaci pro program na Noc kostelů, a že slyšeli, že, protože jsem o tom asi mluvila v Proglase, že slyšeli, že tady ten program je, tak abych ji poslala třeba metodiku. A já jsem jim ale zároveň řekla, no ale tady je to teda ideální, ono to jde v každém kostele, zkoušela jsem to třeba na Tetíně, a kde si taky myslím, že to je takový pěkný jako, žejo, z počátku naší státnosti, takový pěkný taky, cíl

turistický, a ono to jde v každém kostele, ale tady je samozřejmě ta přidaná hodnota teda těch, výrazná. No, a takže, no a potom, pak existují propagační filmy, s kterými jste se teda měla možnost seznámit, když jste byla na odboru kultury, nebo jestli Vám, nebo řekly Vám o nich vůbec?

T: No vím, že Česká televize má nějaký

R: No prostě, Česká televize, díky tomu, že místní občané, několik těch místních občanů a z Čelákovic třeba, takže tedy se dá říct, že to je regionální, patří k tomu týmu, který organizuje Národní svatováclavskou pouť, tak vlastně, a jsou to lidí takoví, že se teda i Česká televize na ně obrátí, třeba na doktora Nováka, prostě se obrátěj, aby udělal scénář. Takže on už teďka dělá na třetí film scénář. Krásný film, který je opravdu jako, zůstal jako, jako film, ale lidé by pořád chtěli, aby to byla cédéčka, ale ono to patří České televizi, tak je Palladium, to je prostě krásné, protože ten namluvil pan Viktor Preiss a scénář teda dělal doktor Novák, takže to je prostě opravdu takový. My děláme tak většinu věcí dohromady, ale on líp píše, jo, takže porstě on je tam jmenovaný. No a teď se dělá druhý film, a to je vlastně spojení, propojení cyrilometodějské tradice se svatým Václavem, což tady teda taky je, protože to Palladium má až stopy, až k cyril, takže druhý film, a zřejmě ho zase asi, asi prostě v televizi těď to je aktuální taková věc, že v televizi teda jsem slyšela, jak, teda četla jsem mejl, který poslali z dramaturgie, že to je vynikající, a že by bylo dobré, aby to opět, pokud by byl ochoten, namluvil pan Preiss, nebo někdo takového kalibru, aby to byla série, aby bylo Palladium a ta cyrilometodějská tradice, no a pak je několik, řada je snímků, jeden je teda moc hezký, moc hezký dokument, je s panem Žmolíkem z České televize, to moderuje, Čechy neznámé, nebo já nevim jak se to teď jmenuje, a zase on to, ono to zůstane, ten dokument zůstává, žejo, jako v archivu a to je, a to je teda o blahoslaveném Karlovi, kde uplně to je prostě zase, to by si občan, nebo tady starosta, by si prostě to nevymyslel, tam je akce, která se děje v zámecké zahradě při audienci, záběry ze zámku, teď se tam objeví most nový, kostely, prostě uplně to je, zase to by se nezaplatilo vlastně, žejo, protože my kdybychom něco takového udali, tak, tak to je, jako že to budeme rozdávat, ale teď vlastně čekáme, když nám vždycky dá televize, oni to udělají mnohem líp, že jo, protože to prostě úžasně sestříhávají, je tady už i stálý režisér, pan Brichcín, který vlastně dělá režii pře, těch přímých přenosů, a kromě toho dělá režii i těch, těch, stálý dramaturg, který prostě ví co prostě, producent. Takže prostě je to takové, takže to už je taková jako skupinka, a dělají velice, velice vlastně kvalitní věci. Teď právě díky tomu ten jeden dokument, díky panu Žmolíkovi, já nevim, jestli si vybavujete, který je to...takovej, on je takovej strašně....no je strašně přijímanej veřejností, takhle. Jo prostě, kvůli Žmolíkovi se lidé na to dívají a pak nám telefonují, no my sme tam viděli...a takhle, jo. Takže to je prostě pro propagaci a to vlastně ten začátek, vlastně je to Stará Boleslav plus, plus teda akce, která už teda má teď desetiletou tradici audience u císaře Karla, ale ta je zase spjata s tím blahoslaveným Karlem, že jo, takže my to máme prostě jako, tady je to jako opravdu propojené a jde se přes most a tam. Takže ono je to i ta procházka, prostě to je skvělé. No a samozřejmě teda ty propagační dokumenty, zejména ta audiovizuální složka je pro lidi nejlepší, žejo, no tak, tak to je, a není to, že my prsíme, udělejte nám to, ale oni se obrátí na scénáristu, který je tady odsaď, a ten udělá to prostě tak. Takže to je prostě pro, to je uplně nedocenitelné, pro propagaci. A to nemluvím o dalších takových jako menších věcech, žejo, když se dělali tak, nějaké takové jako dokumenty poutní místa, a tak dále a tak zase se tam dá říct, že teda u nás je to hodně i orientované na děti a na školní mládež, čili ne jenom na věřící, to já prostě si myslím, že to je to podstatné, že prostě se nesmíme, nesmíme omezit jenom. Ani věřící tady nemají ještě to pohodlí, které by měli mít, ale my se musíme obracet na lidi, kteří nejsou věřící, ne proto, že je chceme tahat do církve, ale prostě proto, že skrze pochopení tohohle mohou stát jako lepšími a ty některý věci si třeba urovnat i v hlavě. No ale teď ještě jednou, když to vemu zpátky, tak z hlediska morálně - ekonomického řekněme, je to uplně nedocenitelné, a to by nikdy nebylo, jako kdyby tady nebylo poutní místo, tak by sem nikdy nejel papež. My už dneska pořád můžeme říkat, že tady byl papež, jo. Ten tady byl poprvé, tady nikdy nebyl papež, tady byli kard, tady byli asi dva kradinálové, který se potom papeži stali, ale oni sami

tady pak nebyli. Třeba Jan Pavel druhý tady nebyl. Jo, tehle ten papež je prostě jako první no a v tu chvíli, kdy tady máte národní kulturní památku a papež tady byl. Jo, to je prostě zase, zase málokdo je imunní k tomu, když řeknu, tak papež šel tady, tady si prohlídnul Palladium, my sme mu ho sem přinesli, teda originál, a tady šel, a tady klečel a já jsem ho jako viděla, dětičky naše mu tam zpívali. Tak to prostě je strašně cenná devize, žejo.

T: Žije si to poutní místo svym vlastním životem, nebo je součástí nějakejch jinejch aktivit tady?

R: Poutní místo jako takové si žije vlastním životem poměrně málo, právě proto že tam není to dosud vybudované, to jako hmotné zázemí. Takže vždycky je navázáno na nějakou aktivitu. Je spíš navázáno na aktivitu, na jiné občanské aktivity, které a to je, to je teda taky hodnota teda přímo i pro naši komunitu, ale i pro akce, které se dělají, nějaké kulturní nebo kulturně - historicky zaměřené, ale i kulturní, tak mají, pak jsem zapomněla ještě jednu důležitou věc, co chci říct, ale to jenom zkontrolujeme jestli už to tam máte, vlastně když akci, jakoukoliv akci dozdobíte tím, že může být průvod, nebo že tam může být mše, tak ta mše je příležitostí pro skoro koncertní vystoupení nějakého hudebního tělesa, takže i věřící, nevěřící to tam krásně přežijí, protože poslouchají krásnou hudbu, jsou v krásném prostoru, takže vlastně...i jiným akcím, které vůbec nejsou církevní, to dodá takovou, takový jako úžasný lesk. To je jedna věc. Potom pro, to si myslím, že už si naši občané uvědomují, je, my tady nemáme žádný velký koncertní sál. Tady není kulturní dům. Je tady jedno kino, žejo a, takže kostely vždycky sloužily jako vlastně koncertní síně. A to je, to je teda velice důležité. Například teď už byl devatenáctý ročník festivalu pěveckých sborů, dětský a studentských pěveckých sborů v oboru duchovní hudby, no a to bychom nemohli dělat, kdybychom tady neměli ty krásné kostely. A to je vysloveně teda, a to sem jezdí, vždycky se snažíme, teď jsme na to poslední rok neměli peníze, ale jinak jsme se snažily, aby přijel i alespoň jeden sbor ze zahraničí, ale jezdí sem prostě sbory z celých, z celých Čech. Jo, takže, takže to je prostě na ten festival a to je, pro mě je to úžasné, i když třeba kostel není přeplněný, to je škoda, ale pro ty zpěváky, už jenom to, že můžou zpívat v tom krásným kostele, tak najednou ta, ty skladby uplně jinak znějí, než když to dělají někde v obyčejnym, v obyčejnym koncertním sále. Takže to je, to je taky, je to jako prostor vlastně pro, pro koncerty. Je to úžasný, zvlášť teda v městě, kde není žádná krásná reprezentativní, velká koncertní síň.

T: Přispívá nějak obec na udržení, nebo rozvoj toho poutního místa?

R: Obec přispívá, obec přispívá pouze na opravdu když, na Národní svatováclavskou pouť. A tam přispívá výrazně, tam je teda, tam vlastně platí větší částku, než platí církev, ale proto, že už si uvědomila, že ten dosah propagační je nedozírný, žejo. Když se dá sedmset tisíc do toho, tak prostě kolikrát víc byste dala. Takže obec, obec v tomhle tom se chová teda v poslední, v těch deseti letech, co, co je Národní svatováclavská pouť tady, tak se chová výborně. Ale jinak na jiné aktivity nepřispívá. Jenom teda v minulosti, že se podařilo teda na bezpečnostní systém, jako napojit, ale zase, zase prostě je to, nedá se říct, že by si obec jako, kromě této jednorázové akce, že by si to poutní místo nějak hýčkala. Ale já si myslím, že to ani, že to prostě není potřeba, tam musí spíš církev si uvědomit, že tam má dostatek, dostatek prostoru, aby ona sama tam něco dělala, a tu, tu komunitu tam zvala. Jinak samozřejmě takové ty zdroje, které jsou na obnovu historických památek, no tak ty alokuje obec do kostelů, a i tam teda vždycky, ale je to, nebývá to velká částka, třeba sto tisíc za rok. Ale je to proto, že se to musí alokovat do nějaké památky, no a tak, takže to vyplývá z logiky věci. Neni to teda z toho, že by, že by obec jako nějak to. Ale myslím si, že se samozřejmě prostě už teďka, protože je to taky příležitost vždycky, už je automatické, že když je pouť, tak tam vystoupí na začátku starosta, promluva do brožůrky, která je pro poutníky a tak, tak to je automatické, ale je to velmi spravedlivé, protože obec tam opravdu dává výrazně větší částku, než tam dává církev.

T: A kdo teda to poutní místo spravuje, jako

R: Poutní místo v současné době spravuje kapitula staroboleslavská, a to je kapitula, kterou tady ustavil už Břetislav první, kolegiátní, kolegiátní kapitula Kosmy a Damiána,

staroboleslavská. A tu jí tam, tu ustavil Břetislav první v roce, teda v roce tisíccčtyřicetšest, kdy byla vysvěcena bazilika biskupem Šebířem, tak, tak teda vlastně se řeklo, že tady bude ta kolegiátní kapitula ustavena, ale musela se nějak finančně vybavit vlastně, žejo, takže a to, k tomu došlo v roce tisícpadesátdva. Takže vlastně od začátku, od poloviny jedenáctého století tady je kolegiátní kapitula a nebyla tady farnost. Ve druhé polovině dvacátého století byla ustavena farnost, takže je tady farář, v současné době je to tak, že je tady farář, ale ten farář zároveň je kanovníkem kolegiátní kapituly staroboleslavské. Takže tu správu má. Tam samozřejmě je trošku problém a byl vždycky, že ti kteří vedou tu kolegiátní kapitulu jsou nesídelní, oni tady nejsou a v praxi, v praxi nevykonávají pastoraci, nevykonávají vlastně tu duchovní správu, a proto právě je důležitá ta role laiků, protože prostě my to chápeme, kněží, kněží je málo, a my tady třeba teď máme probošta, který je, který má farnost Kolín, no to je obrovská farnost, takže my nemůžeme čekat, že, prostě žije v Kolíně a tak, ale proto, proto jako musí laici tady nějak figurovat, ale zároveň tak trošku jako čekáme, že si ta duchovní správa jako uvědomí. Současný farář s ním je spolupráce uplně ideální nás laiků, protože on oceňuje, on ví, že to dělá díky vlastně pomoci laiků, a je tam uplně ideální spolupráce, jo. A teď jde jako o to, jestli si to kapitula jako celek, které, jenže farnosti nepatří žádné objekty a kapitula jako celkem, má tam, má ve Staré Boleslavi řadu objektů, které jsou historické a cenné, a to vůbec, to si myslím, že není na pořadu dne, že by to, že to vůbec nepotřebuje jako zázemí to poutní místo, s tím ať jsou nějaké projekty, to vůbec jako netušíme, ale je tady, těžko, těžko říct prostě jaké projekty, ty si opravdu musí vymyslet teda kapitula. Ale ty asi úplně přímo směřovat k tomu poutnímu místu, myslím si, že to poutní místo, tomu poutnímu místu by stačilo, aby byl jeden objekt, o kterém jsem už předtím mluvila, který by byl k dispozici tomu poutnímu místu, že by to pro první, jako první krok uplně stačilo. Ale ještě jednou vaše otázka, takže správa je kolegiátní kapitula a farář, je tady farnost, čili pastoraci, to znamená, ty běžné všechny věci dělá farář, ten je zároveň kanovníkem té kapituly kolegiátní.

T: A existuje teda nějaká spolupráce s tím městem? Jako tý církve, takhle tý kapituly a toho faráře.

R: Přímo, přímo s městem. No tak, tak například ten staroboleslavský farář například je třeba členem takové komise, která pro rozvoj a ochranu památek, která tady v městě existuje. Je to, ale intenzivní spolupráce tady není. Je to zase přes, přes vlastně občanská sdružení, přes laiky spíš.

T: Slouží to poutní místo jako prostor pro setkávání jak těch církevních aktivit nebo i těch světskejch, nebo obojí

R: No tak to je to, co jsem řekla. Čili, čili církevní aktivity jsou dejme tomu pouť, svatováclavská pouť a pouť k, k, ta mariánská, a ty světské aktivity jsou právě, že to slouží teda jako koncertní sál a tak dále, čili tam ta spolupráce je velmi, velmi jako dobrá, ovšem stojí to na lidech samozřejmě, jo, žejo. To záleží na tom, kdo je vedoucí odboru kultury a kdo prostě tu spolupráci i jako vlastně vyhledává, jo. Takže to, v tomto, v tomto smyslu je to spolupráce dobrá.

T: A je to poutní místo v současný době vhodně využívaný?

R: No,...každou, každou sobotu i neděli je opravdu plný kostel, a nedá se říct, že jsou to lidé z Brandýsa, Boleslavi, jistě jsou to, jistě jsou to poutníci. Pro příklad, například děti, které se zúčastnili programu Tajemství chrámů za loňský rok, tak těch bylo víc něž tisíc, za tu sezónu. Takže to myslím, že není malý. Jsou to děti od devíti do, do, od devíti let do prostě i středoškolských, ale spíš je to základní škola. Potom sem jezdí, sem jezdí teda poutníci každou jednu, jednu sobotu v měsíci, teda přímo přijedou třeba dva autobusy, no a pak sem jezdí turisté, třeba kluby důchodců a tak dále, ale i poutníci z farnosti třeba z Moravy, no a to jsou zase teda, nejsou to tisíce, jsou to sta, řekla bych, jo. Když je Národní svatováclavská pouť, tak je tady mezi dvěma až pěti tisíci lidmi, když je slavnost Palladia, tak jsou to stovky, takže řekněme třeba pětset lidí, když je akce Audience u císaře Karla, ta akce zámecká, tak tam je třeba na dva tisíce lidí, a do té Staré Boleslavi v souvislosti s tím jde ten průvod, takže to jsou zase třeba stovky lidí, třeba, třeba do pětiset, no a jinak se, jinak sem chodí jednotlivci, žejo,

jednotliví návštěvníci a ti v podstatě chotí třeba v létě pořád, ale, ale nejsou to prostě jako desetitisíce lidí, to určitě ne.

T: A jak myslíte, že by mělo bejt do budoucna využívaný to poutní místo?

R: To co jsem řekla, ještě jednou to teda shrnu. Pro...pro komunitu určitě jako koncertní sál, ale k hudbě, která se tam k tomu hodí. Pro komunitu jako učebnice, pro školní mládež, my teda a jsou tady i střední školy, jako uplně učebnice naší historie, slohů a tak dále, ale i učebnice k tomu, dnešní děti by měly mít nějakou povědomost o světových náboženstvích, takže takový jako studijní prostor. Ale to všechno, i tyto věci, čili pro návštěvy nevěřících i turisté i poutníci potřebují nějaké zázemí. Tam je, já Vám řeknu jako uplně technický detail, například ani jeden z kostelů nemá toaletu, takže sem prostě přijede, přijedou poutníci a musí, když je náhodou otevřená nějaká restaurace, teď jim nadávaj, takže...vyloudila jsem dvě toiky, které někde prostě jako stojí jo, a to je, to je nezbytně jako. To je prostě strašně důležité. No a potom, aby, aby sem mohl, aby tady někdo mohl strávit třeba i celý den, tak nebo i třeba víc dní, tak na to je potřeba aby někde mohl se najíst, aby měl někde uplně prachobyčejné zázemí, byť by přespal třeba na karimatkách, já si myslím, že by se tady daly dělat vikariátní třeba srazy mládeže, ale i seniorů, i třeba rodin, že proto by to, proto je ta jedna, ta jedna budova, která je vlastně, ta právě není historická památka proto já to pořád zdůrazňuju, jo, ale to si myslím, že to je to nejdůležitější, protože v tu chvíli nějaké drobné úpravy jsou vlastně mnohem méně náročné, protože to děláte účelně, jenom aby to fungovalo, a ne aby to prostě vyhovovalo památkářům. No takže prostě ten prostor tam je a existuje projekt na jeho využití a to, to, toto jsem přesvědčená, že je cesta, aby ti lidé, aby to nebylo tak, že přijdou do kostela a už protože se jim chce na záchod, tak musej už rychle jet na dálnici a tam jdou někam, to je, to je jako strašně špatné, a to co, to co dnešní doba potřebuje opravdu nějaké hodně levné, třeba i občerstvení. No a to by všechno, to je prostě krok, který. Čili ke studijním účelům, protože tady to je opravdu učebnice, a to jak pro laiky, tak pro věřící, zázemí prostě, řekněme hygienické, sociální, ale i to, když je třeba ošklivé počasí, je jim zima, tak prostě celý ten autobus jde do toho sálu a tam, a tam může třeba ještě dál povídat a, a dneska právě už jenom v tom, kolik je, těch dokumentů existuje, máme třeba i záběry z právě některých těch koncertů a tak dále, tak to, ono není hezké když pouštíte z dataprojektoru něco na plátno v kostele. Můžete to udělat, ale není to zrovna uplně ideální, žejo, a to je přesně to, co, to, co teda tam, kde třeba jsou poutní místa, ale třeba i historické památky, tak je nějaká taková jako přednáškový sálek, kde se dá něco nonstop, nebo prostě promítat a tak dále, a to všechno by šlo, to je prostě, dvacet metrů, padesát metrů od kostela Panny Marie. Tato budova existuje, já věřím, že už teď od podzimu, alespoň postupně začít, začít sloužit. To určitě potřebuje. No a pak tam budeme moci realizovat takové programy, o kterých jsem říkala. Vždycky, prostě, jestliže...neumíme tu duchovní, ten duchovní potenciál přetlumočit lidem tak, aby to odpovídalo na obyčejné otázky, které jim klade dnešní život, no tak to místo pak umírá. Vždycky, to místo vždycky odpovídalo na ty aktuální otázky, už já nevim když tam všichni běželi v tom roce šestnácetdevět, když Rudolf, když byl podepsán Rudolfův majestát, tak tam prostě běželi pražští katolíci o ochranu, jo, prostě to je, ale to je, oni si dělali, oni si prostě jako řešili svůj aktuální problém, no a my ho, my tady teda máme něco, jak jsem o tom mluvila hodně, hodně široce, tak my prostě tady, lidé mají dneska nějaké aktuální problémy, jsou nějaké kritické body ve společnosti, které vlastně tu společnost uplně znejisťují, lidé jsou strašně nervózní, neustále se něčeho bojí, a nastupuje vlna, a to teda vnímám uplně, téměř fyzicky, protože to je během posledních dvou let strašně silné, vlna takové agresivity. Ale agresivita je ze strachu, já prostě útočím, když se bojím, když jsem neukotven. A to je, to je prostě a k tomu takováhle, takováhle místo prostě může sloužit uplně, uplně úžasně. Čili operacionalizace toho daru, který tam je a aktualizace je uplně nasnadě. Máme to promyšlené a myslíme si, že můžeme prostě sloužit. A to celému regionu vlastně, v tomto smyslu. Jo, protože tady zrovna, ono ne na všech poutních místech jsou lidé, jak znám poutní místa, tak někde je to opravdu tak, že to je hodně, hodně vedené tak, že to jenom prostě jako Mše svatá a pak ten druhý rozměr a to je historický. Čili se vybírá, uděláte prohlídku a tak dále. Ale takové to

vycházení vstříc nevěřícím, to si myslím, že, že není příliš časté a tady se to skutečně nabízí. Když jsme prostě u Prahy, tak se to nabízí, no.
T: Tak já Vám moc děkuju.

Příloha č. 15: Osnova pro pozorování poutě

Objekt pozorování	Co pozoruji	Co zjišťuji	Proč
1) Prostředí	Prostorové uspořádání	a) Lze vymezit jasně oddělené zóny různých aktivit?	Jak ovlivňuje pouť fungování a život obce/regionu
		b) Existují zvláštní zóny církevních a světských aktivit? Zóny, kde se tyto aktivity prolínají?	Jak ovlivňuje pouť fungování a život obce/regionu
	Vliv pouti na širší okolí poutního místa	c) Odkazy na pouť v okolí	Jak je poutní místo známé
		d) Dopravní zvláštnosti a omezení	Jak ovlivňuje pouť fungování a život obce/regionu
	Odlišnost jednotlivých částí prostředí	e) Jak se liší jednotlivé části prostředí z hlediska vybavení?	Jak je pouť významná
		f) Jak se liší jednotlivé části prostředí z hlediska vykonávaných aktivit? Co je jejich cílem a náplní?	Jaký je význam pouti
2) Skupiny	Shromáždění jako celek	a) Jak je shromáždění veliké (jednotlivci/desítky/stovky lidí)?	Jak je pouť veliká, jak je pouť významná
		b) Kdo se shromáždění účastní (pouze domácí/cizinci apod.)?	Jak je pouť významná, Koho pouť oslovuje, pro koho má význam
		c) Lze účastníky shromáždění rozdělit do skupin podle dalších charakteristik (věk, postavení apod.)?	Koho pouť oslovuje, pro koho má význam
	Prostorové chování skupin	d) Existují místa, kde se zdržují určité typické skupiny účastníků?	Oddělují se věřící/nevěřící/cizinci?
		e) Jaké činnosti tyto skupiny na daných místech vykonávají?	Oddělují se věřící/nevěřící/cizinci?
	Časová dynamika shromáždění	f) Mění se počet a skladba účastníků shromáždění v čase?	Jak je pouť významná
3) Jednotlivci	Podobu účasti zástupců různých institucí/organizací	a) Počet a postavení zúčastněných církevních hodnostářů	Význam pouti
		b) Počet a postavení zúčastněných představitelů samosprávy	Jak je pouť významná
		c) Účastní se i představitelé dalších institucí/organizací?	Jak je pouť významná
		d) Kdy a jakým způsobem se významní jednotlivci zapojují do dění během dne? Zapojují se?	Jak je pouť významná

4) Činnosti/události	Procesí	a) Koná se?	Jak je pouť významná
		b) Jaká je jeho trasa?	Jak je pouť významná
		c) Jaký je počet jeho účastníků?	Jak je pouť významná
		d) Je procesí prostorově organizované, má daný způsob uspořádání účastníků?	Jak je pouť významná
		e) Jaká je skladba jeho účastníků (podle věku, postavení apod.)?	Koho pouť oslovuje, pro koho má význam
		f) Jak jsou účastníci oděni (např. jednotně)?	Jak je pouť významná
		g) Předměty nesené v procesí (milostný předmět, vlajky, další svátosti)	Jak je pouť významná
		h) Jaké činnosti účastníci vykonávají?	Jak je pouť významná
	Mše	i) Čas konání	Jak je pouť významná
		j) Jazyk mše. Jeden či více?	Jak je pouť významná, pro koho má význam
		k) Počet bohoslužeb za den	Jak je pouť významná
		l) Místo konání mše (uvnitř kostela/mimo kostel na speciálním prostranství)	Jak je pouť významná, jak je veliká
		m) Počet účastníků	Jak je pouť veliká
		n) Složení účastníků (věk, postavení apod.)	Koho pouť oslovuje, pro koho má význam
		o) Prostorové chování účastníků (shromažďují v oddělených skupinách)?	Oddělují se věřící/nevěřící/cizinci?
	Doprovodný program	p) Charakter doprovodného programu (stánkový prodej, kolotočové akce, koncert apod.)	Jaký je význam pouti
		q) Bohatší a časově delší světský či církevní program?	Jaký je význam pouti
		r) Charakter stánkového prodeje (např. jaké předměty se prodávají)	Jaký je význam pouti
		s) Počet účastníků z publika. Je odezva doprovodného programu mezi účastníky větší, než v případě vlastní církevní akce?	Jaký je význam pouti

Zdroj: Upraveno podle podkladů k projektu GA UK č. 165110 poskytnuté Z. Kučerou, viz též Kučerová a kol. (2011).

Příloha č. 16: Filipovská poutní píseň – Uzdravení nemocných

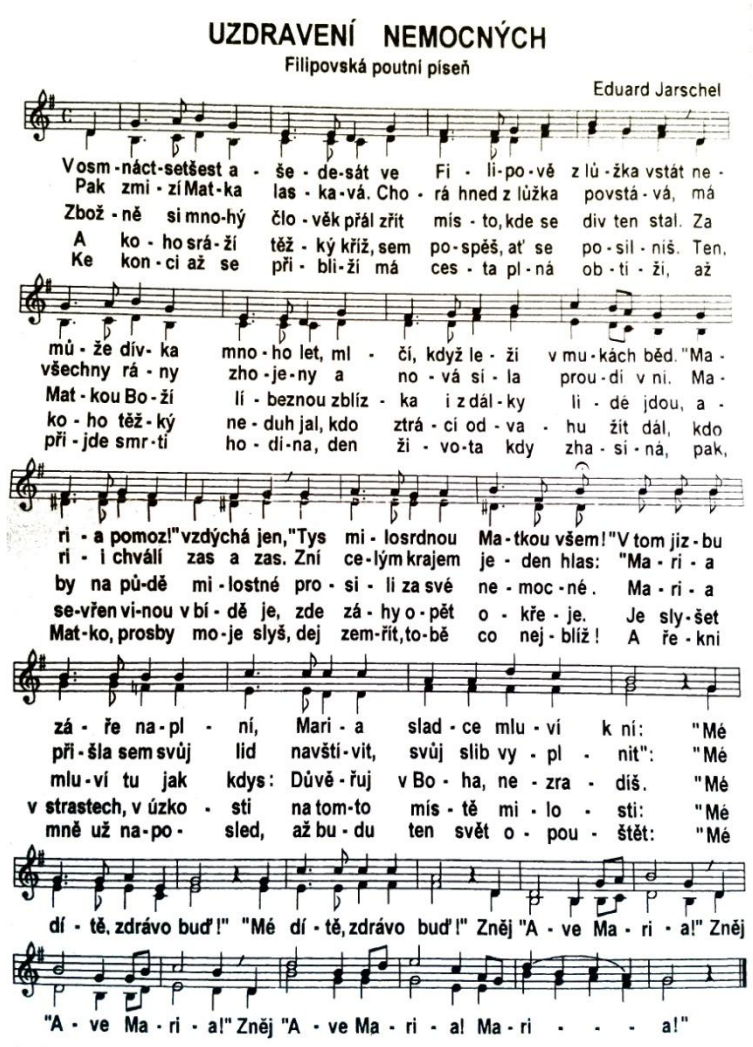

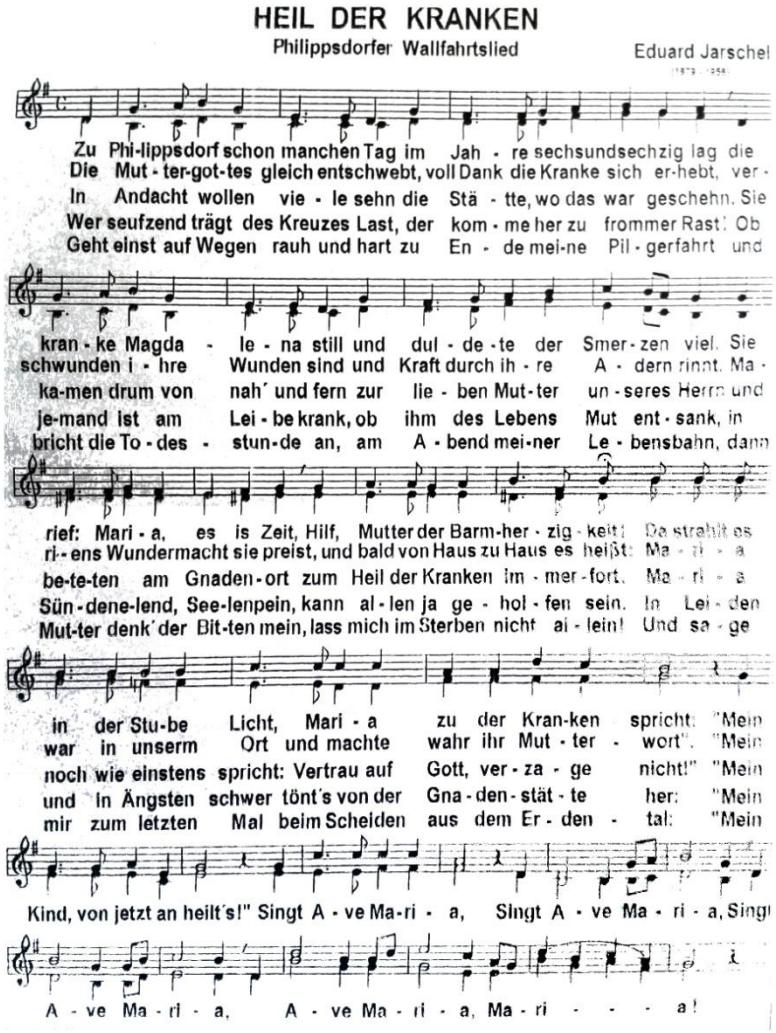

Zdroj: Lada Loudilová - osobní archiv autorky.

Příloha č. 17: Program varhanního festivalu ve Filipově 6. 7.–31. 8. 2014

Zdroj: Staženo z: <http://www.jirikov.info/ces/zazrak/hlavni.htm> (29. 9. 2014).

Příloha č. 18: Program adventního koncertu ve Filipově dne 20. 12. 2014

Zdroj: Staženo z: <http://www.foto.jirikov.info/sveceny_2014/index.html#Koncert_Sveceny.jpg> (6. 5. 2015).

Příloha č. 19: Dopravní opatření během Národní svatováclavské pouti 28. 9. 2014

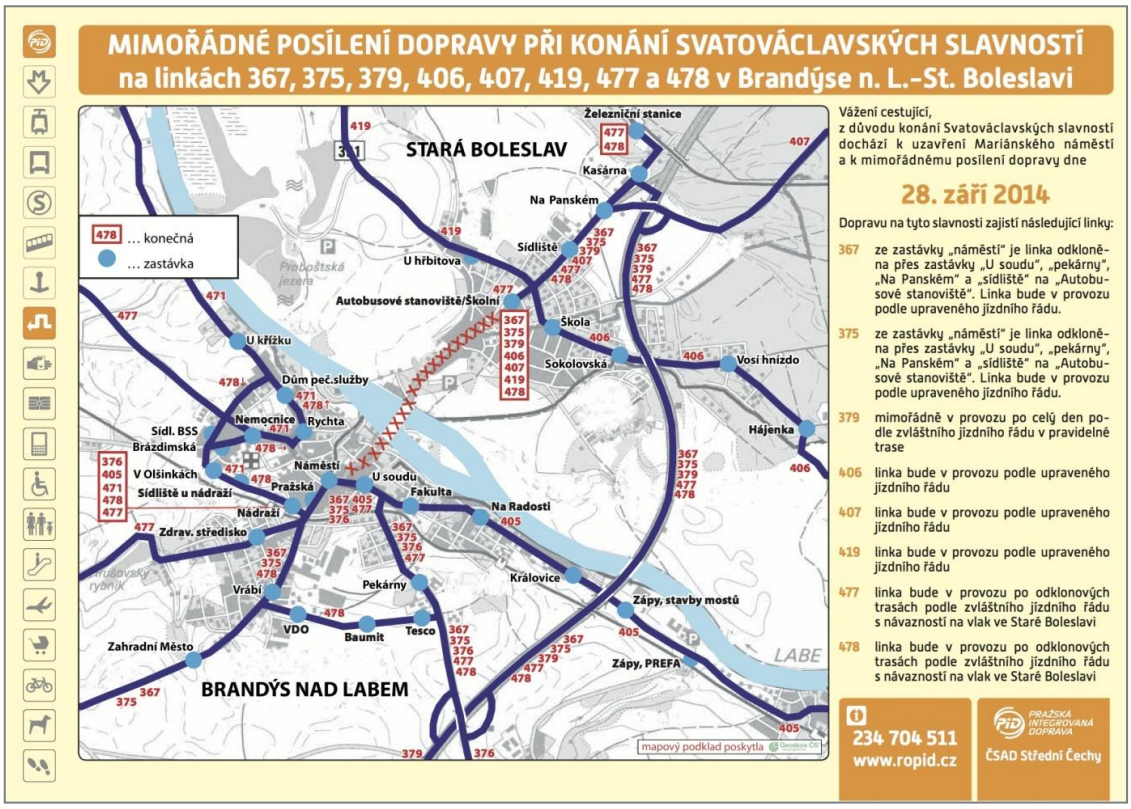

Zdroj: Staženo z: <http://svatovaclavskapout.cz/doprava/> (29. 9. 2014).

Příloha č. 20: Liturgický průvod na Národní svatováclavské pouti dne 28. 9. 2014

Zdroj: Lada Loudilová (pořízeno dne 28. 9. 2014).